

HAJDÚ-BIHARI

XXXV. ÉVFOLYAM
307. SZÁM

ÁRA : 1,20 FORINT

1978. XII. 31.,
VASÁRNAP

NAPLÓ

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

A TETTEK A DÖNTŐEK

A cikkirő zavarban van. Nem tudja, hogy óévet búcsúztasson vagy újévet köszöntsen? Gondja itt kezdődik. Egyik szemével visszatekint, a másikkal előrenéz. Keresi az egységút. Szándéka azonban mihamar tétova lesz arra gondolván: az elmúlt év nyitott könyv előttünk, utólag visszapergetni nem nagy megerőltetés. Ha az eredményekre vetítjük a reflektort, mihamar kitetszik: sikerlistánk gazdag és változatos. A kép azonban így nem teljes. A valóság ugyanis árnyaltabb, összetettebb. Igen, arra gondolunk: eredményeink közepette gondjaink is kitetszenek. Az elmúlt hetekben országos szinten, a legmagasabb fórumokon épp elég szó esett róla. Az év utolsó napján megint ezekről töprengeni nem volna ildomos. Már csak azért sem, mert pezsgő hangulatunkba, örömmünkbe akarva-akaratlanul is ürömet vegyítünk. Már pedig a szilveszter inkább a jókedv, a felszabadultság ünnepe. Maradna a másik megoldás: fordítsuk figyelmünket az új évre. Naptárunk, amelyet már mindannyian beszereztünk, még érintetlen. Lapjai fehérek, bejegyzésekre várnak. Neki kezdhetnénk most közösen, hogy milyen intelmeket, figyelmeztető jeleket röjünk bele, de ez még korai lenne, s megint csak nem várna egybe jelenlegi lelkiállapotunkkal.

Hát akkor?

Maradjunk a legkézenfekvőbbnél: mikor szilveszter éjszakáján a televízió képernyője az ország elé vetíti az óra számlapját, s a másodpercmutató szívverésnyi élességgel kopog az éjfé felé, a jókedv hangjai elhalkulnak s valami nagy-nagy áhítat készülődik bennünk. A csönd országos lesz, s a Himnusz dallama közben megrendülünk. Őszintén, a pillanatot varázásának engedve mondjuk egymásnak: boldog új évet. De tudjuk azt is: a pillanatot varázsa mihamar odalesz. Az idő, mint valami makacs rakéta, konok megszállottsággal dolgozza magát előre. A szilveszteri pohárcsengés, óraketyegés szinte összeér bennünk, s hogy milyen gyorsan telik az idő, leginkább akkor érezzük, amikor az óév átbukik az újba. S ha ilyen gyorsan telik, jó, ha figyelünk rá. Jó, ha sáfárkodunk a dombok vele, jó, ha gazdálkodunk adományával.

Vas István, a kiváló költő néhány évvel ezelőtt megjelent verses gyűjteményének ezt a címet adta: Mit akar ez az egy ember? S mindezt akkor és annak ürügyén kérdezte, amikor már szinte egy teljes értékű életmű bizonyította, hogy mit akar az az egy ember. Szépet, igazat, tisztát, emberit!

Örök és állandó dilemmánk:

mit akar, mit akarhat egy ember? Pláne ma, amikor a világ olyan tempóban él és megy előre, hogy nem egyszer szédülünk belé. Mit akar, mit akarhat? A költők erre is tudják a feleletet. József Attila írta: dolgozni csak pontosan, szépen. Az illyési program: dolgozom, küzdve alakítom, nemcsak magamat. S mi, akik egy kis csavarjai vagyunk a társadalomnak? Mi is csak ezt tehetjük. Dolgozunk s „erőnk szerint a legnemesbékért”.

Történelmi tapasztalat s tanulság: három és fél évtized alatt elértünk oda, hogy a fejlett szocialista társadalmat építjük. Közösségi erőfeszítésünkkel jutottunk oda ahova s buktatóink, fordulóink és tanulságaink közepette is felmutathatjuk azt, amit megteremtettünk. Nyilvánvaló, hogy ez csakis együtt, nagy célokat kitűzve jöhetett létre. De, lehet-e tagadni, hogy ebben benne van, sokszorozva benne van az egyes ember teljesítménye is. Azokból adódik össze, a külön-külön ve-rejtek, arcizzadás, szívdobogás, erőfeszítés, kitartás teszi oly értékessé.

Mit akar ez az egy ember? Szocializmust akar, társadalmi jólétet, nemzeti gyarapodást. De: az általános cél attól még nem valósul meg, ha csak vágyainkban és óhajainkban sorakoztatjuk fel. A cél mindig konkrétan jelentkezik. A megvalósítás se lehet másmilyen.

A társadalom mobilitása mindig attól függ, hogy milyen az azt alkotó egyén, az egyes ember munkamorálja. A szép szavak, a jól formált mondatok értékesek lehetnek egy gyűlésen. A valóság, tehát a gyakorlat terepén azonban más kell. Ott a tettek a döntők. Az érv ahogyan és mennyit dolgozunk.

Országos értékeléseink kendőzetlenek. Mind a Központi Bizottság, mind a legutóbbi országgyűlés megállapította, hogy 1979-ben nagy-nagy erőfeszítéseket kell tennünk egyensúlyi helyzetünk megjavítására. S ebben a vezérlő elv, a központi gondolat a jó munka, a cselekvés rangjának a megteremtése. A pénzügyminiszter mondta: „A tervet és a költségvetést előkészítő munkában arra törekedtünk, hogy a feladatok és a végrehajtást szolgáló eszközök között a korábbinál szorosabb összhangot teremtsünk, de ez önmagában nem elég. A kijelölt célok eléréséhez a feltételeket folyamatosan, a gyakorlati munka menetében kell megteremteni.” S nem véletlen ezzel összefüggésben a következő megállapítás sem: „A vezetésnek olyan feltételeket kell teremtenie mindenütt, amely lehetővé teszi, hogy a dolgozó kollektívák minden tagja tevékenyen hozzájárulhasson a gazdálkodás hatékonyságának a javításához.”

Nos, mit tehet egy ember? Tevékenyen hozzá kell járulnia gondjaink megoldásához. A személyes érdekeltég nyilvánvaló, bár az is kiviláglik, hogy ehhez megfelelő feltételeket kell teremteni. S ez már a vezetés, a vezetők dolga.

Szándékunktól függetlenül végül mégis csak arról beszéltünk, ami az óévben is, az új évben is a legényegesebb: a munkáról. S ez semmiképpen sem lehet ünneprontás, hiszen örömeink forrása is ez. Azt persze tudjuk, hogy dolgoznunk kell, anélkül nem juthatunk előre. De abban kell már konzekvenciára jutnunk, hogy hogyan és milyen hatékonysággal dolgozzunk. Mert: lehetnek a legjobbak a feltételek, lehet a legideálisabb a munkahelyi légkör, ha az egyes ember nem végzi el a maga dolgát, a kollektiva károsodik általa. Az is, aki a legtöbbet nyújtja, aki a legtöbbet adja.

Tervteljesítésünk ellentmondásai sokszor ott tűnnek ki, hogy abban az egyén teljesítménye külön-külön nem világlik ki, a végösszegekben az egész kerül megmérésre. Nyilvánvaló, hogy egy munkahely sem helyezkedhet arra az állappontra, hogy tagjainak külön-külön valamilyen ellenőrző könyvet létesítsen s abban tanárok pedantériával nap mint nap feltüntesse: te ma jelesre, te ma csak közepesre vagy éppen elégtelenre vizsgáltál. Pedig mindannyian tudjuk, hogy a társadalom végül is így egész. Vannak jól és vannak kevésbé jól dolgozók. Vannak, akik a munkaidőt mindig és mindenkor kihasználják, vannak, akik viszont csak tessék-lássék vannak jelen. S a fizetésben, a társadalmi elismerésben ez nem mindig jut kifejezésre.

Valójában olyan közösségi morálnak kellene kialakulnia, amely az elismerésben is differenciál, amely a jó munka, a jó munkás becsületét az öt megillető helyre helyezi. Amely nem ül fel az egyenlőségre, amely visszaszorítja a csak a hangjával érvényesülőket. Amely értékelt és rangjának megfelelően honorálja azt, amit az egy ember tesz, amit az egy ember megcsinál.

Naptáraink lapjai — említettük előbb — még érintetlenek. Tiszta lappal, tiszta munkanapokkal kezdjük az új, az 1979-es évet. Miközben az óévet búcsúztatjuk és boldog új évet kívánunk egymásnak, írjuk rá mindjárt az első lapra a magunk programját: Az egyes ember azt akarja, amit a társadalom. De a társadalmi program csak akkor valósulhat meg, ha személyes munkánkat elvégezzük. S ez elsősorban rajtunk múlik.

Boldog új évet!

Január 1-től

megszűnik

a derecskei járás

A derecskei járási pártbizottság üléséről

December 30-án, szombaton délután kibővített ülést tartott az MSZMP derecskei járási bizottsága, amelyen Gyönyörű Lajos, a járási pártbizottság első titkára elnökölt. Részt vett az ülésen Fülöp János, a megyei pártbizottság titkára is. A testület tanácskozásán a járás megszűnésével kapcsolatos feladatokat adták az egyetlen napirendi pontot. Ezeket Fülöp János, a megyei pártbizottság titkára ismertette.

Tájékoztatójának bevezetőjeként a megyei pártbizottság titkára köszöntötte a járási pártbizottság tagjait, a testület mellett működő munkabizottságok vezetőit és tagjait, a politikai apparátust, a pártbizottsági ülést minden résztvevőjét, majd így folytatta:

— Ismeretes az elvtársak előtt, hogy a Politikai Bizottság állásfoglalása és az Elnöki Tanács rendelete alapján 1979. január elsejével az ország különböző területein közigazgatási átszervezések kerülnek sorra. E közigazgatási átszervezés több vonatkozásban érinti Hajdú-Bihar megyét és a derecskei járást. A Politikai Bizottság állásfoglalása és az Elnöki Tanács rendelete alapján a derecskei járás szintű politikai, állami és társadalmi szervek működése 1979. január elsejével megszűnik. A járás megszűntetésére a megye politikai és állami szervei tettek kezdeményező lépéseket, amelyekkel az országos szervek egyetértettek. Az intézkedéssel egy már hosszabb ideje tartó bizonytalanság szűnik meg.

A megyei pártbizottság titkára ezt követően szólt a járás eddig elért eredményeiről:

— A derecskei ugyan a legkisebb járási közigazgatási egysége volt megyénknek, de mindvégig nagyon becsületesen, felelősségteljesen hajtott végre a párt politikáját. Olyan elvtársak dolgoztak a járás politikai testületeiben, akiknek többsége a pártban nevelkedett és dolgozik, akik előtt egy fontos

feladat állt: szebbé, boldogabbá tenni a járás dolgozóinak életét, könnyebbé tenni munkájukat. A járási pártbizottság, végrehajtó bizottság felelős politikai testületként irányította a maga területén a gazdasági, politikai, társadalmi életet, a párt politikájának megvalósítását, eredményesen segítette a községek, az alapszervezetek munkáját. Csak az elismerés hangján lehet szólni következetes munkájukról. A megyei pártbizottság megbízásából a pártbizottságnak és végrehajtó bizottságnak, a pártbizottság mellett működő munkabizottságoknak, az apparátusnak köszönetünket, elismerésünket és megbecsülésünket fejezzem ki eddig végzett önzetlen munkájáért. A megyei pártbizottság titkára arról is szólt, milyen feladatai lesznek az átszervezést követően a járási pártbizottság területén dolgozó kommunisztáknak, vezetőknek, aktivistáknak és többek között a következőket mondta:

— A járási pártbizottság megszűnésével a feladatok természetesen nem szűnnek meg. Akik a járási pártbizottságban, végrehajtó bizottságban és munkabizottságokban tevékenykedtek, valamilyen alacsonyabb pártszervekben és saját területükön is felelős politikai beosztásokban közvetlenül érvényesíthetik a párt politikáját és határozatait. A munka nem csökken, hiszen a gazdasági egységek, intézmények továbbra is helyükön maradnak Velük szemben az elvárások fokozódnak, mint ahogy fokozódik az ország egész területén. Így az elvtársak nagyon sokat tudnak tenni a XI kongresszus és a Központi Bizottság december 6-i határozatának végrehajtásáért. Kérem, hogy továbbra is ugyanilyen felelősséggel szolgálják a párt és a nép ügyét.

Ezt követően Gyönyörű Lajos, a pártbizottság első titkára köszöntö meg a megyei pártbizottság elismerését és mondta az ülés zárószavát.

K
ORDULÓNAPTÁR

... évvel ezelőtt, 1918. de-
... alakult meg a Ma-
... Tanítók Szakszerve-
... az első haladó szelle-
... vezete volt a magyar pe-
... óknak.
... világháború között ter-
... a közalkalmazot-
... tasonlóan — a pedagógu-
... hagyják szakszervezeti
... között szervezkedni, er-
... a felszabadulás után ke-
... sor. A Pedagógusok
... vezete megalakulása óta
... fontos köznevelési fel-
... grehajtásában az első
... volt. Így küzdött az ál-
... volcosztályos iskola ki-
... és az iskolák államosí-
... Napjainkban segít a
... oktatás-politikai határo-
... végrehajtását; szorgal-
... oktatást, a művelődési
... személyi-tárgyi feltéte-
... amatos korszerűsítést,
... set.

szervezet a többi között
... a pedagógusok részvéte-
... zületben és a társadalmi
... önböző fórumain. Az ok-
... dolgozók érdekeinek
... etében arra törekszik,
... különféle intézkedések
... a pedagógusok erkölcsi
... gi megbecsülése, élet- és
... körülményei összhangba
... társadalmi szerepük-
... szakszervezet hatékonyan
... a világ haladó peda-
... egyesítő nemzetközi
... zeti szövetsége, a FISE
... ban is.

ttó nyerőszámai

ortfogadási és Lottó
... közlése szerint a
... ten megtartott 52. he-
... sorsolás alkalmával a
... nyerőszámokat
... ki:

19, 52, 68, 84

emberi tárgynyere-
... rsoláson az 52. heti
... nek vesznek részt.

ONAP. A KISZ Haj-
... megyei Bizottsága-
... a megyei úttörő-
... felhívásának értelmé-
... ber 28-án akcióna-
... zettek a megye 180
... ban. A KIMSZ meg-
... ának 60. évfordulója
... re rendezett vetél-
... találkozókon, túrá-
... talok százai vettek

ELEKKÖZPONT. A
... zyponti táviróhívata-
... elektronikus te-
... datközpontot rendelt
... VOX. A megbízható
... t 1980 végére szere-
... Zemzavár esetén a
... gyet maga a berende-
... s a kijavítás ideje
... tavartalan a munka-
... hírtott állomás fog-
... véveget a memoria
... hajd továbbítja.

REMÉNYBETÉ-
... SORSOLÁS. Az
... 9. január 3-án, szer-
... rakor rendezt meg-
... reménybetétkönyvek
... negyedik negyedvi-
... olását. A sorsoláson
... znek mindazok a
... nybetétkönyvek,
... t 1978. december 29-
... tak és a sorsolás
... rgalomban vannak.

NYELV-
... Lengyelország
... góratban az elmúlt
... megjelent, nagy si-
... zott nyelvlecke so-
... dosított változatát
... ban is kiadta a
... varsói magyar szer-
... e. A tankönyv a leg-
... hangtani, alaktani
... tani ismereteket
... za. Az új nyelv-
... a Lengyel Kultúra
... (VI. ker., Népköz-
... 32.) kapható.

**vényfejtők
... elmébe!**

1978. december 3-1 szá-
... jejelent keresztrefény-
... fejtsé: Van úgy, hogy
... meg, de akik túl-
... kihültek. Könyvet
... Lesznák Ferencé
... Laktanya u. 23., Lisz-
... Debrecen, Dobó u. 36.;
... ne Debrecen, Ibolya
... nyi Sándor Debrecen,
... 4.; Béres István Deb-
... bos u. 4.; Dalmi Gyú-
... Nyár u. 15.; Balogh
... smarja, Bihar út 14.;
... Imréné Hajdúnánás,
... : Tóth Gyutáné Haj-
... Hóforrás u. 40.; Ko-
... or Bihar nagybajom,
... 8.

Felkészítők: Debrecen,
... telefon: 12-144 — Felelős
... ISSN #133-1057 —

Népi, nemzeti egységgel a Magyarországon élők boldogulásáért, a gazdasági és társadalmi haladásért

Sarlós István nyilatkozata

A népfrontnak — a VI. kongresszus óta eltelt időszakban és a következő években is — legfontosabb feladata a hazánkban élő emberek egyetértésének, együttműködésének erősítése — mondotta Sarlós István, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Hazafias Népfront Országos Tanácsa főtájkára Melykúti Attilának, a Magyar Távíratok Iroda munkatársának adott nyilatkozatában. A HNF VI. kongresszusa óta eltelt több mint két év eredményeit, a nemzeti egység legfontosabb kérdéseit elemezte Sarlós István aláhúzza:

— A nemzeti egység erősítése abban nyilvánul meg, hogy a hazánkban élő emberek elfogadják az önálló, demokratikus, szocialista Magyarországot építészeti programját. Azt a programot, amelyet eddigi eredményeink alapoznak meg. Állampolgáraink munkája és magatartása arról tanúskodik, hogy Magyarországot lakosságának döntő többsége egyetért a mi politikáinkkal, az alapvető kérdésekben azonosnak a nézetek. Nyilvánvalóan akadnak olyan emberek, akik azt mondják: általában jó amit csinálunk, de részletkérdésekben eltérő a véleményünk. Velük tudunk és kell is vitatkozni, s így vagyunk a materialista felfogástól eltérő nézeteket képviselővel. Velük kapcsolatban gyakran felteszik a kérdést: egy vallásos ember lehet-e teljes híve a szocializmusnak? Teljesen világos a válasz, hogy lehet! Ellentétes ugyan a felfogásunk az ideológiai kérdésekben, de abban viszont teljes lehet az egyetértés, hogy miként alakítsuk részvételünket a nemzetközi életben, s abban is, hogy az anyagi javakat mely módon állítsuk elő, s hogyan használjuk fel. Ezért tartom természetesen, hogy nálunk a különböző egyházak vezetői — mert jól látják híveik életkörülményeit, a rájuk ható erőket — céljainkat elfogadva részt vesznek a népfrontmozgalomban. A különböző világnézeti emberek között politikai egység azért jöhet létre, mert az állampolgárok független, ábrorú nélküli országban akarnak élni, munkalehetőséggel és a törvény betartásának biztonságával. Mindez nálunk ma adott. Ezt a biztonságot tovább erősíti a békés egymás mellett élés, az enyhülési politikák, amire ma már úgy hitvatkozunk, mint életteremtő levégőre.

— Hazánkban a népfront a szocializmus elkötelezettje. A szocializmust az anyagiakban, szellemekben, erkölcsökben és életformában építi. Támogatja a párt törekvéseit. Elfogadott gyakorlat, hogy a népfront keretein belül is mindenki kifejthesse materialista nézeteit, de nem az a szándékunk, hogy keressük az ütközést azokkal, akiknek más a felfogásuk.

— Mindent összegezve azt hiszem, hogy az emberek gondolkodásmódjában nagyobb az egység és erősebb az együttműködés, a hazához való ragaszkodás, mint ahogy az bármilyen statisztika révén kimutatható. A szocialista Magyarországot adta biztonság csendül ki az emberek szavaiból, ezt bizonyítja tetteik is, s az a jó, hogy mindez már természetes.

— Az egységet a mindennapos munkában, az emberi kapcsolatokban is erősíteniünk kell, s ebben a népfront közvetlenül is sokat tehet — mondotta Sarlós István, majd hangsúlyozta:

— A Magyarországon élők boldogulása, a gazdasági építőmunka eddig is megkövetelte a népi egység erősítését, s ez a most következő időszakban, a távolabbi jövőnk megvalósításához is elengedhetetlenül fontos lesz. Az 1979-es teendőink nyomatékosan igénylik az egységes szemléletmódot és az egységes értelmezést. Ez mindenképpen azt jelenti, hogy aki híve a nemzeti egység erősítésének, az a személyére, vállalatára pillanatnyilag kedvezőtlenül tűnő gazdasági intézkedéseket is elfogadja, támogat-

ja megvalósításukat, mert bekapja az ország, a haza jövőjéről van szó. Azt kívánjuk tehát, hogy az állam, a közösség érdekeinek rendeljék meginkább alá a vállalati, az egyéni érdekeket, s ehhez elengedhetetlen a távolabbi jövő gondolkodás. Tegyük érthetővé és érzékelhetővé, hogy gazdasági intézkedéseink hatására fokozatosan haladunk előre, akkumulálódnak az eredmények. Ez később — az elosztás révén — azoknak is kedvező, akiknek ma úgy tűnik: pillanatnyilag hátrányba kerültek. Január 5-én ül össze a Hazafias Népfront Országos Tanácsa, s a tanácskozáson a két kongresszus közötti időszak mérlege alapján keresünk azokat a főbb területeket, amelyeken munkánkkal hozzájárulunk az elkövetkező évek komoly és bonyolult feladatainak megoldásához.

— A VI. kongresszus a népfront fontos feladatait tűzte ki az állampolgárok műveltségének gyarapításához, a kulturális színvonal emeléséhez való hozzájárulást. Vontatkozik ez az emberi ismeretek minden ágára: a politikai, művészeti, nevelési és műszaki területre egyaránt. Ma sokan meditatálnak arról, hogy a humán vagy a reál műveltséget részesítsük-e előnyben, holott mindkét területen meg kell teremteni a művelődésre a lehetőségeket, hogy aztán azokkal kikiki az érdeklődésének megfelelően éljen.

Senki sem marasztalható el azért, mert elsősorban a műszaki kérdések érdeklik, s csak mellékesen foglalkozik a humán jellegű témákkal. Ugyanez igaz fordítva is. Az államnak, a társadalomnak a feltételeket és az eszközök megteremtése a feladata.

— A sokáig tevékenység nyomán a népfront szerepe, súlya az elmúlt években valóban tovább erősödött. Természetes, hogy a szakszervezet, a KISZ, s a többi szervezet társadalmunk egy-egy rétegéhez sokkal erősebben kötődik. A népfront viszont azt kapta feladatul, hogy mind a tíz és fél millió magyar állampolgárhoz szóljon, azokhoz is, akik egyik szakszervezethez sem tartoznak, biztosítva különböző rétegek találkozásait, gyümölcsöző megértését és együttműködését. Régen a mozgalomban munkás—paraszt találkozót szerveztek. Manapság a rendezvényeinken naponta találkoznak egymással munkások, parasztek, tisztviselők.

— Az elmúlt évek azt is bebizonyították, hogy minél jobban él a mozgalom központi feladataival, annál hatékonyabb szerepet tölt be. Az alkotmányos feladatokat nézőre élre kívánjuk, hogy ma már a parlament elé jelentős törvény nem kerül a népfront szervezésében zajló társadalmi viták nélkül.

— Lényegében a népfront kezdeményezése és erőfeszítése nyomán került az érdeklődés középpontjába a környezetvédelem is. Víz- és környezetvédelmi társadalmi örségek szerveződtek, s az elmúlt években egyre többen léptek fel a levegőt, a környezetet szennyező, természeti értékeinket romboló magatartás ellen.

— A népfront munkáját jellemzően említhetjük az olvasótáborokat, amelyekben az idén kétezer gyerek két hetet töltött el szakképzett, okos emberek irányításával. A táborokban az ételről, a családi kapcsolatokról is beszélgettek, s ennek nyomán az egyik gyerek azt írta a csoport vezetőjének: a táborban megszokta az esténtelevéteket a felnőttekkel, s ezért most a szüleitől is

rendszeresen igényli és megkapja a családi eszmecsere lehetőségét. A látszólag kis ügy — hiszen „mindössze” évente kétezer gyerekről van szó — így válik szélesebb sugárban ható, már családi nevelési kérdéssé. Nem esik szó róla, de a hatása kétségtelenül kedvező a szülői munkaközösségekkel való együttműködésnek is. A népfront minden évben tájékoztatást ad az iskola programjáról, az új tantervekről, segítségét nyújtva a gyerekeveléshez.

— Az általános, az egész politikát érintő tevékenységünk így ötvöződik a társadalmi rétegekkel, a kisebb csoportokkal, az egyes emberekkel való foglalkozással a mindennapos munkánkban — mondotta befejezésül Sarlós István. (MTI)

Nem csökkent a feszültség Iránban. Képünkön: gyászolók utolsó útjára kísérik a sahelleses tüntetések egyik áldozatát

Magyar vezetők távirata a kubai forradalom győzelmének 20. évfordulója alkalmából

DR. FIDEL CASTRO RUZ elvtársnak,
a Kubai Kommunista Párt Központi Bizottsága
első titkáranak,
a Kubai Köztársaság Államtanácsa elnökének
a minisztertanács elnökének
Havanna

Kedves Fidel Castro elvtárs!
A Kubai Köztársaság nemzeti ünnepén, a forradalom győzelmének 20. évfordulója alkalmából az MSZMP Központi Bizottsága, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa, Minisztertanácsa és egész népünk nevében forró elvtársi üdvözlőnköt és szívvel jövő jókívánságainkat küldjük Önnek, a Kubai Kommunista Párt Központi Bizottságának, a Kubai Köztársaság Államtanácsának és Minisztertanácsának, a testvéri kubai népeknek.

A magyar kommunizmus és népünk nagy megbecsüléssel tekint a kubai kommunizmus és népforgalmi vívmányaira és sikereire. Ezek elválaszthatatlanul összeforrtak a szocialista országok népeinek és más haladó erőinek a társadalmi haladásért, a békéért és biztonságért folytatott világméretű harcával. Kuba internacionalista külpolitikája, töretlen szolidaritása az imperializmus agressziói ellen küzdő forradalmi erőkkel, a kubai kommunista harcra a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom egységéért méltán élvezi a világ összes haladó erőinek megbecsülését. Meggyőződésünk, hogy az el nem kötelezett országok 1979. évi havannai csúcskonferenciája kiemelkedően jelentőséggel lesz a mozgalom imperialistaellenes céljainak valóra váltásáért folyó küzdelemben.

Örömmel tölt el bennünket, hogy pártjainknak és népeinknek a marxizmus—leninizmus és a proletár internacionalizmus elvein alapuló testvéri barátsága napról napra mélyül és együttműködésünk az élet minden területén eredményesen szolgálja a magyar és a kubai nép, az egész szocialista közösség érdekeit.

Szívvel kívánjuk Önnek, a kubai kommunista és a kubai népek, hogy további kimagasló sikereket érjenek el hazájuk felvirágztatásában, közös ügyünk, a béke és a szocializmus javára.

Budapest, 1978. december 30.

Kádár János
A Magyar Szocialista Munkáspárt
Központi Bizottsága első titkára
Losonczi Pál
a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa
elnöke
Lázár György
a Minisztertanács elnöke

Az évforduló alkalmából Apró Antal, az országgyűlés elnöke táviratban fejezte ki jókívánságait Blas Rocának, a Kubai Köztársaság népi hatalmi nemzetgyűlése elnökének. Táviratban köszöntötte a kubai partnerszervezetét a Hazafias Népfront Országos Tanácsa, a SZOT, a KISZ, az Országos Békatanács és a Magyar Nők Országos Tanácsa. (MTI)

Egy hét a világpolitikában

Mi lesz a folytatása a genfi Gromiko—Vance találkozónak?

Az amerikai sajtó karácsony előtt olyan hangulatot igyekezett kelteni, mintha „zsinórban” történhetnének egymás után döntő megállapodások a világ fontos és vitás ügyeiben — hála a Fehér Háznak. Cyrus Vance genfi útját is úgy harangozták be, hogy a svájci város már meglesz a teljes megállapodás a SALT dolgában, ezt követően már a Breznjev—Carter csúcstalálkozó helyét és időpontját is közölni fogják. Carter képviselője, ezután pedig úgy megy Brüsszelbe, hogy ott meg az egyiptomi miniszterelnök és az izraeli külügyminiszter között hoz létre kompromisszumos megegyezést.

Ami a Közel-Keletet illeti, a Vance—Khalil—Dajan alkudozás Brüsszelben nem hozott eredményt, s ezt egyiptomi és izraeli részről egyaránt hamar nyilvánosságra hozták. A genfi tárgyalások kétoldalúak voltak, arról, ami Gromiko és Vance között elhangzott, szűkebb információs csatornákon át kapható tájékoztatást a külvilág. A szovjet sajtó azt hangsúlyozta, hogy a hadászati támadó fegyverek korlátozásáról megkötendő új egyezmény ügye a befejező szakaszba érkezett, a továbbiakban feltehetően elegendő lesz a Moszkva és Washington között meglévő, szokásos diplomáciai érintkezési rendszer (Genfben ott vannak a két ország küldöttségei, Washingtonban ott van Dobrynin szovjet nagykövete...) nem kell újabb külügyminiszeri találkozó a SALT 2 megvitás kérdéseinek tisztázásához.

Vance hazatérve közölte, hogy „elvi megállapodás” született egy szovjet—amerikai csúcstalálkozóról, az időpontról még nem döntöttek. Mindenesetre az amerikai lapok már nem januári időpontról közölnek találgatásokat, hanem február emlegetnek.

A héten Genfben ismét találkozott a szovjet és az amerikai SALT-küldöttségek vezetői, még nem hozták nyilvánosságra, mikor ül össze a teljes ülésre a két SALT-küldöttség.

Döntő szakaszba jutott-e már a teheráni válság?

A kivülálló számára is hosszúnak tűnik már, ahogyan hónapról hónapra húzódik az iráni válság... Olyan elemi erővel tört ki a népi elégedetlenség a sah ellen, hogy már rég azt gondolhatná volna az ember: az uralkodó feladja a harcot. De Iránban sokkal nagyobb térfogor kockán, mint a császári korona: az olaj is fontosabb, meg az ország földrajzi-politikai helyzete.

Most éppen az olajjal kapcsolatos megfontolások kerülhetnek előtérbe, hiszen — az iráni válság döntő, utolsó szakaszának elkövetkezését jelezni látszó módon — az olajkutak termelése abamaradt, az export leállt. Természetesen a belső helyzet szempontjából az sem közömbös, hogy magában az országban is olajhiány lépett fel, nincs benne a gépkocsik számára, nincs fűtőlaj a kályhákbá. Fontosabb azonban, hogy

Irán egész sor országnak szállít — Nagy-Britanniától Romániáig.

A jelek szerint a teheráni császári palotában is felmérték, hogy a jelenlegi katonai kormány nem tud eleget tenni feladatának, nem tudja helyreállítani a rendet, nem tudja elfojtani a sah elleni tiltakozást. Annak is jelei mutatkoznak, hogy a sah megmaradt a császárhoz, most már lelkiismereti válságba bonyolódik, és bizonytalanodni kezd, ki ellen is fordítsa a hát feyerét.

Amerika is előbb-utóbb dönteni kényszerül: továbbra is kitartson-e Mohammed Reza Pahlavi mellett vagy most már hozzájáruljon az ellenzék hatalomra kerüléséhez.

Washingtonban mindmáig azt hajtogatják a hivatalos nyilatkozatokban, hogy a sah mellett állnak, de már elismerik, hogy a franciaországi számkivettségben élő Khomeinival és az Iráni Nemzeti Front vezetőivel egyformán kapcsolatba léptek.

Alighanem amerikai nyomás eredménye, hogy a császár most már az ellenzéknek ajánlotta fel a kormányalakítást. A fordulat végrehajtásának szemmel tartására amerikai hadihajókat vezényelték a Perzsa-öböl közelébe. Ez is beszédes jel, hogy az iráni válságban itt a vég kezdete.

Mik a kínai hatalmi harc kilátásai?

A kínai párt központi bizottságának karácsony előtti ülése után az államtanács — ez a kormány hivatalos elnevezése — összetételében változásokat hajtottak végre, amelyek ha nem is hozták döntő módosulást az erőviszonyokban, Teng Hsziao-ping és csoportja befolyásának újabb növekedését eredményezik. Látnivaló, hogy Teng és hívei, akik közül sokan félre voltak állítva vagy üldöztetést szenvedtek a „kulturális forradalom” idején, egyre inkább szembekerülnek Hua Kuo-feng elnökkel és azokkal, akik Mao Cetung mellett a hatalom napfényében sütkéreztek.

Kínában a hatalmi harc mindig is kompromisszumos és átmeneti fordulatokat hozott. Most is kirajzolódni látszik a két csoport — Teng és Hua hívei — közt az alkuk: elméletileg és szavakban igazolják az eddigi maista vonalat, még a „kulturális forradalmat” is, viszont, a gyakorlatban egymás után rehabilitálják azokat, akiket Mao alatt eltávolítottak a hatalmi pozíciókból.

Teng vonala látszik érvényesülni abban, ahogyan Kína egyre inkább a Nyugat felé fordul, a „négy modernizálás” végrehajtása érdekében (a mezőgazdaság, az ipar, a hadsereg, a tudomány és a technika korszerűvé tétele). Január 1-én a kínai—amerikai kapcsolatokban új helyzet jön létre a diplomáciai viszony helyreállítása nyomán.

Ugyancsak január 1-én szűnik meg a diplomáciai kapcsolat az USA és eddigi véconde, a Csang Kaj-sekista Tajvan között. Ez is fordulat a javából. Látnyosan tiltakoztak ellene a tajvaniak: rothadt gyümölcseket, záptojással, üvegekkel dobálták meg a tómeget a tárgyalni Tajbenin a gépkocsik számára, nincs fűtőlaj a kályhákbá. Fontosabb azonban, hogy

Hazaérkezett a magyar delegáció Bumedienn temetéséről

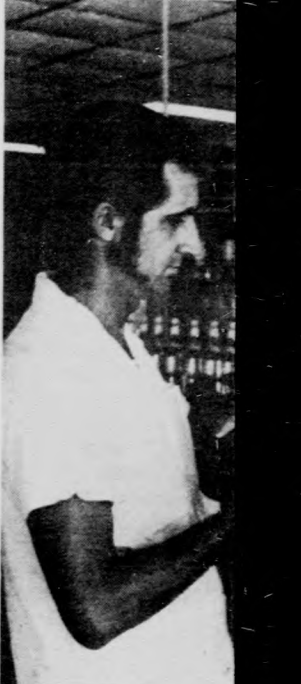
Szombaton hazaérkezett Losonczi Pálnak, az MSZMP Politikai Bizottsága tagjának, az Elnöki Tanács elnökének vezetésével a magyar küldöttség, amely részt vett Algírban Huari Bumedienn elnök temetésén.

A küldöttséget a Feriehvi repülőtérén Trautmann Rezső, az Elnöki Tanács helyettes elnöke, Borbándi János, a Minisztertanács elnökhelyettese, Pozsgay Imre kulturális miniszter és Vida Miklós, az Elnöki Tanács tagja fogadta. (MTI)

KUBA AMERIKA SZABAD FÖLDJÉN

„Kuba az Antillágye” — hirdették és a turistacsomagpekusok a természetekkel valóban boldódt karib-tengeriszágról. A kubaiakban évszázadokig veset jelentett a szépség: az óslakórib indiánokat a gyarmatosítók szárgórsá alki szintetanul kiirtották. A ből odahurcolt „életere” pedig atúl a cukornádúken.

A múlt században ridből kinevezett és gyarmati funkouralmai elvisehették — még az első hógeneráció óta Kubaleszármozottai szTöbbször is összgyarmatosítottak ellertanban a lázadó rabsban a legkülönbözcsak ezert is min

Santa Cruz del Gyara

volt a kubai néptónesek számára tilostokat a spanyolok hópó amerikai „ügytók” importáltak az radicsomuknak és es cukorszállítójuknak Kubába. A múlt századbadshárcosok küz Nagy Októberi SForradalom győzelmétására megalakult Kommunista Párt szadunk húszas-éveiben az amerikai ket kiszolgáló bábre diktatúrát ellen. A magyományok ként alakult meg a években a Július 26-lom, amelynek a több éves harc ujanuár 1-én végleg mekedett, s a kub maga vehette kez irányítását.

Azóta ismerik és Kubát „Amerika első földje” néven. Ner korábbi elnevezése, tenger gyöngye” alavált volna — sőt, a számára azóta nyerttelmet. „Kubát ismét először, ne a küll hangzott Saborit, a dalénesse hatvanaslágérés vált szerzemeg is volt rá a m xusszállók és —üdühetővé váltak a számára.

Persze nem ez volt és messze nem is a sabb tényező, hisz Kuba nemcsak fő hagyományokat, hlyos gazdasági gondokat is örökölt cialista építés útjór szágnak legelőzőket felvennie a Azóta Kubában m kap egy nevet, ameltendő legfontosabb ra, eseményére vaddulójára utal. A nevilusztrálják azt amelyet az ország a „Írástudatlanság felésának évtől” az ide

Népi, nemzeti egységgel a Magyarországon élők boldogulásáért, a gazdasági és társadalmi haladásért

Sarlós István nyilatkozata

A népfrontnak — a VI. kongresszus óta eltelt időszakban és a következő években is — legfontosabb feladata a hazánkban élő emberek egyetértésének, együttműködésének erősítése — mondotta Sarlós István, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Hazafias Népfőnt Országos Tanácsa főtábornoka Mélykúti Attilának, a Magyar Távirati Iroda munkatársának adott nyilatkozatában. A HNF VI. kongresszusa óta eltelt több mint két év eredményeit, a nemzeti egység legfontosabb kérdéseit elemelve Sarlós István aláhúzza:

— A nemzeti egység erősítése abban nyilvánul meg, hogy a hazánkban élő emberek elfogadják az önálló, demokratikus, szocialista Magyarországot építésének programját. Azt a programot, amelyet eddigi eredményeink alapoznak meg. Állampolgáraink munkája és magatartása arról tanúskodik, hogy Magyarországot lakosságának döntő többsége egyetértéssel és lelkesedéssel, alapvető kérdésekben azonosan a nézetek. Nyilvánvalóan akadnak olyan emberek, akik azt mondják: általában jó amit csinálunk, de részletkérdésekben eltérő a véleményünk. Velük tudunk és kell is vitatkozni, s így vagyunk a materialista felfogástól eltérő nézeteket képviselővel. Velük kapcsolatban gyakran felteszik a kérdést: egy vallásos ember lehet-e teljes híve a szocializmusnak? Teljesen világos a válasz, hogy lehet! Ellentétben ugyan a felfogásunk az ideológiai kérdésekben, de abban viszont teljes lehet az egyetértés, hogy mi-lyen alakítjuk részvételünket a nemzeti életben, s abban is, hogy az anyagi javakat mily módon állítjuk elő, s hogyan használjuk fel. Ezért tartom természetesnek, hogy nálunk a különböző egyházak vezetői — mert jól látják a népi életkörülményeit, a hájuk ható erőket — céljainkat elfogadva részt vesznek a népfőntmozgalomban. A különböző világnézeti emberek között politikai egység azért jöhet létre, mert az állampolgárok független, háború nélküli országban akarnak élni, munkalehetőséggel és a törvény betartásának biztonságával. Mindez nálunk ma adott. Ezt a biztonságot tovább erősíti a békés egymás mellett élés, az enyhülés politikája, amire ma már úgy hivatkozunk, mint életelnél a levegőre.

— Hazánkban a népfőnt a szocializmus elkötelezettje. A szocializmust az anyagiakban, szellemi életben, erkölcsben és életformában építi. Támogatja a párt törekvéseit. Elfogadott gyakorlat, hogy a népfőnt keretein belül is mindenki kifejteti a materialista nézeteit, de nem az a szándékkal, hogy keressék az ütközést azokkal, akiknek más a felfogásuk.

— Mindent összegezve azt hiszem, hogy az emberek gondolkodásában nagyobb az egység és erősebb az együttműködés, a hazához való ragaszkodás, mint ahogy az bármiféle statisztika révén kímálható. A szocialista Magyarországot adta biztonszágot, ezt bizonyítják tettek is, s az a jó, hogy mind ez már természetes.

— Az egységet a mindennapi munkában, az emberi kapcsolatokban is erősíteni kell, s ebben a népfőnt közvetlenül is sokat tehet — mondotta Sarlós István, majd hangsúlyozta:

— A Magyarországon élők boldogulása, a gazdasági építómunka eddigi is megkövetelte a népi egység erősítését, s ez a most következő időszakban, a távolabbi jövő meginkább fontos lesz. Az 1979-es teendőink nyomtatékosan igénylik az egységes szemléletmódot és az egységes értelmezést. Ez mindenképpen azt jelenti, hogy aki híve a nemzeti egység erősítésének, az a személyre, vállalatra pillanatnyilag kedvezőtlennek tűnő gazdasági intézkedéseket is elfogadja, támogat-

ja megvalósításukat, mert belátja: az ország, a haza jövőjéről van szó. Azt kívánjuk tehát, hogy az állam, a közösség érdekeinek rendeljék meginkább alá a vállalati, az egyéni érdekeket, s ehhez engedhetetlen a távolabbi jövő gondolkodás. Tegyük érthetővé és érzékelhetővé, hogy gazdasági intézkedéseink hatására fokozatosan haladunk előre, akkumulálódnak az eredmények. Ez később — az elosztás révén — azoknak is kedvező, akiknek ma úgy tűnik: pillanatnyilag hátrányba kerültek. Január 5-én ül össze a Hazafias Népfőnt Országos Tanácsa, s a tanácskozás a két kongresszus közötti időszak mérlege alapján keresi azokat a főbb területeket, amelyek munkánkhoz hozzájárulnak az elkövetkező évek komoly és bonyolult feladatainak megoldásához.

— A VI. kongresszus a népfőnt fontos feladatát tűzte ki az állampolgárok műveltségének gyarapításához, a kulturális színvonal emeléséhez való hozzájárulást. Vontatkozik ez az emberi ismeretek minden ágára: a politikai, művészeti, nevelési és műszaki területre egyaránt. Ma sokan meditatálnak arról, hogy a humán vagy a reál műveltséget részesítsük-e előnyben, holott mindkét területen meg kell teremteni a művelődésre a lehetőségeket, hogy aztán azokkal ki-ki az érdeklődésének megfelelően éljen.

Senki sem marasztalható el azért, mert elsősorban a műszaki kérdések érdeklik, s csak mellékesen foglalkozik humán jellegű témákkal. Ugyanez igaz fordítva is. Az államnak, a társadalomnak a feltételek és az eszközök megteremtése a feladata.

— A sokagú tevékenység nyomán a népfőnt szerepe, súlya az elmúlt években valóban tovább erősödött. Természetes, hogy a szakszervezet, a KISZ, s a többi szervezet társadalmunk egy-egy rétegéhez sokkal erősebben kötődik. A népfőnt viszont azt kapta feladatát, hogy mind a tíz és fél millió magyar állampolgárhoz szóljon, azokhoz is, akik egyik szakszervezethez sem tartoznak, biztosítva különböző rétegek találkozásait, gyümölcsöző megértését és együttműködését. Régen a mozgalomban munkás-paraszt találkozók rendezvényeinken naponta találkoznak egymással munkások, parasztek, tisztviselők.

— Ma — miután túljutottak a csak programzerű találkozásokon — a munkakapcsolatok, a társadalmi érintkezés során beszélgetnek, gondolatot cserélnek, egymás segítségének lehetőségeit keresik. Részt vesznek a gazdasági tervekéről, célokról tartott fórumokon. S évről évre a népfőnt tekintélyét növelő társadalmi munkában.

— Az elmúlt évek azt is bizonyították, hogy minél jobban él a mozgalom közjogi feladataival, annál hatékonyabb szerepet tölt be. Az alkotmányos feladatokat nézőre élre kívánkozik, hogy ma már a parlament elé jelentős törvény nem kerül a népfőnt szervezésében zajló társadalmi viták nélkül.

— Lényegében a népfőnt kezdeményezése és erőfeszítése nyomán került az érdeklődés középpontjába a környezetvédelem is. Víz- és környezetvédelmi társadalmi örségek szerveződtek, s az elmúlt években egyre többen léptek fel a levegőt, a környezetet szennyező, természeti értékeinket romboló magatartás ellen.

rendszeresen igényli és megkapja a családi eszmecseré lehetőségét. A látszólag kis ügy — hiszen „mindössze” évente kétezer gyerekről van szó — így válik szélesebb sugárban ható, már családi nevelési kérdéssé. Nem esik szó róla, de a hatása kétségtelenül kedvező a szülői együttműködésnek is. A népfőnt minden évben tájékoztatást ad az iskola programjáról, az új tantervekről, segítségét nyújtva a gyereknéveléshez.

— Az általános, az egész politikát érintő tevékenységünk így ötvöződik a társadalmi rétegekkel, a kisebb csoportokkal, az egyes emberekkel való foglalkozással a mindennapos munkánkban — mondotta befejezően Sarlós István. (MTI)

Nem csökkent a feszültség Iránban. Képünkön: gyászólok utolsó útjára kísérik a sahelleses tüntetők egyik áldozatát

Magyar vezetők távirata a kubai forradalom győzelmének 20. évfordulója alkalmából

DR. FIDEL CASTRO RUZ elvtársnak,
a Kubai Kommunista Párt Központi Bizottsága első titkárnak,
a Kubai Köztársaság Államtanácsa elnökének
és minisztertanács elnökének
Havanna

Kedves Fidel Castro elvtárs!

A Kubai Köztársaság nemzeti ünnepén, a forradalom győzelmének 20. évfordulója alkalmából az MSZMP Központi Bizottsága, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa, Minisztertanácsa és egész népünk nevében forró elvtársi üdvözlőnk és szívből jövő jókívánságainkat küldjük Önnek, a Kubai Kommunista Párt Központi Bizottságának, a Kubai Köztársaság Államtanácsának és Minisztertanácsának, a testvéri kubai népnek.

A magyar kommunisták és népek nagy megbecsüléssel tekint a kubai kommunisták és nép forradalmi vívmányaira és sikereire. Ezek elválaszthatatlanul összeforrtak a szocialista országok népeinek és más haladó erőinek a társadalmi haladásért, a békéért és biztonságért folytatott világméretű harcával. Kuba internacionalista külpolitikája, töretlen szolidaritása az imperializmus agresszióit ellen küzdő forradalmi erőkkel, a kubai kommunisták harca a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom egységéért méltán élvezi a világ összes haladó erőinek megbecsülését. Meggyőződésünk, hogy az el nem kötelezett országok 1979. évi havannai csúcskonferenciája kiemelkedő jelentőségű lesz a mozgalom imperialistaellenes céljainak valóra váltásáért folyó küzdelemben.

Örömmel tölt el bennünket, hogy pártjainknak és népeinknek a marxizmus-leninizmus és a proletár internacionalizmus elvein alapuló testvéri barátsága napról-napra mélyül és együttműködésünk az élet minden területén eredményesen szolgálja a magyar és a kubai nép, az egész szocialista közösség érdekeit.

Szívből kívánjuk Önnek, a kubai kommunistáknak és a kubai népnek, hogy további kimagasló sikereket érjenek el hazájuk felvirágztatásában, közös ügyünk, a béke és a szocializmus javára.

Budapest, 1978. december 30.

Kádár János
A Magyar Szocialista Munkáspárt
Központi Bizottsága első titkára
Losonczy Pál
a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa
elnöke
Lázár György
a Minisztertanács elnöke

Az évforduló alkalmából Apró Antal, az országgyűlés elnöke táviratban fejezte ki jókívánságait Blas Rocának, a Kubai Köztársaság népi hatalmi nemzetgyűlése elnökének. Táviratban köszöntötte kubai partnerszervezetét a Hazafias Népfőnt Országos Tanácsa, a SZOT, a KISZ, az Országos Békatanács és a Magyar Nők Országos Tanácsa. (MTI)

Egy hét a világpolitikában

Mi lesz a folytatása a genfi Gromiko—Vance találkozóknak?

Az amerikai sajtó karácsony előtt olyan hangulatot igyekezett kelteni, mintha „zsinórban” történhetnének egymás után döntő megállapodások a világ fontos és vitás ügyeiben — hála a Fehér Ház urának. Cyrus Vance genfi útját is úgy harangozták be, hogy a svájci városban már meglesz a teljes megállapodás a SALT tárgyalásokban, ezt követően már a Breznye—Carter csúcstalálkozó helyét és időpontját is közölni fogják. Carter képviselője, ezután pedig úgy megy Brüsszelbe, hogy ott meg az egyiptomi miniszterelnök és az izraeli külügyminiszter között hoz létre kompromisszumos megegyezést.

Ami a Közel-Keletet illeti, a Vance—Khalil—Dajan alkudozás Brüsszelben nem hozott eredményt, s ezt egyiptomi és izraeli részről egyaránt hamar nyilvánosságra hozták. A genfi tárgyalások kétoldalúak voltak, arról, ami Gromiko és Vance között elhangzott, szűkebb információcsatornán át kapható tájékoztatást a külvilág. A szovjet sajtó azt hangsúlyozta, hogy a hadászati támadó fegyverek korlátozásáról megkötendő új egyezmény ügye a befejező szakaszába érkezett, a továbbiakban feltehetően elegendő lesz a Moszkva és Washington között meglévő, szokásos diplomáciai érintkezési rendszer (Genfben ott vannak a két ország küldöttségei, Washingtonban ott van Dobrynin szovjet nagykövete...) nem kell újabb külügyminiszteri találkozók a SALT 2 meg vitás kérdéseinek tisztázására.

Vance hazatérve közölte, hogy „elvi megállapodás” született egy szovjet—amerikai csúcstalálkozóról, az időpontról még nem döntöttek. Mindenesetre az amerikai lapok már nem januári időpontról közölnék találkozókat, hanem februári emlegetnek.

A héten Genfben ismét találkoztak a szovjet és az amerikai SALT-küldöttségek vezetői, még nem hozták nyilvánosságra, mikor ül össze a teljes ülésre a két SALT-küldöttség.

Döntő szakaszába jutott-e már a teheráni válság?

A kívülálló számára is hosszúnak tűnik már, ahogyan hónapról hónapra húzódik az iráni válság... Olyan elemi erővel tört ki a népi elégedetlenség a sah ellen, hogy már rég azt gondolhatta volna az ember: az uralgó feladja a harcot. De Iránban sokkal nagyobb tét forog kockán, mint a császári korona: az olaj is fontosabb, meg az ország földrajzi-politikai helyzete.

Most éppen az olajjal kapcsolatos megfontolások kerülhetnek előtérbe, hiszen — az iráni válság döntő, utolsó szakaszának elkövetkeztét jelezni látszó módon — az olajkutak termelése abamaradt, az export leállt. Természetesen a belső helyzet szempontjából az sem közömbös, hogy magában az országban is olajhiány lépett fel, nincs benzín a gépkocsik számára, nincs fűtőolaj a kályhákhba. Fontosabb azonban, hogy

Irán egész sor országoktól szállít — Nagy-Britanniától Romániától.

A jelek szerint a teheráni császári palotában is felmérték, hogy a jelenlegi katonai kormány nem tud eleget tenni feladatának, nem tudja helyreállítani a rendet, nem tudja elfojtani a sah elleni tiltakozást. Annak is jelei mutatkoznak, hogy a hadsereg, amely pedig eddig hű maradt a császárhoz, most már lelkiismereti válságba bonyolódik, és bizonytalan-kodni kezd, ki ellen is fordítsa hát fegyverét.

Amerika is előbb-utóbb dönteni kényserül: továbbra is kitartson-e Mohammed Reza Pahlevi mellett vagy most már hozzájáruljon az ellenzék hatalomra kerüléséhez.

Washingtonban mindmáig azt hajtogatják a hivatalos nyilatkozatokban, hogy a sah mellett állnak, de már elismerték, hogy a franciaországi számkivettségben élő Khomeinival és az Iráni Nemzeti Front vezetőivel egyformán kapcsolatba léptek.

Alighanem amerikai nyomás eredménye, hogy a császár most már az ellenzéknek ajánlotta fel a kormányalakítást. A fordulat végrehajtásának szemmel tartására amerikai hadihajókat vezényelték a Perzsa-öböl közelébe. Ez is beszédes jel, hogy az iráni válságban itt a vég kezdete.

Mik a kínai hatalmi harc kilátásai?

A kínai párt központi bizottságának karácsony előtti ülése után az államtanács — ez a kormány hivatalos elnevezése — összetételében változásokat hajtottak végre, amelyek ha nem is hozták döntő módosulást az érvényesülésekben, Teng Hsziao-ping és csoportja befolyásának újabb növekedését eredményezik. Látnivaló, hogy Teng és hívei, akik közül sokan félre voltak állítva vagy üldözöttek szünetelték a „kulturális forradalom” idején, egyre inkább szembekerülnek Hua Kuo-feng elnökkel és azokkal, akik Mao Ce-tung mellett a hatalom napfényében sütkéreztek.

Kínában a hatalmi harc mindig is kompromisszumos és átmeneti fordulatokat hozott. Most is kirajzolódni látszik a két csoport — Teng és Hua hívei — közt ez az alku: elméletileg és szavakban igazolják az eddigi maoista vonalat, még a „kulturális forradalmat” is, viszont, a gyakorlatban egymás után rehabilitálják azokat, akiket Mao alatt eltávolítottak a hatalmi pozíciókból.

Teng vonala látszik érvényesülni abban, ahogyan Kína egyre inkább a Nyugat felé fordul, a „négy modernizálás” végrehajtása érdekében (a mezőgazdaság, az ipar, a hadsereg, a tudomány és a technika korszerűvé tétele). Január 1-én a kínai—amerikai kapcsolatokban új helyzet jön létre a diplomáciai viszony helyreállítása nyomán.

Ugyancsak január 1-én szűnik meg a diplomáciai kapcsolat az USA és eddigi védelence, a Csang Kaj-sekista Tajvan között. Ez is fordulat a javából. Látnivalóan tiltakoztak ellene a tajvaniak: rothadt gyümölcs, záptojással, üvegekkel dobálta meg a tömeg a tárgyalni Tajpenben a gépkocsik számára, nincs fűtőolaj a kályhákhba. Fontosabb azonban, hogy

Hazaérkezett a magyar delegáció Bumedien temetéséről

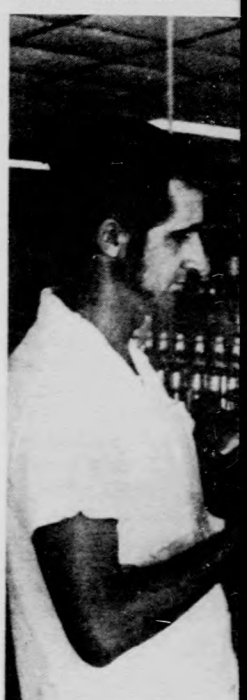
Szombatn hazaérkezett Losonczy Pálnak, az MSZMP Politikai Bizottsága tagjának, az Elnöki Tanács elnökének vezetésével a magyar küldöttség, amely részt vett Algirban Huari Bumedien elnök temetésén.

A küldöttséget a Feriegyi repülőtéren Trautmann Rózsa, az Elnöki Tanács helyettes elnöke, Borbándi János, a Minisztertanács elnök-helyettese, Pozsgay Imre kulturális miniszter és Vida Miklós, az Elnöki Tanács tagja fogadta. (MTI)

KUBA AMERIKA SZABASZÁBÓI FÖLD

„Kuba az Antilgye” — hirdették és a turistaszektusok a természetekkel valóban boldogult karib-tenger-szagra. A kubaiban évszázadokig veset jelentett a szépség; az óslakórib indiánokat a gyarmatosítók sző forgása alatt szinte talán kiirtották. A „leltér” pedig a túl a cukornádúken.

A múlt században riddből kivezettek és gyarmati funkció uralma elviseletét — még az első hódgeneráció óta Kuba leszármazottai szö gyarmatosítók ellenben a lázadó rabsz faji megkülönbözt csak ezért is mind

Santa Cruz del Ngyara

volt a kubai néptönesk számára tilostokát a spanyolok h pő amerikai „újgytők” importálták az radicsomuknak és e cukorszállítóknak. Kubába a múlt száz badságharcosok küz Nagy Októberi S Forradalom győzelm tására megalakult Kommunista Párt századunk húszas-h éveiben az amerikai ket kiszolgáló bábre diktatúrák ellen. A mi hagyományok f kent alakult meg a években a Júlíus 26-lom, amelynek t több éves harc u január 1-én végleg meskedett, s a kub maga vehette kez irányítását.

Azóta ismerik és Kubát „Amerika els földje” néven. Ner korábbi elnevezése, tenger gyöngye” al vált volna — sőt, a számára azóta nyert telmet. „Kubát ism először, ne a küll hangzott Saborit, a dalénekes hatvanas slágerré vált szerze meg is volt rá a m uszállók és -idü hetővé váltak a számára.

Persze nem ez vo és messze nem is a sabb tényező, hisz Kuba nemcsak fö hagyományokat, h lyos gazdasági-t gondokat is öröklö cialista építés útja országnak legelőszon kellett felvennie a Azóta Kubában m kap egy nevet, amel tendő legfontosabb ra, eseményre va dülőjára utal. A nevt illusztrálják azt amelyet az ország a „Írástudatlanság felának évetől” az ide

egész sor országnak... Nagy-Britanniától

szert a teheráni palotában is felmér...

ka is előbb-utóbb...

ngtonban mindmáig...

em amerikai nyo...

kinai hatalmi harc...

kilátásai?

ai párt központi bi...

in a hatalmi harc...

onala látszik érvé...

sak január 1-én...

tt

tséget a Ferihegyi...

KUBA AMERIKA SZABAD FÖLDJE

Egy történelmi kép 1959-ből: Havanna lakosai a győztes forradalmárokat köszöntik

„Kuba az Antillák gyöngye” — hirdették évtizedeken át a turiszticalogató...

A múlt században a Madridból kinevezett helytartók és gyarmati funkcionáriusok...

Santa Cruz del Norte-ben van a világ legnagyobb rum-gyára

volt a kubai néptől. A „Szinnesek számára tilos” feliratokat a spanyolok helyére...

Azóta ismerik és emlegetik Kubát „Amerika első szabad földje” néven.

Persze nem ez volt az első és messze nem is a legfontosabb tényező, hiszen a népi Kuba nemcsak forradalmi hagyományokat, hanem súlyos gazdasági-társadalmi gondokat is örökölt.

megett. Talán az elsöre a legbüszkébbek Kubában: egy év alatt az akkori egymillió analfabéta közül hatszázszáz...

„A forradalom átmeneti időszaka lezárult, szocialista államunk megteremtése végleges formát” — mondotta egy alkalommal Fidel Castro...

A forradalom valamennyi esztendejének nevével felsorolni túlságosan hosszú lenne, még hosszabbra nyúlna azoknak az eseményeknek a listája...

Még nem tudjuk, hogy mi lesz 1979 elnevezése, egy azonban bizonyos: Kubában a forradalom győzelmének huszadik évfordulóján kezdő új esztendő a szilárd alapokra helyezett fejlődés talán nem látványos, de következetes folytatása lesz.

Haszonits István

Kuba legfontosabb terménye még ma is a cukornád

„Kiegyensúlyozott hétköznapiakat várok” ÉV VÉGI PÁRBESZÉD MUNKÁRÓL, KÖZÉLETRŐL, CSALÁDRÓL

— Miért pont engem választottak? Ezer ember közül éppen engem. Olyan zavarban vagyok... Nem szoktam én nyilatkozni...

— Nem is nyilatkozni kérjük, beszélgetni csak Például arról, mi történt onnel 1978-ban?

— A gondokat, bajokat is mondjam? — Azt is, persze. — Hát kijutott belőle bőven. Főleg a betegségőöl. A férjem kétszer is ágynak esett, utóbb két hónapig. Most is otthon van tippézen.

— A fiatalok? Hiszen Ön is — azt hiszem, nyugodtan elárulhatom — csupán harminc esztendő.

— Igen, de tíz éve házasságban, és van egy hatéves kisfiam. Nekünk már nemigen jut időnk szórakozásra. — Mégis, mivel töltik otthon az időt?

— Leginkább tévézésessel. A férjem hobbija a cigarettadobozok gyűjtése, több

vállalat közművelődési koordináló bizottságának is. — És van mit koordinálni? — Iró-olvasó találkozókat, műsoros esteket rendezünk. Az én feladatom a szakszervezeti politikai oktatás szervezése is. Lehetne elevebb a kulturális élet, de itt, a dohánnyárbán, ahol három műszakban dolgoznak az emberek, nyilván nehezebb a szervezés. A fiatalok szombatonként diszkót tartanak a klubteremben, oda sem járnak túl sokan.

— A fiatalok? Hiszen Ön is — azt hiszem, nyugodtan elárulhatom — csupán harminc esztendő.

— Igen, de tíz éve házasságban, és van egy hatéves kisfiam. Nekünk már nemigen jut időnk szórakozásra. — Mégis, mivel töltik otthon az időt?

— Leginkább tévézésessel. A férjem hobbija a cigarettadobozok gyűjtése, több

— A sérülés miatt? — Á, dehogyan. Bent derült ki, hogy kicsit gyengébb a szemem. Nehezen szokta meg az üveget, az első hetekben bizony sokszor rajtakaptuk, hogy az iskolatáskában tartja.

— Jól tanul? — Eddig még nem volt velem semmi baj. Másodikos, a Fazekas Mihály iskolába jár a Simonffy utcára.

— ...én is ott tanultam a betűvetést... — az olvasással birkózik nehezen, számtanból sok-sok csillagot hoz haza.

— És személy szerint Önnel mi történt az évben? — Velem? A volt főnököm helyére kerültem.

— Előlépett? — Igen. Júliusig csoportvezető voltam, most belső termelésirányító munkakörben vagyok. Nőtt a fizetésem is, 19 forint az órabérem.

— Most mi a munkaköre? — A termeléshez szükséges anyagok megrendelése. — És van anyag? — Az úgynevezett segédanyagokkal akad néha problémám. A ragasztóval, a cigarettapapírral.

— Árujuk már el: ön dohányipari technikus, a férje pedig a DIK-nél műszaki ellenőr. Mind a ketten üzemi közéletük aktívai. Hogyan marad ideje társadalmi munkára a családjának, a betegeket ápolónak?

— Csakis a férjem segítségével. Ha van valami elfoglaltságom a gyárban munkaidő után, tudom, hogy nyugodtan maradhatok: elvégzi, amit kell otthon, helyettem. Három éve vagyok párttag. Pártmegtartásom a szakszervezeti munka, tagja vagyok a

mint háromezer van már ott-nan, alig férünk tőle. Nyáron minden évben elmegyünk valahová. Tavaly Siófokra voltunk, jövőre Drezdába szeretnénk menni. Egy otáni dohánnyárral cseréüldötési kapcsolatunk van. Van egy kis telkünk is, kétszáz négyszögöl a Sámsoni út mellett...

— Baráti kör? — Volt iskolatársaimmal, férjem munkatársaival szoktunk összejönni szalonnasütesre, tereferére. Aztán mindkettőnk szülei konyáriak, ők is elvárják, hogy minden hét végén hazamenjünk a kis Trabanton.

— A karácsonyt hol töltötték? — Természetesen itthon. Karácsony másnapján mentünk el a szülőkhöz. — Milyen ajándékok kerültek a fa alá? — A férfiak könyveket kaptak, Zsoltika még egy távirányítós autót, én meg fapapucsot, pulóvert.

— Mit vár 1979-től? — Elsősorban egészséget a család minden tagjának. Ele-günk van a betegeskedésből. Aztán azt, hogy Zsolti az iskolában, mi pedig a munkahelyünkön megálljuk a helyünket. Szeretnénk a telket betelepíteni gyümölcsfákkal... Szóval kiegyensúlyozott hétköznapiakat várok.

— És mit kíván másoknak Iklódi Sándorné? — Ugyanezt. Elsősorban boldog családi életet!

— Hasonlókat kívánok én is; boldog új esztendőt egészségben, békében!

Tóth Dénes

Iklódiné a filtergyártó gép mellett... és otthon, családi körben

Kötelező a talajvizsgálat

A magyar mezőgazdaság a magas terméshozamok elérése érdekében, több milliárdos értékben használ fel nagy energiáfordítással gyártott műtrágyát. Eppen ezért ir-tak elő: 1979. január 1-től Magyarországon a húsz hektárnál nagyobb területtel rendelkező földhasználók kötelesek talajvizsgálatot végezteni.

Amint a közelmúltban tartott tájékoztató-jában dr. Kovács Imre, a MÉM Növényvédelmi és Agrokémiai Központjának főigaz-gatója elmondotta: ma a mezőgazdasági ter-melés egyik kulcskérdése az ipari eredetű anyagok hatékonyabb felhasználása. Miköz-ben az elmúlt 15 esztendőben másfélszeresé-re nőtt a mezőgazdaság bruttó termelési ér-téke, a felhasználott ipari eredetű anyagok értéke négy és félszeresére emelkedett. Ez az arány a jövőben is hasonlóképpen alakul. Ma a növénytermesztési költségek több mint 10 százalékát a műtrágyázásra fordítják. Nem közömbös tehát, hogy hol, mikor és mennyi műtrágyát, növényvédőt szert hasz-nálnak fel a gazdaságok, s milyen eredménnyel.

A műtrágya hatékony felhasználásának előfeltétele a pontos talajvizsgálat. Az el-múlt években — amint azt a főigazgató el-mondta — ennek lehetőségét fokozatosan megteremtették. A növényvédelmi központ-ok felkészültek a kötelező vizsgálatok el-végzésére. Feltérképezték az ország nagyüze-mi tábláit és kijelölték a mintavevő helye-ket is. Általában 3 és 6 hektáros területek-ről gyűjtik be a mintákat.

A talajmintákat jelenleg 9 agrokémiai la-boratórium gyűjti össze. Három további központ, Gődöllön, Kecskeméten és Szolnok-on hamarosan szintén munkába áll. A mintákat végelemezésnek vetik alá és a ta-laj összetételére jellemző adatokat közlik a gazdaságokkal.

Az idén október végéig, mintegy 780 ezer hektáron végeztek talajvizsgálatot. A január 1-től életbe lépő rendelkezés értelmében évente 2 millió hektárt vizsgálnak meg. Te-hát ez azt jelenti, hogy három év alatt ha-zánk egész mezőgazdaságilag művelt terüle-te mintegy 6 millió hektár — sorra kerül. Később, 1980-tól szeretnék bevezetni nem-csak a talaj, hanem a növények vizsgálatát is. Ez a vizsgálat ad majd egyértelmű vá-laszt arra a kérdésre, hogy valójában miként hasznosítják a növények a talajjérből ké-miai anyagokat. A kettőjára vizsgálat együt-tesen még biztonságosabbá teheti a terve-zést, növelheti a műtrágyák és növényvédők szerek felhasználásának hatékonyságát a mezőgazdasági nagyüzemekben.

Gondoltak az illetékesek a kistermelőkre és a kiskerttulajdonosokra is, akik számára nem kötelező a talajvizsgálat. Aki ezt mégis el szeretné végezteni, az két helyre küldheti be mintáját: Budapestre, a XI. Ménesi út 45. szám alá vagy pedig Cegléden (Borz ut-ca 6.) a termelőszerkezeti kémiai központ-ba.

Szente Erzsébet

Lemezlovasból üzemgazdász

Hová lett Hír József Debrecenből?

A szűk iroda írógepe fölélt ismerős szemüveges alak pötyög Hencidán, az Új Élet Tsz-ben. Elegáns, nem az utolsó divat szerint, de mint egy diplomáciai futár. Nem tudom miért, de ez a hasonlat ugrik be kutató emlékeztembe, amíg a sokdioptria alól rámhunyorog... Hír József? A debreceni lemezlovas. Élt-halt az irodalomért, s azt hittem, legalábbis színpadi rendező lesz belőle, polgárpukkasztó, s egészen elfeledtem, hogy agrármérnök.

Hát én vagyok, barátom. Ne ijedj meg — tagolja vaskos artikulációval, mint a kezdő színíróvendék. Van benne még mindig valami angolos modor, amivel egyszer (társaságban) elhitette, hogy Cambridge-ben végzett. S mivel alig férünk át a lakásokba a nyakig érő sáron a szemközti AFESZ-presszóba, ahol meg olyan hideg van, hogy a kályhára lehetne ülni. Bagófüst vastag köjtökben és gajdolás a zöld paplanos ágyról. A fűrészpárral beszórt kőveten megcsúszik valaki, és a helyiséget kettérekasztó nagy függöny alatt átszánkázik. Hason.

Diplomáztam — gyűjt rá egy Délibábba Hír József, s megfoghatja a csomag cigarettát. A sofőr — Ezt a jófélélt, itt nem lehet kapni — jegyzi meg egy rövid slukkt után. — Diplomáztam barátom 74-ben, és a gyakorlat diplomáját meg Hencidára jöttem megszerezni. Érdekel ez téged? — hunyorít rám megint derűsen. — Általános agrármérnök vagyok, ne azt hidd, hogy az istenháta meggett, mert Kismarjáról, Bedőrlől meg nehezebben mozog el az ember Debrecen felé. De mondj már meg, mit akarsz megírni ebből, mert akkor halás riportalányod leszek.

Te, nehogy elkezdj számokban beszélni! Csak semmi nyilatkozat.

Mit mondjak neked? Vállig erő hajjal léptem be az Új Élet Tsz kapuján és ha akkor nem is, de két hónap múlva hallottam, hogy én se itt eszem meg a karácsonyi kalácsot. Már a negyedik karácsonyi kalácsát ettem Hencidán. Persze, nekem is feltűnt valami. Az, hogy az agráregyetemen és amikor ideoda látogattunk az országbán, a gazdálkodás fényes oldalait mutogatták. Etfolyam-társainak fele olyan helyre került, ahol ők is felfedezték maguknak eme agrárpédagógiai balfogást.

Keseregsz az elvesztett éden után?

Tévedsz. Tudtuk, hogy egyszer vége az egyetemi éveknek, a kollégiumi kényelemnek. Csak egyetlen példát, példálózgatást, példácskát.

(A jégverem presszóban reszketni kezd.)

Amíg nem vetődtem el Hencidára, csak olyan sárga, érett búzatablák láthattam, ahol a kombájnok egymenetben falták a kalácsot, itt láttam először, hogy előbb — s ez meggyeszte így volt — rendre kell vágni és utóbb csépelni. Mert az esős idő így hozta magával. 1974-ben így arattak. Így is. S talán, ha úgy csöppenek akkor a szövetkezetbe, hogy döntene-m kell a dolgok fölül, nem tudom mit tehettem volna? Először hőkentem meg olyasmin, hogy sima szántón egyszer csak kerékagyig süllyed a gép. A székfolt. A bőrömön éreztem, a kőli superkényelme után, milyen is az alberletesdi. Most két-szobás, összkomfortos szolgálati lakásom van. Kerttel! Megnősültem.

Mégis? Hogy fogadtak, mint városi külsejű embert, ahogy te mondtad: lobogó hajjal.

Két hónap teltével falun megítélik a jövevényt. Vagy így, vagy úgy. Én ismerkedtem s az itteni ember szeret beszélgetni, én pedig szerettem, szerettem meghallgatni őket, s ahogy kitélt a szűk gyakornoki esztendő — nem tudom másként mondani —

beilleszkedtem, kezdtem helyileg látni. 1975-ben már üzemgazdasági munkákkal bíztak meg. Két nap gondolkodási időt kértem, s két óra múlva elvállaltam. Miért? Belevágtott a diplomadolgozatom témájába a kérdés, igaz, hogy azt a Dél-somogyi Állami Gazdaságban bütyköltem össze.

Üzemgazdaságtan? Nem jobb a földeken?

Nézd. Ennek egy része, az adatgyűjtés, kétségtelen rabszolgamunka, mert akár egy nyolcadik osztályos is elvégezheti. De! Az adatokból döntéseket, terveket kovacsolni ez szép, folséges és gondolati, nincs rá több jellemző. Ez a téma annyira érdekel, hogy valószínűleg beiratkozhatok a Közgazdasági Egyetemre. Nem azért, hogy két diplomám legyen, csak ott szerezhetek magasabb szakmai tudást.

S ez a nagylelkűség (úgy mondtad, elengednek) ritkaság a térszektől?

Brosúra nyelven fogalmaz, akárhogyan kérlelem is. „Csak így írható.” Diktálja: „Jelenleg az üzemgazdasági munka ellátását véleményem szerint a térszektnek csak kis százaléka kezeli kellő hang-súlyal, a fontosságához mérten. (Hol van már a diáki vagabundás, hol vannak Hír József szállóigéi? Mi mindent kikezdenek a változások?)

És a faluban él-e értelmiségi életet? (Bennem van az ördög, mindenáron ki akarom belőle kényszeríteni a debrecenit.)

74 decemberében már megbízták: vegyem át a köz-ségi KISZ irányítását. 75-ben megválasztottak, teljesen demokratikusan, titkárnak. Hívtak a kultúrházba is. Akkoriban sokkal több volt a fiatal Hencidán. Szerveztem öket. Azóta a szervezhető-ségel baj van. Sok végzett ifi elment tőlünk. Ki ide, ki oda: Berettyóújfaluba, Debrecenbe. Visszatérhettem régi kedves munkámhoz, a dizs-

kóhoz, ismét porgettem a lemezeket, akárcsak az „Agráron”. A színvonalat semmivel sem lejjebb adva. S nemcsak azért, hogy bebizonyítsam miért is tartozok a foglalkozás nesztora közé. A 60 wattos diszko Hencidán nemcsak a táncra gyűjtötte egybe a hencidai fiatalságot. A zene jó ürügy volt a kultúra egyéb megnyilvánulásainak. Becsalogatta a diszkóhíveket Vinkó József Villon-estjére stb. Aztán egy bak-ugrással (ugyancsak régi, delgetett vággyal) az irodalmi színpadon termettem. Előad-tuk Illyés: Tüvé tevők-jét. A parasztkomédiának a fél falu tapsolt. Idős bácsik, néni-kerestek föl: „Ilyen még nem volt Hencidán”. Hát igen, az irodalmi színpadot eddig csak az iskolai ünnepélyekről ismerték. Igaz, a darabot jó előre beharangozta a kereség. Ócska seprűt, paraszt-ágyat, köcsögöket szedtünk, háztalunk össze. Kellett a színpadi kellék.

De önkritikát is gyakorlok, mert sok mindent (eből a falufoglatosságból) feleannyira sem úgy csináltam, mint szerettem volna és háromnegyedannyira sem úgy, mint kellett volna.

Színházba jársz-e? — teszem föl a végső, hiányérzetet tapintó kérdést.

Attól függ, hogy hívják. Mert Debrecenbe nem sokszor, viszont boldog vagyok, hogy láthattam jó néhány kecskeméti bemutatót, előadást vagy ez év őszén a Népszínház józsefvárosi színházában színre vitt Rómeó és Júliát. Zene? Régi nagy kedvencem Verdi, s Mozart Jupiter szimfóniája, de szépen gyűjtöttem a beat jávból is. Emerson, Lake-And-Palmer, Pink Floyd, Jethro Tull. Ezek a nevek bizonyára neked is mondanak valamit. Közben magánval járom a falut. Legutóbb egy ison-zói történet került szalagra.

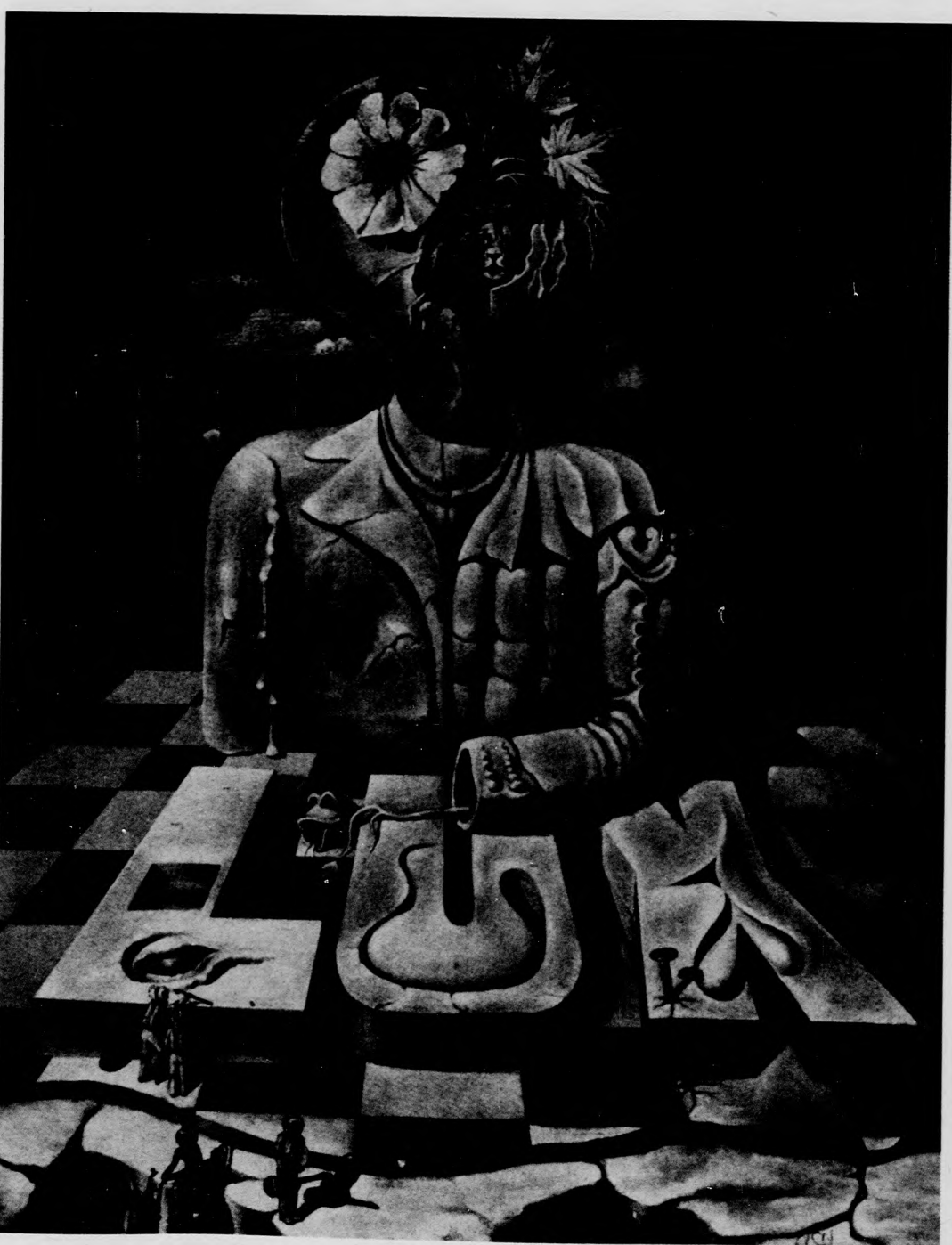
Egy agronómus keresi, Hír elvtárs — szólának be.

Jó, jó megyek.

Hosszú zakójának szárnya csapkod utána.

Szalai Csaba

Pikó Sándor Lux-plakátja

Csak nosztalgia?

TÍZÉVES A LUX EGYÜTTES

Hírügynökségek aligha kürtölk világgá, s a filmhíradó sem igen szentel külön kiadást az eseménynek. A legtöbb, ami történhet, hogy néhány huszon- és harminc-éves eltűnök az, valóban, már tízéves a Lux? Mily gyorsan telik az idő!

Az bizony telik, akár jelzik az évfordulók, akár nem. Beategyüttesek jubileumáról egyébként sem szokás megemlékezni, hát még ha amatórkörkről van szó. Pedig aki kicsit is ismeri a szakma — ma már az — másfél évtizedes történetét, tudja, mily nagy idő ez a tíz esztendő: már-már matuzsálemi kornak számít, amit kevesen érnek meg. A hirtelen berobbanások, a tisztavágéletű sikerek, a csendes elmúlások a műfaj velejárói lettek, a szenzáció-ök ideje lejárt, más szelek fújdogálnak mostanában. Pedig de szépen indult.

Ki emlékszik még a hatvanas évek friss légáramlataira, a politikai, kulturális és fogasztói liberalizálódás kezdetére? Ki emlékszik még azokra a „szép, fényes” napokra, amikor az új zene áradó hatására az ifjabb nemzedékek örömtől csillogó szemmel és kipirult arccal, szenvedéllyel eszméltek fiatalosságuk lehetőségeire, s azonosultak a korosztályuk lendületével? Új hangok, új eszmék szálltak meg abban a zenében, amely ellenállhatatlan erővel hódított meg a szízeket és ezeket: fiatalok játszották fiataloknak, önmagukat fejezték ki vele, önmagukra ismertek benne, tizenéves érzéseikre és gondolataikra; és a zene lett az, amellyel a fiatalok első ízben fogalmazhatták meg saját élményeiket, a világról alkotott elképzeléseiket.

Tízezreket és százezreket vonzott ez a zene a klubokba, a koncerttermekbe, s a gitároknak mellé; soha nem látott méreteket öltött az öntevényes zene, ami forradalmian új vonást hozott a fiatalok és a zene viszonyába. Nem ment könnyen: alkotóknak és befogadóknak egyaránt meg kellett küzdeni az új zene elismertetéséért a társadalmi előítéletekkel, a felnőtt társadalom értetlenkedésével. S mire ez sikerült, az úttörők maguk is felnőttek lettek,

megváltozott értékrendjük, gondolkodásuk, zenéjük, s megváltozott a közeg is, amelyből annak idején az új hangok kigyökereztek. Csak nosztalgia lenne? Csak az elmúlás miatti kesernyés fájdalommal emlékezhetnek a kor „hőssei” azokra az időkre, melyek fiatalosságukat is jelentették? Lehet-e másként viszonyulni ahhoz a zenéhez, amely eredetileg sajátos életkorhoz kötődik? Kérdések, amikre tudományos igénnyel aligha adható válasz. Hiszen ez a zene sohasem csak önmagában hordozta értékeit, hanem azokban a zenén kívüli elemekben is, amelyek mindig hozzákapcsolódtak. Legnagyobb jelentőségét ez adja: hogy benne és vele az ifjúság önmaga lehetett. S talán ezért kockáztható még az állítás, hogy ez a muzika — bárha profi eszükökkel űzik is — alapjában véve amatőrkör maradt; az amatőrizmusból táplálkozott, s tiszta forrásai még ma is innen érnek. Ilyen forrásai voltak 1968-ban a százsámra muzsikáló együttesek, s ilyenek a ma sajnos egyre kisebb számban alakulók. Hanyatlásként szokás erről mostanában beszélni, s amennyiben ez a jelző érvényes a hetvenes évekre, úgy igazságtartalma a beatzenéről szólva sem kérdőjelezhető.

Nem segítenek ezen — a Lux példájánál maradvány — a (nosztalgikus) visszaemlékezések sem. Viszonyítás-ként időnként mégis szükséges a múltba tekinteni, más-különböen a jelent sem tudjuk értékelni. Különösen, ha van mire visszapiantani. Mert — bár felvázolta ekkor jutott csúcspontra a beatmozgalom, ami után visszavetés következett — pezsgő beatélet zajlott Debrecenben, 1968-ban. A pedagógus művelődési házból muzsikáló Merkur együttes nevét város-szerzte fogalomként emleget-ték, klubdelutánjain lélegzet-tel is alig lehetett venni a sokaságtól. A zenei könyvtárban Fazekas László vezetett legendás hírű beatklubot, ahol az alkalmi zenészek után értékelték, elemézték a hallottakat. Azóta sem tudunk hasonló kezdeményezésekről. Gimnáziumokban, művelődési intézményekben számtalan együttes próbálgatta szárnyait, állandó forrongás, változás közben. Egyesek alakultak, mások megszűntek, a zenészek keresték a nekik megfelelő helyet.

A Lux is úgy jött létre, hogy alapító tagjai más zenekarokban tevékenykedtek. Rangers, Junior, Hoys, Red Rivers voltak a jellemzően angol nevet viselő csapatok, belőlük szerveződött a Lux, Pikó Sándor Tikász Sándor, Felkai Miklós (ma Apostol), Szalay Sándor (ma Panta Rhei), Mészáros Balázs közreműködésével. Szinte lehetetlen nyomon követni a személyi cserélődéseket, nevét mindenestire akkor vette fel a Lux, amikor baszszusgitárosok, Kovács György házi felvételeket készítettek velük. Igazi formáját 1970-ben nyerte el az együttes: ekkor Felkai Miklós játszott szólógitáron, Tikász Sándor baszszusgitáron és Pikó Sándor dobos. Nem volt állandó fel-lépési helyük, egy időben a Kossuth egyetem ma is létező felvonulási épületében próbáltak. Nem a napi slágereket, hanem a progresszív-zenebb vonalat képviselték (ezért is hagyták ott előző együtteseiket a tagok. (Jimmi Hendrix és a Cream volt az ideáljuk, az ő számaikat játszották, illetve az ezek szellemében fogant saját szerzeményeket. A trió jól ismerte egymás gondolatait, ezért is tudták egymást a színpadon az improvizációkban kiegészíteni.

Azán Felkai behívták katonának, helyére Lámer Emil (ma Color) került, vele nyert a zenekar az 1971-es salgótarjáni amatőr fesztiválon bronzdiplomát. Néhány zűrös, kevésbé említésre méltó év következett, majd 1974-ben nyugatról visszajött Seicher Tibor, aki felszereléseivel és szervezőkészségével jótékonyan hatott a debreceni beatélet fellendítésére. Fel-

kaival, Nagy-Istók Lászlóval és Makranczy Bélával (korábban Lux) megalakította az Astor zenekart, s székhelyül a Járműjavító művelődési házat választotta. Be-indította a beat-fórumot, alkalmat biztosított a többi együttes szereplésére is.

Közben Tikász Sándor, Bessenyei György, az Astorból kivált Nagy-Istók László és a budapesti kirándulása után visszatért Tikász Sándor a Revolverben zenéltek, s mivel ilyen szépen összejött-tek, ismét jogos lett a Lux név használata. Ez az időpont az együttes második nagy korszakának kezdete, ebben a felállásban nyerték el az 1975-ös orosházi területi beatefesztivál aranydiplomáját az Északi szél és az Olomlepké című számaikkal. 1976-ban feloszlott az Astor, helyére a Lux került, s megkezdődött a kimerítő ósztáncok sorozata, amikor a megfelelő talpalánót kellett húzniuk a táncoskedvű közönségnek. 1976-ban — a debreceni beate-élet nagy éve — ismét aranydiplomát nyertek Orosházán a Panta Rhei és a Color társaságában.

A sikerek ellenére kezdtek szegényeskedni érezi a három gitár, dob felállás hangzását, s billentyűs játékosok után néztek. Nagy-Istók László távozása után Tóth Imre lett a baszszusgitáros, Kocsis Béla az orgonista, s egy időben velük játszott második dobosként Genczi Gábor. A gyakori személycserék az volt az oka, hogy igazában csak ketten — Pikó és Tikász — tekintették magukéknak a zenekart, s a többiek ezért a kudarcokat sem tudták elviselni. Mert kudarcok is akadtak, zötyögött a zenekar gépezete, állandóan kérésték a rájuk szabott stílus-és formákat. A mélyvízből az idén sikerült ismét a felszínre vergődniük: nyáron Debrecen képviseletében többször szerepeltek a budai ifjúsági parkban, s október elején elnyerték a győri országos pop-dzsessz-rock napok aranydiplomáját, s a leg-jobbnak kijáró vándorszerleget.

E szűkre szabott — s remélhetőleg pontos — történeti áttekintés után elérkeztünk a jelenhez, amelyben pillanatnyilag így fest az együttes: Tikász Sándor és Lét-mányi István szólógitár, Kocsis Béla orgona, Kiss Sándor fender zongora, Pikó Sándor dob. Hogyan tovább? Erre a tagok maguk sem tudják a feleletet. Generációs különbségek vannak a zenekaron belül, s az eltérő életfelfogásokat nem könnyű összeegyeztetni. Tikász és Pikó másfél évtizedes hordalékával és tisztes polgári foglalkozással a hátuk mögött ma is a tiszta amatőrizmus ígézetében élnek; a többiek talán a zenei pályát választánának inkább.

Egy évtizede alatt a Lux sokat küszködött és nélkülözött a fennmaradásért, tagjai szabad idejük, energiájuk és keresetük jó részét a zenekarba ölték, de rá kell jönniük, hogy amatőrként ma már nehéz a lépést tartani. Zenében és felszerelésben állandóan újítani kell annak, aki a profi konkurrenciával állni szeretné a versenyt. Egyre kevesebb az olyan „szent bolond”, aki pusztán a zenélés kedvéért vesz hangszert a kezébe. A tíz év alatt természetesen módosult a Lux hangzása is, újabban a dzsessz-rockhoz közelít, s hogy erőfeszítéseik mégsem voltak hiábaválók: ők játszhatnak a város új művelődési központjában.

Hogy a buktatók és a kényszerű alkalmazkodások útvesztőiben milyen kiutat találnak, főként rajtuk múlik. A pofonokat és a simogatókat félretelve a nosztalgikus múltból a bizonytalan jövőbe kell vetni tekintetüket, ha létjogosultságukat igazolni akarják. Mert ezzel ők is tisztában vannak, nem ünnepontok a mérlegelő szavak; garantálhatja ezt sokszor megtört, de újra és újra feltámadó kezdeményező készségük, amely ezt a műfajt előreviszi.

Turi Gábor

BER

„A Magyar Nédeli, hogy... Be kell szervezni.”

A fenti idézet meghatározatlán. A soronyára nem sokan hisz még a hivatalos rendszeres figyakra átsiklanak nem érintő rendelkezés. Hajdú-Biharban egészen más vis-váltott ki a mondat büszkeséget és — hozzá — egy kis m-váz is kellett, hogy legi óves ter egy fontosabb megeri politikai célkitűzés-rült ’megvalósítani. tyóújfalú az új év e-jaiban hivatalosan is nyilvánítatik.

A hivatalos aktusnyei, az odág vez-felkutatni nehéz fela-ezer újfalui honpol-ene megkérdezni — maga módján mind-rult a városá vál-mit is tett az „ügy”-ben. S a szabadkozó-mögött megint csak a-los statisztikák szá-nának fogódzóul, a-lio forintot érő tá-munkaakciók, a köz-dekében vállalt ki-gyobb feladatok. Ké-tük volna — meg — a „volt” nagyköz-zetői is, mennyi éjszakát, mennyi munkát igényelt a re-delgetett terv megva-

A kérdést azonban n-ne csupán a csakne-hatezer berettyóújfa-koshoz címezni. A-sült város vonzások-szerény számítások s-legalább százezer e-Közülük is jó néhán-sélhetnének saját-jukról, amit az új va-letése érdekében vég-a kérdésző köre meg-nem zárul le, mert a-gi változás előseg-igen nagy szerepet-azok a megyei szerve-zetők, akik felismert-a gazdag történelmi-s talán még ígértes-lennel rendelkező-ország” mennyire ki-te a városi rangú szé-

S ha már az elő-részletes feltérké-p-nehézégeire utaltu-lítsük meg azokat-csak alkalmadtán v-el Újfaluba. Bár a-sok mindennél jobb-kelhető személyes é-válnak, ők sincsene-nyű helyzetben. E-egy régi falusi házal-lyében központi fűte-dern épületet találn-új üzemegységgel bő-másikat feljuttatták-több azoknak a term-a köre, melyeket a sz-lusias jellegű telepü-vást ajánlhat a kül-

A hangulatos — igaz

Város született

BERETTYÓÚJFALU ÜNNEPE

„A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa elrendeli, hogy... Berettyóújfalú nagyközséget várossá kell szervezni.”

A fenti idézet részlet egy határozatból. A sorokat bizonyára nem sokan olvasták, hisz még a hivatalos közlöny rendszeres figyelői is gyakran átsiklanak az őket nem érintő rendeletek felett. Hajdú-Biharban viszont egészen más visszhangot váltott ki a mondat. Jogos büszkeséget és — tegyük hozzá — egy kis megnyugvást is keltett, hogy a jelenlegi ötéves terv egyik legfontosabb megyei település-politikai célkitűzését sikerült megvalósítani. Berettyóújfalú az új év első napjaiban hivatalosan is várossá nyilvánították.

A hivatalos aktus előzményeit, az odáig vezető utat felkutatni nehéz feladat. Sok ezer újfalui honpolgárt kellet megkérdezni — aki a maga módján mind hozzájárult a várossá váláshoz — mit is tett az „űy” érdekében. S a szabadkozó válaszok mögött megint csak a hivatalos statisztikák szolgálhatnak fogódzónak, a sok millió forintot érő társadalmi munkaakciók, a közösség érdekében vállalt kisebb-nagyobb feladatok. Kérdezhetjük volna — meg is tettük — a „volt” nagyközség vezetőit is, mennyi álmatlan éjszákát, mennyi többletmunkát igényelt a régóta dédelgetett terv megvalósítása. A kérdést azonban hiba lenne csupán a csaknem tizenházezer berettyóújfalui lakoshoz címezni. Az újonnan alapított város vonzáskörzetében szerény számítások szerint is legalább száz ezer ember él. Közülük is jó néhányan mesélhetnének saját munkájukról, amit az új város születése érdekében végeztek. S a kérdezők köre még mindig nem zárul le, mert a minőség változás elősegítésében igen nagy szerepet vállaltak azok a megyei szervek és vezetők, akik felismerték, hogy a gazdag történelmi múlttal, s talán még ígéretesebb jelenlennel rendelkező „Biharország” mennyire kiérdemelte a városi rangú székhelyet.

S ha már az előzmények részletes feltérképezésének nehézségeire utaltunk, említsük meg azokat is, akik csak alkalomadtán vetődnek el Újfaluba. Bár a változások mindennél jobban érzékelhető személyes élményé válnak, ők sincsenek könnyű helyzetben. Keresnek egy régi falusi házat, s helyében központi fűtéses modern épületet találnak, a gyár új üzemegységgel bővült, a másikat felújították, s egyre több azoknak a termékeknek a köre, melyeket a sokáig falusias jellegű település bizalmas ajánlhat a kívüllagnak

is szíves felhasználásra. Egy szóval az utóbbi években gyakran kellett „újratulni”, ismételten felfedezni Újfalut.

Végül is a lényeg mindenki számára ugyanaz: újdonságokat, változásokat regisztrálhatunk, s ezekből összeáll az a kép, amely immár az 1979-es Berettyóújfalú arcát villantja elé. A mozaikok összeillesztésének aligha hálás feladatára — hisz annyi minden kimarad! — vállalkozik ez az írás, egyben köszöntve is megyénk legfiatalabb városát.

A MÚLT

Űgy tartják, hogy Berettyóújfalú és vidéke már az ókorban lakott hely volt. A város határában fekvő herpályi földváról egy késő neolitikus kultúrát is elneveztek. A honfoglalás idején a magyarok avar és szláv néptörzseket találtak ezen

A város új arculata

a vidéken, akik a későbbi évszázadok során beolvadtak a magyarságra. Az egykori források szerint a mai város helyén tucatnál is több település létezett, közülük elsőként Herpályt nevével említi a krónikák. Itt állt az a XII. század közepén épült kolostor-templom, amelynek ma is fennálló déli tornyát csonka toronynak nevezik. (S tegyük hozzá, ez a történelmi emlék szerepelt az új város címerében is.) Magáról Berettyóújfaluról először 1285-ben történik említés, Nova Villa néven, a település ekkor egyszerű jobbágyfalú volt. A XV. században jelentősebb szerepet vívott ki Berettyószentmárton, amelynek Mátyás király adományozott vásártartási és vám-szedési jogot.

A mohácsi vész után az említett kis települések jó néhány pusztult el. A történelem során először 1608-ban lett Újfalú város, amikor Báthori Gábor hajdúszabadságot adományozott a településnek. A kinevezést Bethlen Gábor is megerősítette. Újfalú azonban nem sokáig élvezhette ezeket az előnyöket, a török és a tatár hadak kétszer is felégették. 1700-ban a bécsi udvar megszüntette a hajdúvárosok kiváltságait, s bár a Rákóczi-szabadságharc egy időre megmentette a felkelő kurucookhoz csatlakozó hajdúkat a jobbágyorszólól, a szatmári békekötés után a hajdúvárosok lakóira féltőbbjégi sors vár.

Az 1848-as szabadságharc eseményeiből Berettyóújfalú kivette a részét, de egy szomorú esemény is kapcsolódik ehhez a történelmi dátumhoz. A megszálló orosz hadparancsnoka, Paszkevics a berettyóújfalui csendőrlaktanyából küldte a jelentést a cárnak: „Magyarország felséged lábai előtt hever”.

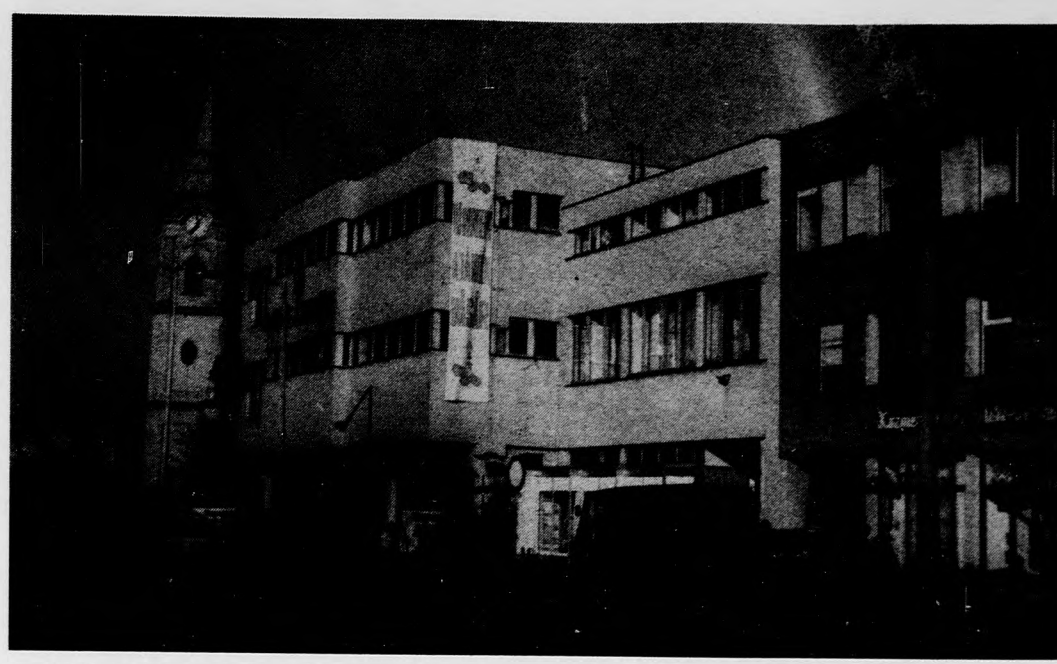
A község népessége lassan bár, de állandóan szaporodott. A múlt század közepén megindult vízszabályozás ré-

vén száz ezer holdnyi ősi árszábadott, akik a későbbi évszázadok során beolvadtak a magyarságra. Az egykori források szerint a mai város helyén tucatnál is több település létezett, közülük elsőként Herpályt nevével említi a krónikák. Itt állt az a XII. század közepén épült kolostor-templom, amelynek ma is fennálló déli tornyát csonka toronynak nevezik. (S tegyük hozzá, ez a történelmi emlék szerepelt az új város címerében is.) Magáról Berettyóújfaluról először 1285-ben történik említés, Nova Villa néven, a település ekkor egyszerű jobbágyfalú volt. A XV. században jelentősebb szerepet vívott ki Berettyószentmárton, amelynek Mátyás király adományozott vásártartási és vám-szedési jogot.

Az első világháború után mintegy húsz éven keresztül Berettyóújfalú Bihar vármegye székhelye volt. Székhellyé választották falusias jellegű gazdaságilag tönkrement települést, ahol vízvezetéknek, villanynak és egyéb közösségi létesítményeknek a nyomát sem találjuk. A település fejlődése a húszas években indult meg újra. Középületeket emeltek, a fontosabb utakat kikövezték, villamosították és kikerek ötven esztendővel ezelőtt felépült a kórház. Újfalú szellemi életének erősödését jelzi, hogy 1935-ben itt szerkesztette és adta ki Barsi Dénes és Szabó Pál a Kelet Népet, a városi írók lapját.

Berettyóújfalut a német megszállás alól 1944. október 17-én szabadította fel a Vörös Hadsereg. A következő hónapban dr. Zöld Sándor orvossal lett kommunista főispán kapott megbízást Bihar megye újjászervezésére, az élet újbóli megindítására. 1950-ig ismét megyeszékhely volt a település, ettől kezdve a járás központja. 1970-ben nagyközségi rangot kap, egykor kapcsolják hozzá Berettyószentmárton, s ettől az időponttól kezdve számít közép-fokú központnak az országos településpolitikai elképzelésekben.

A közelmúlt történelmének dátumai a nagyközség gyors fejlődésének állomásait jelentik. A mezőgazdaságban általánossá válnak a nagyüzemek, és lassan megindul az ipar is. Létrejön a ruhaipari szövetkezet, a ktsz, a tejporgyár, a Debreceni Ruhagyár üzemegysége és ami talán a legfontosabb, fel-

A kereskedelmi központ az áruházal

építik az Elzett Művek korszerű gyárát. Az iparosítás döntő fordulatot hozott a község életében, hisz megjelent a várossá fejlődés egyik legfontosabb letéteményese, az ipari munkásság.

A JELEN

A következő néhány adat már a mai Berettyóújfalú képeinek felvázolásában lesz segítségünkre. A száraznak ható számok sokszor okoztak fejtörést a község vezetőinek, hisz a várossá válás feltételeit szigorú szabályok írják elő. Előrebocsátva érdemes megjegyezni, Berettyóújfalú az előírásokban rögzített feltételek nagy részét túlteljesítve kérte a városi rangot.

Talán a foglalkozási arányokkal érdemes kezdeni, mert a település jellegét ez adja meg leginkább. A több mint tízezer helyi dolgozó fele az iparban és az építőiparban dolgozik, a közlekedés, az igazgatás és a szolgáltatás 3500 főnek nyújt kereseti lehetőséget. A mezőgazdasági dolgozók aránya az 1976. évi 46 százalékról mostanra 15 százalékra csökkent. Ebben a változásban, mint ahogy már említettük, döntő szerepet játszott az Elzett helyi gyár-egysége, ahol a teljes kiépítés után 2500 dolgozó talál munkalehetőséget.

A berettyóújfalui kórház nevezetessége, hogy az országban itt valósult meg először a kórház és rendelőintézet integrációja, amelyet napjainkban valósítanak meg az előirányozott intézményekben. Berettyóújfalú nyugodtan pályázhatna az iskolavárosi „rangra” is, alap- és közép-fokú tanintézményeiben naponta több mint 3 ezer diák tanul, akiknek döntő többsége részt vesz az újonnan alapított város szellemi életének formálásában. A közművelődés területén meghatározó az 1974-ben megnyitott Bihar Múzeum, amely a régészeti, néprajzi, irodalomtörténeti emlékek feldolgozása mellett rendszeresen jelentet meg forrásértékes kiadványokat. A művelődési központ távlatban nem tudja kielégíteni az igényeket, ennek a gondnak a megoldása tehát már az új „város-átvétel” feladata lesz.

Berettyóújfalú kereskedelmi helyzetét meghatározza vonzáskörzete. Az 1973-ban átadott Berettyó Áruház kereskedelmi központtá vált, ezen a területen a vendéglátás mennyiségi és minőségi mutatóinak emelése lesz a következő évek feladata.

A kommunális ellátottság helyzete nemcsak az itt lakók kulturált életének, a település városias jellegének feltétele, hanem igen fontos feltétele annak, hogy hivatalosan is várossá nyilvánítható legyen. Ezen a téren az ivóvíz-hálózat kiépítésében érték el a legnagyobb eredményeket. Ma Újfalú valamennyi utcájában van vezetékes víz, és a lakások felét kapcsolatták be a vezetékes ivóvízellátásba. Ugyancsak nagy az előrehaladás az új lakások számában és főként minőségében. A központban levő elavult házak helyén ma több szintes házak állnak 540 lakással. A jövő évtől kezdve házigyári lakásokat is építenek. Az utóbbi tíz év alatt a község lakosságának mintegy harmada költözött modern lakásokba. A távlati tervek között szerepel, hogy a várostól hét

kilométerre, Remete-tó néven üdülőközpontot alakítsanak ki.

Az új város vázlatos képeinek megrajzolása után hallgassuk meg az egyik fiatal tanács vezető vallomását is beillő szavait, akinek legutóbbi néhány ezer napja jórészt a nagy cél megvalósításának jegyében telt el.

A JÖVŐ

„Az alföldi települések nem mérhetők a dunántúliakhoz, a miénket is elmaradt, halmozottan lehetett nevezni, hisz volt egy fúttca, a többi ház pedig csak köré épült. De nem is ez volt a legnagyobb problémánk az utolsó 25 év tekintetében. Voltak a középfokú ellátáshoz szükséges intézményeink, de alig akadtak olyanok, amelyek a helyiek érdekeit szolgálták volna. Mindenekelőtt a foglalkoztatás megteremtéséért kellett küzdenünk. Nem járunk messze az igazságtól, ha azt mondjuk, hogy sokáig nem történt olyasmi, ami nagyobb változást hozott volna a község életében. Lassan azonban megindult a fejlődés, és 1970-től számíthatjuk azt az időt, mióta tudatosan is készül a község, s tegyük hozzá a megye is, a minőségi változásra. Talán balszerencsénk, talán nem, hogy néhány éve megszűntek a városi nyilvánítás feltételeit, így mostanig kellett várunk, hogy megtartsuk a sokat emlegetett családias hangulatot, a személyes kapcsolatok összetartó erejét és kiküszöböljük a városiasodás világszeretapasztalet hátrányait. A vá-

Az egyik ipari létesítmény: a tejporgyár (Fotó: Iklódy János)

A folyamatból elsősorban az ipartelepítést, ezen belül is az Elzett-et emelem ki. Nemcsak azért, mert ez volt a legfontosabb feltétele annak, hogy ipari munkásság alakuljon ki nálunk, hanem azért is, mert az ipar szinte láncreakciószerűen hozta magával a változásokat. A szakembereknek lakás kellett, a lakásokhoz ki kellett építeni a közműveket, az összkomfortos épületek lakóinak pedig már nem lehetett akármilyen szolgáltatást nyújtani.

Valamelyik óvodásgyereket azt mondta a minap: milyen szép ez a város! Lehet hogy csak a nyelve botlott, lehet nem is tudja, mi a különbség a község és a város között. De talán hozzá is eljutott valami településpolitikai szándékainkból. Azt akartuk — s ez így is lett —, hogy a leendő város minden lakója személyesen érezze, hogy most, ha nem is olyan látványos, valamiképpen mégis történelmi célért dolgozunk. Közösen, együtt a lakosság, a vezetés, a

társadalmi szervek és a gazdasági egységek. Esetünkben is bebizonyosodott, valaminek csak úgy lehet igazán örülni, ha magunk is részt vállalunk benne.

Sokszor elmondtam már, bennem jó ideje az tartotta a lelket, hogy sikerül a magunk elé tűzött feladatot megvalósítani. Aztán amikor megtudtam, hogy sikerült, hirtelen nagyon üres lett minden, egy pillanatra cél nélkül maradtam. Szerencsére elég hamar megtaláltam azt, amiért a következő években érdemes lesz dolgozni. Most nem a napi feladatokra gondolok, inkább olyasmire, amit általában koncepcióknak szoktak nevezni. Nos, én azt szeretném, ha olyan várospolitikát tudnánk csinálni, amelyre még nemigen van példa. Talán az új tanácsháza is segít ebben, amely elrendezésében is olyan lesz, hogy a lakosok ne valamivel tőlük független intézménynek tekintik a hivatalt, hanem olyan szervezetnek, amely értük, az ő érdekében dolgozik. Nagyon sok úgy elterjedési idejét sikerült már lerövidítenünk, s erre törekszünk továbbra is. Az is nagyon fontos, hogy ne hagyjuk az ügyfeleket kétségek között, világos, határozott és emberi válaszokat kell adni, mert hosszabb távon csak ez lehet a kölcsönös bizalom alapja. És talán még egyet: megpróbálunk úgy várost építeni, mostanig kellett várunk, hogy megtartsuk a sokat emlegetett családias hangulatot, a személyes kapcsolatok összetartó erejét és kiküszöböljük a városiasodás világszeretapasztalet hátrányait. A vá-

A hangulatos — igaz szűk — művelődési központ képe

Turi Gábor

KÉPEK A HÁZRÓL

A debrecenieknél aligha kell bemutatnunk a város legújabb középületét: a Kölcsy Ferenc Művelődési Központot. A megnyitót követő napon, november 6-án egy tűz sem lehetett volna leejteni itt: gyermekek és felnőttek áradata öntötte el a termeket, klubokat, presszókat, nézelődött, kíváncskodott, játszott, szórakozott, olvasott, zenét hallgatott kedve szerint.

A nyüzsgés az elmúlt hetek során sem csökkent: legfőbb rendszeresebbé vált. Kialakultak, beindultak a programsorozatok, működnek a klubok, a táncház, a diszkó. Kiderült lassanként az is, hogy mi szorult még javításra, mi az, ami nem felel meg tökéletesen a tervezett feladatának, mire kell figyelniük a művelődési központ munkatársainak. Kiderült, hogy vannak az épületben meleg és hideg zónák, s hogy a hideg épp a végre otthont kapott gyerekövezetével esik egybe. Nem akarunk ünneprontóak lenni, de

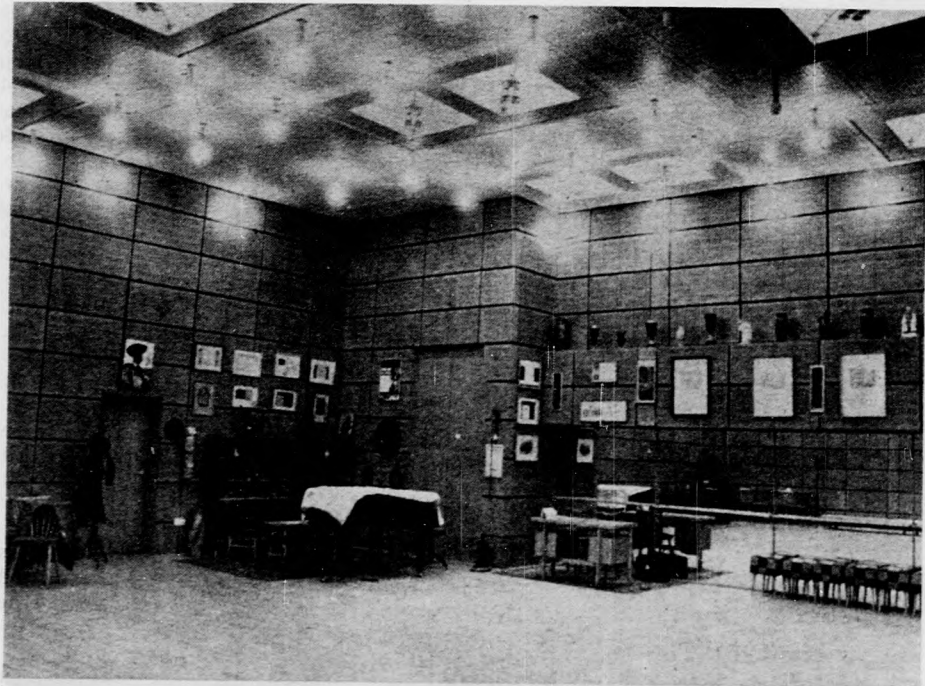
az bizonyossá vált, hogy az annyira áhitott és hiányzó színházterem bizony még sokáig nem lesz játéka alkalmas állapotban. Világossá vált az is, hogy a vandálok itt is találnak maguknak „munkát”, s nem retenti őket, azaz késeiket, ollóikat, cigarettáikat, hogy az épületben minden drága anyagból készült, s esetenként talán pótolhatatlant rombol a pusztító kedvük.

Eltelt egy hónap, s gyűlnek a tapasztalatok, melyekre igencsak szüksége van egy művelődési központhoz „nem szokott” városnak. S erősödik a meggyőződés: korszerű közművelődési munkát ma már csak korszerű körülmények között lehet végezni. Esztétikus környezetben, technikailag is jól felszerelt helyiségekben és persze jól képzett szakemberek irányításával.

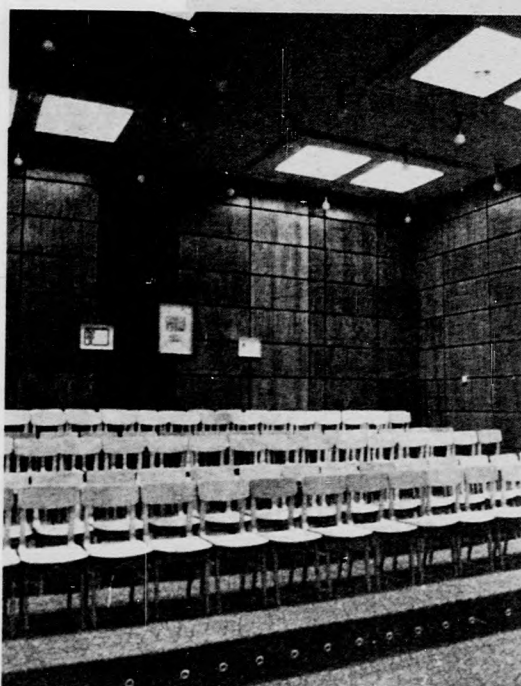
Úgy tetszik, lassanként minden feltétel adott lesz ehhez Debrecenben.

Emlékeztető a megnyitóra: a fellobogzó épület

A Maróthi kórus és a Debreceni Népi Együttes próbatermei

Ahol a diszkókat, táncházakat, táncestéket rendezik: az ifjúsági táncterem, galériáján a szeszmentes presszóval

Szeszmentes presszó

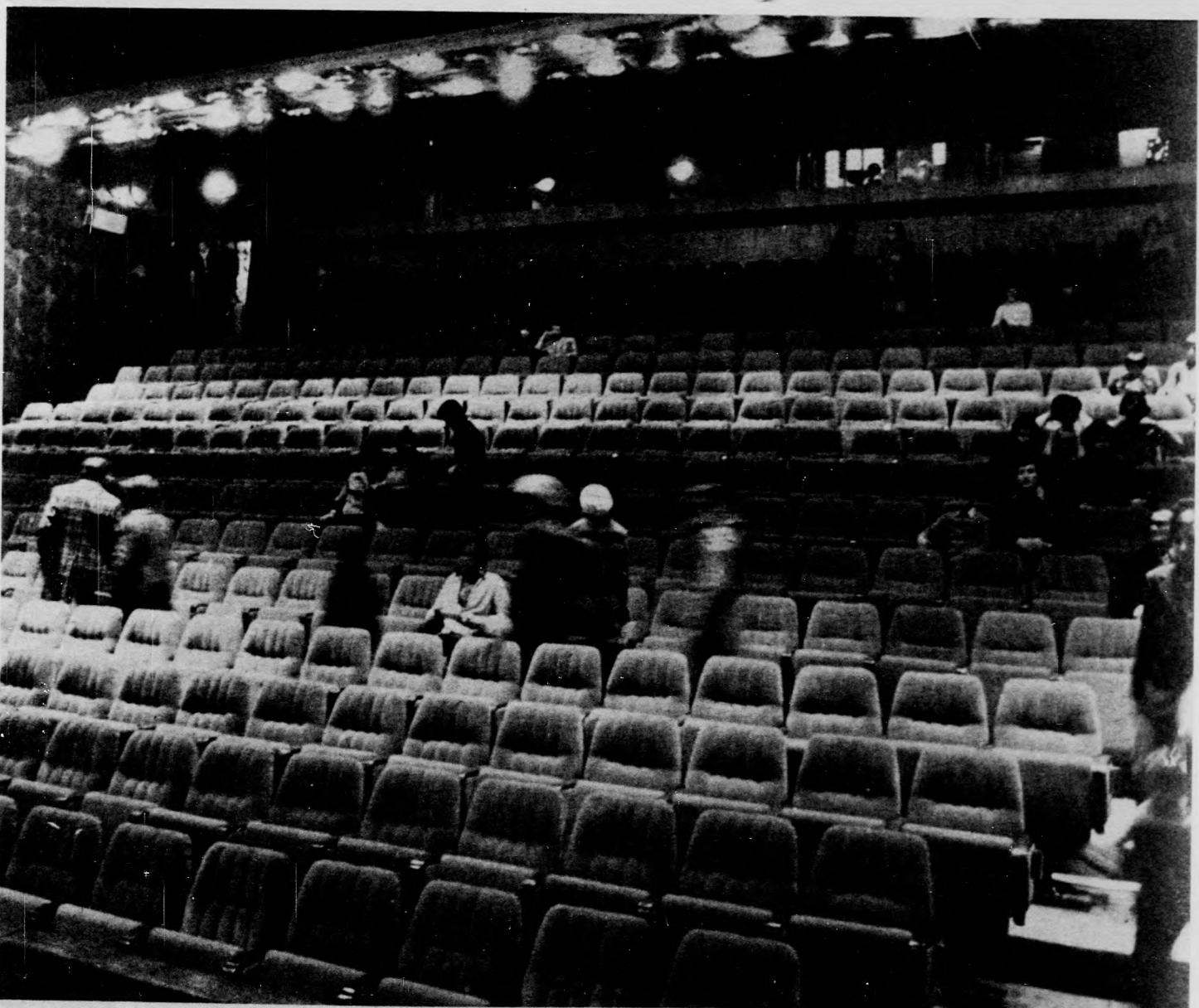
Klubterem

Zenehallgatás a fonotékában

A hírlapolvásó

Az előadásra sajnos még várni kell: a színházteremben még csak az építkezést kísérheti figyelemmel a közönség

Meddig élhet az ember? A számítógép azt mondja: Kérlek, élj, amíg testüled el nem veszi. Zokos kis gép — lehet.

Honnan tudná ember akár negyvenes állapotában lenni, kívánhat kattan egyet valahogy az ember felé, és harminc száz, akár, és kapaszkodj, elke úgy akarja, puter — az mi? van az a kis mo van tüdő, vese, ma gy, rekeszeivel, bár az agyban va ról még senki se minden van még nek botorság voln

„Itt senki lát

Akik itt laknak mitógép, de jól is zavarait és erejét.

Amúgy magány ember felett. De rákkora, hogy győz akit kiszemelt.

Négy-százhatvan és nők vegyesen. E van, a villamos cs meg a közeli óvodá zsváj. Szép az épí za ezt így írja: „élelmezés. Tiszta ség, Takarítani, c jőszántából segít levizio, rádió is. T erkélyen, a város virágaink, amit va itt szépen felneve szanzavéria. Ezek Míg jó meleg nyá Van az intézetnek gypes, nagy tölgy. Most már ősziesre lett, de ezután fo nyara. A mi nyaru

Járjuk az épület lagi úti szociális szint: mindegyik ten és az első em szonylag egészsége második emelet az gyedik a teljesen ál lül hatvan ápolónk Orvosok, pszicholó ember. Az egyik d velünk:

— Sz. bácsi agor rendezem és jövök Csak én döbök. Itt természetes a van-száz embert s nem finomítja szá az is igaz: bármit megtesznek az ot ápolónk: de vérr

A folyosón nagy öregasszonyok b másikkba, látogatja diót hallgatnak, v van, aki csak ül és hatvannégy szeren denük megvan itt: nen-százán milder ják, mikor kerülhe

És hogyan? — k Sokféleképpen. Ha például vala házból, bekerülhet gyereke, a veje, a na, akivel együtt lenné válik és segít olyan beteg hogy gyobb jóakaraturát ját viselni. Ha ne mára a kis lakásb den rokon és ninc őket. Millió van, es ni ezeket.

— Hogy észreve gató —, ahhoz m szert fel kell ha igazgatás alatt mű négy ágyas vegyes lis otthon, a két gyési úton levő, ciális otthon, a H öregek napközi o területi gondozó ezeket, szerencsere csős forma, amely fedezzünk” szinte Az első lépcső: az Ide azok járnak, tudják még látni egyedül érzik mag eljárá, ahhoz m szolgálat tizenháro foglalkoztat és ige a vöröskeresztes a otthonba — ez a lépcső — általában rül be a legtöbb a szomszédok, az vettük a kapcsolá kel — hiszen ott d fba kerülök életh vosokkal, és az ápe képezik a várost.

Ha tehát megva ciális indikáció”, H vos megállapítja, alapján melyik ot tő. A társadalmi sorrendet. Azután talán egy otthon és ritkán fordul é ágyat jelentenek, r het a következő go

Róza regénye

Meddig élhet az ember?
A számítógép duruzsol, bűg, zümmög és azt mondja: Kérem szépen, az ember addig élhet, amíg testsúlyának harminc százalékát el nem veszíti. Züm-züm — mormogja az okos kis gép — az ember 160 évig is élhet.

Honnan tudná ez a logikus agy, hogy az ember akár negyvenévesen, testének tökéletes állapotában is érezheti magát matuzsálemnek, kívánhatja a halált, ha a lelkében kattan egyet valami. Meg azt sem tudja, hogy az ember fizikai roncsként, testsúlyának harminc százalékát elveszítve is élni akar, és kapaszkodik minden fűszálba, ha a lelke úgy akarja. Lélek — dörmög a komputer — az mi? Lélek, az nincs. Van vér, van az a kis motor a mellkas bal oldalán, van tüdő, vese, máj, oxigén, vagy ott van az agy, rekeszeivel, féltékével, barázdáival, és bár az agyban valóban létezik valami, amiről még senki sem tud semmit, azaz, sokminden van még ott, ismeretlen: de léleknek botoság volna nevezni.

„Itt senkinek sincsen lába alatt”

Akik itt laknak, nem tudják, amit a számítógép, de jól ismerik mindannyian a lélek zavarait és erejét.

Amúgy magányosnak nevezik és nagy úr az ember felett. De nem akkora, vagy csak néha akkora, hogy gyöztesként sópörje a föld alá, akit kiszemelt.

Négy-százhatvanégyen laknak itt, férfiak és nők vegyesen. Ez már az erdő széle, csönd van, a villamos csikorgó csak a kanyarban, meg a közeli óvodából hallatszik át a gyermekzsivaj. Szép az épület is, az Otthon. Tóth Róza ezt így írja: „Van szép, tiszta szoba, jó élelmiszer. Tiszta ágynemű, fürdési lehetőség. Takarítási, csak aki bírja, ha a maga jószántából segít a takarítónőknek. Van televízió, rádió is. Telen jó központi fűtés. Az erkélyen, a város felőli részen vannak saját virágaink, amit vettünk mint palántákat és itt szépen felneveltük. Petúnia, muskátli, szanzavéria. Ezeket ápolunk öntözük... Míg jó meleg nyár volt, lejárunk a kertbe. Van az intézetnek gyönyörű, virágos, bokros, gyepes, nagy tölgyfalóccákkal ellátott kertje. Most már őszre fordult az idő, hűvösebb lett, de ezután fog jönni az őregasszonyok nyara. A mi nyarunk...”

Járjuk az épületet Cseke Ferencel, a Pallagi úti szociális otthon igazgatójával. Négy szint: mindegyik külön osztály. A földszinten és az első emeleten a fennjárók, a viszonylag egészséges lakók kaptak helyet. A második emelet az ápolásra szorulókat, a negyedik a teljesen ágyhoz kötötteket. Körülbelül hatvan ápolónő vigyáz itt az emberekre. Orvosok, pszichológus, munkaterápiás szakember. Az egyik orvosnő éppen szembe jön velünk:

— Sz. bácsi agonizál. Három perc alatt lerendezem és jövök.

Csak én döbbenek meg azon, amit mond. Itt természetes a halál és aki évente nyolcvan-száz embert segít át a túlvilágra, már nem finomítja szalonképesé a tényeket. És az is igaz: bármint, mindent megtehetnek és megtesznek az otthon lakóikért az orvosok, ápolónők: de verrokonaiikká nem válhatnak.

A folyosón nagy a nyüzsgés. Fejkendős őregasszonyok botoznak egyik szobából a másikba, látogatják ismerőseiket. Mások rádiót hallgatnak, van aki a tévét figyeli és van, aki csak ül és néz valamerre. Négy-százhatvanégy szerencsés ember, akiknek mindent megvan itt: élelem, ruha, lakás. Ötven-százán minden évben sorba állnak, várják, mikor kerülhetnek be.

És hogyan? — kérdezheti az olvasó.

Sokféleképpen.

Ha például valakit kilődös a gyereke a házból, bekerülhet. Ha valakit betegre ver a gyereke, a veje, a menyé, valamilyen rokona, akivel együtt lakott. Ha valaki tehetetlenül válik és segítség nélkül elpusztulna. Ha olyan beteg hogy a hozzátartozók a legnagyobbat jóakarattal sem tudnák gondját viselni. Ha nem jut hely az öregek számára a kis lakásban. Ha meghalt már minden rokon és nincs gyerek sem, aki ellátná őket. Millió van, csak olykor nehéz észrevenni ezeket.

— Hogy észrevegyük — mondja az igazgató —, ahhoz mindenféle eszközt és módszert fel kell használnunk. 1973-ig külön igazgatás alatt működött a négy-százhatvanégy ágyas vegyes típusú, Pallagi úti szociális otthon, a kétszázhusz ágyas, a Kishegyesi úton levő, elmebetegeket gondozó szociális otthon, a Debrecenben megtalálható öregek napközi otthonai valamint a házi, területi gondozószolgálat. Akkor egyesítették ezeket, szerencsére. Kialakult az a háromlépcsős forma, amely lehetővé teszi, hogy „felfedezzünk” szinte minden segítségre szorulókat. Az első lépcső: az öregek napközi otthona. Ide azok járnak, akiknek van lakásuk, el tudják még látni magukat, de magányosak, egyedül érzik magukat. Aki már ide sem tud eljárni, ahhoz mi megyünk. A házi gondozószolgálat tizenhárom főhivatású ápolónőt foglalkoztat és igen magas a tiszteltdíjasok, a vöröskeresztes aktívák száma. A szociális otthonba — ez a tulajdonképpeni harmadik lépcső — általában az utóbbi csoportból kerül be a legtöbb öreg ember. Van úgy, hogy a szomszédok, az ismerősök szólnak, de felvették a kapcsolatot a különböző üzemekkel — hiszen ott ismerik legjobban a nyugdíjba kerülők élethelyzetét —, a körzeti orvosokkal, és az ápolónők is rendszeresen térkepezik a várost.

Ha tehát megvan az ok — vagyis a „szociális indikáció”, beindul a gépezet. Az orvos megállapítja, hogy szellemi állapota alapján melyik otthonba kerülhet az illető. A társadalmi bizottság megállapítja a sorrendet. Azután már csak várni kell. Általában egy otthonlakhó halálára, mert üresedés ritkán fordul elő más ok miatt. Ha üres ágyat jelentenek, nyolc nap múlva beköltözhethet a következő gondozott.

„Halát adhat az Istennek — írja Tóth Róza — hogy bekerült. Itten senkinek sincsen lába alatt.”

„Nem fáj semmije”

Tóth Róza az otthon lakója. Imárák évek óta: öt karácsonyért ért meg itt eddig. „Róza regénye” címmel rózsaszínű füzete írta le az életét. Messziről kezdi, s részletesen ecseteli benne a szülei sorsát is. Sokan voltak testvérek, szerették egymást és a szülőket. Nem voltak gazdagok, de a pályáról apa meg a szorgalmas, ügyes édesanya előteremtette a legszükségesebbeket. Megnőttek a gyerekek, ki meghalt a háborúban, betegségben, ki megnősült, férjhez ment. Róza egyedül maradt. Volt ugyan egy fiú, János, aki szerette őt, és Róza is szerette a fiút, de valahogy nem sikerült egymáséi lenniük. Róza varrt és mindig ott volt, ahol szükség volt a segítségére. Rokonok kisgyermekét gondozta és nevelte föl, beteg testvérét ápolta. Hol itt élt, hol ott. Sok-sok lakodalomra, keresztelésre és temetésre emlékezik. Finom ételekre, szép, eleven kisbabákra és hosszú gyászra. Azután betegkedni kezdett, megöregedett és nem volt többé hová mennie. „Róza — szól a regény — békés csendben, nyugodtan élt le a Pallagi út 9. szám alatt a hátralevő életét. Segít kitakarítani szobáitársainak. Szabad idejében varrogat magának új ruhát, gépöltéssel, és a lakótársainak is megcsinál egy-más varrnivaló munkát. Semmije nem fáj. Nyugodtan alszik, nappal tevékenykedik, horgol, köt, ami elődjá magát. Lassan telnek a napok. Meg látogatja is van, a bátyja, aki itt él Debrecenben, meg az elhalt nővére lánya, aki mindennap itt megy el a szociális otthon előtt. És majd egyszer elérkezik az ő napja is...”

Sokmindenről szól még Róza regénye. De arról, hogy miképpen keletkezett, csak a főnövér, Szabó Lászlóné:

— Meg akart örülni, már nem bírtunk vele. Akkor tanácsoltuk, hogy írja le az életét. Emlékezzünk!

Mert itt mások is az emlékeiből élnek. És akadnak, akik nem bírnák elviselni már ezt sem: minden évben van valaki, aki az öngyilkosságot választja. Egy bácsi elbujdokolt, napok múltán az árokparton találtak rá. Egy néni kiugrott az ablakon, volt, aki felakasztotta magát és volt, aki gyógyszerrel vetett be. De van, aki csak letargiába süllyed és van, aki énekel.

Amikor bekerülnek, egy-két napig nem szólnak senkihez. Azután bejönnek hozzám vagy az orvosnőhöz és megkérdezik, mi lesz, ha meghalnak. Mi lesz a kis vagyunkájukkal, ha van, és hogyan temetik el őket, ha semmijük sincs. Elteltik megint néhány nap, akkor kiválasztanak maguknak valakit és mesélni kezdenek. Elmondják az életüket, megmagyarázzák, hogy miért kerültek az Otthonba. A gyerekeit szinte mindegyik védi. Az itt élőknek csupán tíz százaléka élt vagy él teljesen egyedül, a többieknek vannak még hozzátartozói. Ők várják a látogatókat és a leveleket.

De a látogatók és a levelek nem mindig érkeznek meg. Az ápolónők talán többet leveleznek a rokonokkal, mint gondozottjaikkal: megkérlik őket, ha már nagy a csend, hogy ne felejtkezzenek el egy üdvözlőlapról, néhány soros levélről. Ha megbetegszik valaki, újra írnak, hívják a látogatókat. Ünnepek táján sűrűbben jár a postás, több a látogató is. Előfordul, hogy valamilyen otthonlakót kell figyelmeztetni: írjon, válaszoljon, ne szakítsa meg a kapcsolatot a hozzátartozóikkal. Kapaszkodjon abba a fűszálba!

— Ránk számítanak és bennünk bíznak —

mondja a főnövér. És nekünk sem tolokodni nem szabad, se elhárítani őket. Arra kell ösztönöznünk mindenkit, hogy elfoglalják magukat, tevékenykedjenek, töltsék el valami hasznos dologgal az idejüket. Írjanak regényt, ha úgy tetszik. Vagy verset, mint ahogyan többen teszik is. Hímezzenek, ha jó a szemük, menjenek le a műhelybe, fessenek, varrjanak, ragasszanak. Igyekezzenek jobbat, társakat találni. Sétáljanak kint az erdőben, menjenek be a városba: a kapu mindig nyitva áll.

A házaspároknak minden könnyebb valamivel. Tizenhét kétgyas szobája van az otthonnak, ezekben élnek a régi és az újabb házaspárok. Az új kapcsolatok legtöbbször a temetőben kötődnek: gyászolják a meghalt rokonokat és reménykednek, hogy együtt talán más lesz, ami még hátra van. Egyszer egy ilyen házasság tragédiával végződött: az idős férfi nem tudta elfelejteni mégsem első feleségét és öngyilkos lett.

— Nézzé — mondja az igazgató —, valamiképpen azt kellene tudatosítanunk minden itt lakó emberben, hogy a szociális otthon nemcsak hogy nem azonos a régi szociális otthonokkal, hanem azt is, hogy része a városnak. Nem különálló sziget, hanem egy épület a városban, amelyben vigyáznak azokra, akik rászorulnak. Csak hát a magány végül is nem természetes állapot. S különösen annak nem, aki egész életében nagy közösségben élt. És ezt a legnehezebb, a magányt a legnehezebb leküzdeni, feloldani. Olykor sikerül, olykor nem. És ebben nincs sok különbség az egykori cselédnő és a református papné, a volt földbírtokos és a parasztember között. Ugyanúgy szenved tőle a tanárember, mint a varró, a régi nagyszag asszonyok, mint a sok gyermeket felnevelt, de végül magukra maradt anyák. Mi arra törekszünk, hogy meg a személyzet, az ápolónők, a technikai dolgozók életkorbeli, nembeli összetétele is olyan legyen, mint a „nagy modellben”, az életben. Fiatal és idősebb munkatársunk egyaránt van: a fiatalabbakhoz úgy fordulnak a lakók, mintha az unokáikhoz fordulnának, az idősebbektől a tapasztalataik miatt várnak segítséget és megnyugtató szavakat. Több mint négyszáz ember, kétharmad nő, egyharmad férfi, rokonai, gyermekeik között van miniszteriumi dolgozó, osztályvezető, asztalos és minden egyéb: persze, hogy nem megy viták, sürélődések nélkül az élet. Meg kell tanulniuk alkalmazkodni is egymáshoz, és ez sem megy egyformán mindenkinek. De közösség ez is, ahol gondoskodnak róluk: és mennyivel jobb, biztonságosabb azért itt, mint volt ott, ahonnan idekerültek.

Igen, ez így van. Mert Róza regénye: sokuk regénye.

„Nehezen telik a nap”

Az orvosnő, dr. Alexi Miklósné igazgatónak: három perc múlva valóban itt volt. A bácsi meghalt és nyolc nap múlva új lakó érkezhet az Otthonba. Ide pedig nem sokára begördül a fekete gépkocsi. A temetés is rendben megyez majd Ha van az elhunytak végreideleté, aszerint, ha nincs, a nyolcszáz forintos temetési szolgáltatás szabályai szerint.

— En olyan körzetben dolgoztam régebben — mondja — amelyikben sok idős ember lakott. Ismerem a halált, megszoktam és szeretem az öreg embereket.

Ők is szeretik az orvosnőt. Bemegyünk az egyik földszinti szobába, Szegi Lajoséhoz. Gyermektelen, idős házaspár, a bácsi kint sétál az erdőben, a néni üldögél és a vendégével beszélget. A vendég, Dékány Mária, nemrégén került az Otthonba

és most mesél. Arról, hogy miért van itt, hogy sok a látogatója, hogy nem azért kellett bejőnie, mert nem szeretik őt, hanem mert nem érnek rá egész nap a gondját viselni, hogy a szennyes ruhákat mindig hazaviszik kimosni, hogy...

Ahogy az orvosnő meglátni, változik az előbbi beszélgetésük és a betegségre kerül a sor. Fáj a lábuk, fájnak a klubszobában a derekuk, kevés teát kaptak, pedig a gyomruknak szüksége volna rá.

— Általános szív- és agyélmeszesedés, keringési zavarok, izületi reumatikus bántalmak, szellemi leépülés: ezek a leggyakoribb betegségek. És ami esetenként még kialakul. Mindenkinél a maga bája a leg súlyosabb, a maga betegségére kívánna a legbiztosabban ható orvosságokat.

Az orvosnő mindent figyelmesen meghallgat és intézkedik. Most és máskor, nap mint nap. A téma is hasonló, nap mint nap. Tóth Róza erről is ír: „Itten az intézetben azért elég egyhangú az élet. Nehezen telik a nap, nagyon nehezen.”

Valamivel múltatni kell — mesterségesen is. Az alagsorban volt egy szabad szoba, azt berendezték műhelynek. Régen művirágot kötött itt, aki bírta, kesztyűt, fityulát varrtak, a munkát a debreceni Szolgálatot Ktsz fizette. Erről már Szabó János, az intézet munkaterápiás, gyógyterápiás foglalkozásainak vezetője beszél.

— Ezek a bedolgozási munkalehetőségek megszűntek, mert munkakönyv nélkülük sok üzem nem vállalhata, hogy foglalkoztatja az intézet lakóit. Csak hogy ha valakinek munkakönyve van, a fizetése hatvan százalékat le kell adnia. Keresne mondjuk 160 forintot, s megkapna belőle hatvanat. Egyéb-ként is: itt sok a beteg ember, nem lehet arra számítani, hogy rendszeresen tudnak majd dolgozni. Végül is úgy döntöttünk, hogy terápiás műhellyé alakítjuk a termet. Ennek a tevékenységnek az a lényege, hogy a hét egy napján, a felügyeletem mellett, tárgyokat festenek, faragnak, varrnak, barkácsolnak a lakók. Aki akar, persze, de szívesen — kétszáz ember több kevesebb rendszerességgel mindig bevonható ebbe a munkába. Szeretnénk, ha olyan képességeket is felszínre kerülnének, amelyekről eddig esetleg nem tudtunk, ha sikerélményük lenne, ha ismét éreznek a munka szépségét és örömet. Néhány gondozottunkról máris kiderült, hogy egészen kiválóan kézügyessége van. Apró hulladékokat használnunk fel, bőr- és textilmaradékokat, amelyeket több ktsz, üzem is szállít nekünk: a ruhaig, a nyomda, pesti ktsz-ek.

Amit Szabó János elmondott, az a hét egy meghatározott napjának délutáni programja. Délután diák- és filmvetítéseket rendeznek, mindig arról a témáról, amit kérnek tőle. Legszívesebben képzőművészeti alkotásokat nézgetnek és legtöbbször arra kérik őt: beszéljen az országról és a világ szép tájairól. Beszéljen a nagy hegyekről, tengerekről, szép városokról, a másfajta emberekről. Utaztassa őket. Máskor színházba mennek vagy a színház jön ki ide, kirándulni utaznak (azt is a Csokonai Színház autóbusszával), irodalmi színpadok, táncszínpadok adnak műsort a számukra. A névnapokat, születésnapokat közösen ünneplik meg, ilyenkor apróbb ajándékokkal is kedveskednek egymásnak. És telnek a napok, az évek.

„Békességben kell élni”

Faliújságféle a folyosó egyik falán. Nincs rajta semmi más, csak fényképek. Bizonysítékok: — „Ime, láthatjátok mindannyian, vannak gyermekeim, unokáim, családom”. Mindig más lakó rajszöveget fel a maga bizonysítékait, azután megáll a kép előtt, odahív valakit a folyosón sétálók közül és elmagyarázza, hogy a fénykép kit ábrázol. A főnövérről és az orvosnőről járjuk az épületet ismét. Előttünk egy öregen is magas bácsi lépdel, majd csendben bevár bennünket.

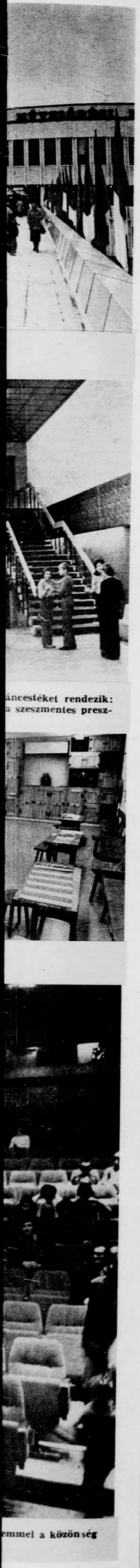
— Fáj a karom és a szemem.
— Elestett ugye, megint — mondja az orvosnő. — Majd megröntgeneztetjük a karját. A bácsi megnyugszik és énekelni kezd. Valaha színházi kórus tagja volt, s nincs olyan nap, hogy reszkető hangon dalolni ne kezdene. Odébb azonban kinyílik, kivágódik egy szobaajtó, s valaki dühödten kikiabál:
— Hallgassák már el azt a vén bolondot.

Am a bácsi nem veszi szívére, tovább megy és tovább énekel. Mert ez is így van nap mint nap. Az Otthon: a türelme próbája. „Itt jó lenni, ha nincs közöttük nézeteltérés — olvasom Róza regényében. — Békességben kell élni idős szobátársainkkal, egymást megértve, szeretetben.” Tóth Rózának van türelme, de ő húszéves korában az „Úrnak áldotta életét, alámerítkezett”. Róza tehát kivétel.

— Igen, nagyon nehéz itt igazságot tenni — Cseke Ferenc ismét mellém szegődik. Majdnem féltékeny ember, beteg, sérült, árvák, tehetetlenek, agresszívek, dühöngők: minden szavunkra vigyázni kell. Biztató jelek láthatók azonban lassacskán. Ezt úgy értem: egyre kevesebb eldobott öreg kerül ide. S egyre több olyan ember, a fele már most is ilyen, akit szeretnek, megbecsülnek a hozzátartozók, de nem tudják napi munkájuk mellett vállalni a beteggondozást. És ezt megértik az öregek, legalábbis nem ugyanazt érzik, mint akit durván eltaszítanak. S így kevesebb a lélekben a seb, ritkább az agresszivitásba burkolt önvédelem. Egyedül maradtak, magatehetetlenek, betegek mindig lesznek. De az otthon mindig változni fog.

Lehetséges.
Lehetséges, hogy a számítógép elméleti igazsága is valóságossá válik valamikor. Majd ha a lélek, ami nincs, nem kényszerül annyira küzdelemre és nem kényszerít annyira megadásra, valamikor, egyszer elérhet az ember százhatvan évig is. Szerető családjában.

Cs. Nagy Ibolya

emmel a közönség

GONDA ZOLTÁN: FEKETE VÁZA (LINÓMETSET)

Az újfalui kerület harcos követe

Adalékok Orbán Balázs életrajzához

Orbán Balázs élete kész regény, csak arra vár, hogy valaki megírja. Túl sokat búvárkodnia sem kell, mert minden lényeges mozzanatot megtalál a róla szóló életrajzokban. A kalandos sorsú fél magyar, fél görög származású tudóst és politikus-t a nép „csontbáronak” nevezték, mert szegény és puritán volt.

Orbán Balázs 1829-ben született. 1847-ben Kisázsíában utazgatott, felkereste Palesztinát, Szíriát, Egyiptomot, Görögországot. Ekkor gyűjtötte az Utazás Keleten című hatkötetes munkájának élményanyagát. Amikor a fiatalon hírt vette, hogy otthon megkezdődött a szabadságharc, százötvenfős szabadcsapatot szervezett, de csak Vidding jutott el, ott értesült a világi fegyverletéről. Ezután 1852-ig Kossuth környezetében élt, többek között megpróbált egy ellene irányuló mérgezési kísérletet. Az osztrákok folyton molesztálása miatt elhagyta Törökországot, Londonba ment, Mazzinival kötött ismeretséget, Louis Blanckal barátságot, majd Guarnesey szigetére költözött, ahol több évet töltött Victor Hugo társaságában. 1855-ben tért vissza szülőihez Konstantinápolyba, 1859-ben pedig haza Erdélybe, minthogy be látta, hogy Erdély felszabadítása az osztrák uralom alól egyelőre reménytelen.

Két év múlva kapcsolódott be a hazai közeletbe, s hozzáteljesített kiadogatni arab tárgyakat. 1862-ben elindult, többnyire galogszerrel, hogy sorra látogassa a székely falvakat, öt év alatt 500 községet keresett fel, majd újabb öt év alatt megírta a század egyik legnagyobb tudományos munkáját hat kötetben. (A székelyföld leírása történelmi, régészeti, természetrajzi és népművészeti szempontból.)

1870-ben Marosvásárhelyen megválasztották országgyűlési képviselőnek, később székely hadi kapitányként szolgált. Udvarhely megye székielkerekítő kerületi képviselte. Rendíthetetlen ellenzéki szellemű és nagy hozzáértéssel: az országgyűlés minden vitájára tudományos alaposággal készült fel! Azonban vele is megesett, ami Petőfivel történt: az 1881-es nyári választásokon megbuktak. Orbán Balázs 1890. április 19-én halt meg, élete utolsó kilenc esztendejében sikert sikerre halmozott, könyveket és tanulmányokat írt, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjaként választotta, találkozott Kossuth Lajossal. Követe, országgyűlési képviselője azonban 1881-től haláláig összesen három választási ciklusán át a berettyóújfalui választókerületnek volt.

2

Egyes Bihar megyei források szerint Orbán Balázs 1884-től képviselte az újfalui kerületet. Ha az 1881. évi szeptember 24-re hirdett országgyűlési képviselőházának naplóját felapozzuk, azt tapasztaljuk, hogy a berettyóújfalui kerületnek Beöthy Andor a követe, s Orbán Balázs nincs a képviselők között. Ha azonban tovább lapozzuk a naplót, novemberben arra az adatra bukkanunk, hogy Beöthy lemondott képviselői állásáról, december 6-án pedig az elnök, Péchy Tamás betervezte „b. Orbán Balázs, Bihar vármegye berettyóújfalui választókerületében megválasztott képviselő megbízólevelet”. Az elnök 1882. január 11-én jelenti be, hogy Orbán Balázs „megválasztása óta a szabályszerű harminc nap elteltével, megválasztása ellen kérvény nem adatott be, így végleg igazoltatik”. Orbán Balázs öt nappal később már szót kért a költségvetési vitában, s Eötvös Károlyhoz csatlakozva a költségvetést nem fogadja el.

Lássuk azonban mi történt a berettyóújfalui kerületben? Forrásunk a kormánypárti „Nagyvárad” című újság

Megtudjuk belőle, hogy Beöthynek vagy alispáni állásáról vagy képviselői mandátumáról kellett lemondania, a kettőt egyszerre nem tarthatta meg. Beöthy október 7-én jelentette be, hogy lemond állásáról, ezt azonban október 31-én visszavonta, s inkább a mandátumot adta vissza. Az ellenzék, a Függetlenségi Párt azonnal mozgolódni kezdett, előbb helyi jelöltek kerültek szóba, a jelölő ülésen azonban az a határozat született, hogy ha Szilágyi-Somlyón Thaly Kálmánt megválasztják, akkor Orbán Balázs legyen az újfalui kerület képviselője. A kerület választói kitartottak az ellenzéki politikus mellett, s nagy harcok árán Orbán Balázst bejuttatták az országgyűlésbe.

Hogy milyen politikai képviselő Orbán Balázs, azt ki valóan jellemzi a már említett hozzászólása az 1882. évi költségvetési vitában. Többek között ezeket mondotta: „14 éve, hogy az osztrák drága szövetségünk, de soha török, tatár oly pusztítást hazánkban vége nem vitt, soha ellenség e hazát úgy el nem szegényítette, úgy ki nem zsarolta, amint azt a bártsági osztrák szövetség az ő hű helytartója Tisza Kálmán által teszi. Innen ered az, hogy a mi költségvetésünk vitája mindig elkerekedett harc az osztrák és a magyar erők között.” Konkrét bizonyítékokkal mutat rá, hogy a 270 millió állami bevételből 18 millió maradt az országban, a többi mind Bécsbe vándorol, majd így folytatta: „Azon politika, melyet Önök követnek, osztrák politika, az a szivtelenség politikája, az a gyarmati féltelen kizsákmányolásának politikája; olyan politika, amely incompatibilis nemcsak a magyar államisággal, hanem a nemzet fennmaradásával is.” Elítéli a boszniai pénz- és vérfecsérlést, a különböző hátrányos bank- és vámügyi egyezkedéseket, végül nagyhatású beszédét úgy fejezte be: „De a nemzet viszony gyötörtetése árán megtanulta Önöket ismerni, a leszámolás nagy napja közel, amely hiszem, hogy el fogja itélni Önöket és igazolni fog minket.”

Orbán Balázs volt Tisza Kálmán egyik legnagyobb politikai ellenfele, nyílt vitáik sokszor a személyeskedésig mentek. Az újfalui követ kitüntetetlenül vette a „generális” szemérem, hogy valamikor más politikai elképzelései voltak, de feladván azokat, mindenben az osztrák érdekek képviselője.

Egy apró, de érdekes mozzanat Orbán Balázs életében, hogy Debrecenben járt. Erről Jakab Elek is említést tett a Magyar Tudományos Akadémian tartott emlékbeszédében. Fellapozván a „Debrecen” című politikai és közgazdasági hetilap 1883-as évfolyamát, valóban nyomára lehet bukkanni annak, hogy a február 3-ra hirdetett farsangi bála, melyet a Függetlenségi Párt rendezett, budapesti vendégeket, többek között képviselőket is vártak. A képviselők helyett az utolsó pillanatban azonban egy lemondó távirat érkezett, egyedül Orbán Balázs váltotta be ígértét. A táncvirágolástól február 5-i tudósításban olvastuk, hogy „az estély legkimagaslóbb alakját, Orbán Balázs országgyűlési képviselőt a budapesti elvtársak részéről szintén volt szerencsénk üdvözölni.”

A nagy tudós, a rendíthetetlen politikus méltán szerzett magának országos tekintélyt. Amikor meghalt, az egész ország gyászolta, a budapesti szertartáson jelen volt a berettyóújfalui Függetlenségi Párt küldöttsége is. Népszerűségére jellemző adalékként az egykori tudósításból idézük: „A gyászszertartást véget ért, s a koporsót az Entreprisz négyfogatú díszkocsijára helyezték, s kivittek a központi személyi pályaudvarra, honnan a elszállítás a délutáni 2 órai gyorsvonattal történt. A vonaton Ugron Gábor vezetése alatt több képviselő utazik. Utközben egész Székelyudvarhelyig minden állomáson az illető városok Függetlenségi Pártja koszorút helyezett a koporsóra.” Lerótták kegyeletüket a debreceniek és az újfaluiak is, mert noha Orbán Balázs elsősorban a székelyeké volt, tudományos és politikai munkásságával végzősoron az egész nemzetet szolgálta.

A nagy tudós, a rendíthetetlen politikus méltán szerzett magának országos tekintélyt. Amikor meghalt, az egész ország gyászolta, a budapesti szertartáson jelen volt a berettyóújfalui Függetlenségi Párt küldöttsége is. Népszerűségére jellemző adalékként az egykori tudósításból idézük: „A gyászszertartást véget ért, s a koporsót az Entreprisz négyfogatú díszkocsijára helyezték, s kivittek a központi személyi pályaudvarra, honnan a elszállítás a délutáni 2 órai gyorsvonattal történt. A vonaton Ugron Gábor vezetése alatt több képviselő utazik. Utközben egész Székelyudvarhelyig minden állomáson az illető városok Függetlenségi Pártja koszorút helyezett a koporsóra.” Lerótták kegyeletüket a debreceniek és az újfaluiak is, mert noha Orbán Balázs elsősorban a székelyeké volt, tudományos és politikai munkásságával végzősoron az egész nemzetet szolgálta.

Bakó Endre

Bagatellek

1 Az ismerősöm ismerését súlyos ideg-összeroppanással szállították kórházba. Már túl van az örülés veszélyén, de nem bizonyos, hogy újra ép észsel állhat be a sorba, hogy ott folytassa, ahol a roham miatt abbamaradt az életvitale. Pedig gyönyörűen kitervelt mindent, csinos kettős könyvvitelt vezetett: egyik rubrikába a befektetés került, a másikba a várható haszon.

Amikor például elhatározta, hogy társasházat épít, összegyűjtötte a „valamilyen módon számba jöhetőket”; de legalább a jó összekötéssel rendelkezőket („sose lehet tudni”): TÚZEP-felvezetőket, azokat, akiknek módjuk van némileg meghosszabbítani a gázvezeték, csatornázást, s ígérhették, hogy az aszfalozott utat is elviszik a házig. Meghívta magához a friss barátokat, persze sorjában, szépen, kivétel nélkül, nehogy sérződés legyen a dologból s főleg pedig olyan ételre, italra, ami megemeli a család tekintélyt: Gordon gin, skót whisky, orosz kaviár...

Aztán jött a gyerek felvételt, azt már két évvel korábban kellett tervezni. A háztáji természetnek értékesítése se kis gond, a kisebbik fiúnak biztosítani kellene a nagymama lakását, az aszszonyt valami tisztességes státusba illesz beszeszerelni, s az sem ártana persze, ha őt magát végre fölvennének egy vadász társaságba, mert csak ott találkozhat az ember bevalóval gyerekekkel, akik mindent tudnak és még annál is többet tehetnek...

Epp a vadász társasághoz szóló kérelmémet fogalmazta, amikor eszébe jutott, hogy Napóleont is lehetne, de a terv kúba esett, mert jött a kényszerzubbonyba mentő. Azóta már megnyugodott valamelyest, ül magába tekintően az ágyon, s várja a friss barátok látogatását. Biztosan eljönnek. Még reménykedik, hiszen csak őt hét lett el azóta, hogy majdnem Napoleon lett. Még bármi lehetséges.

2 A kacsalábon forgó új művelődési központ valóban gyönyörű, legalábbis annak tűnik, főleg ha nem „üzemidőben” barangolja be az ember. Az épület úgy tervezte, hogy kinalja a lehetőséget a művelődésre is. Hogy nem csak arra, még nem nemzeti tragédia. Elfogadható szempont, hogy a tizenéveseknek létszükséglet a diszkó, a tánc, a különféle szórakozás. Mindez érthető, elfogadható. Még inkább, hogy a KISZ részt kért s kapott a művelődési központtal kapcsolatos teendőkből: Valoszinűleg, hogy nem kevés pénzzel járult hozzá az épület felépítéséhez, felszereléséhez, netán „üzemeltetéséhez” is.

Csakhogy... Az ember döbbenet állapotja meg, hogy máris mekkorát romlottak a viszonyok a művelődési központban. Zülrik a „törzsvendégek” magatartás-színvonal. Dologaitan fiatalok heverésznek a műbör kanapékban, mint holmi római unatkozó patriciusok, akiknek bozont-

jában ugyancsak unatkozó jobb sorsa érdemes ifjú leányzók kótorásznak, megeshet, hogy csak unalomüzből, de az is persze, hogy ősi módon keresnek valamit, amit a bozontos, mosatlan hajban, megfelelő világítás mellett általában meg is talál az ember. A kép riasztó, mert a békés látogatóknak az a benyomása, hogy nem egy művelődési központba, hanem egy rendtelésített és célját tévesztett intézménybe tévedt be, egy nappali menedékhelyre, ahol gyanús egzisztenciák pihennek ki netán éppen sárga ki tudja milyen éjjeli faradalmakait.

Egy művelődési központban mindenkinek helye van, s lehet aki művelődni akar, aki látogatásával bizonyítja is erre való hajlandóságát, de nagyon csöndesen kérdőm: milyen módszerrel művelődnek azok, akikben minden más vágyat elnyom a szunyókálás iránti hajlam. amit legfönnnebb csak néhány pillanatra hajlandók abbahagyni, amíg a csinos csikküket messzekezők, vagy a cipőből a műbőr fotelbe dörzsölik a sarat?

3 Túl sokan gyakran van alkalmunk s módunk a megszégyenülésre. Gyavaságunk, meghunyászkodásunk, száz fajta aggodalmaink tartanak száza fölé, hogy a méltatlanul megbántott mellett kiálljunk. Amikor egy megjegyzéssel, csöndes rendreutasítással célul felvünk elérni, még csak rászánjuk magunkat, hogy ittörökorú hányavetéseket, garzdákat, kivagyákat visszatereljünk a jó útra, de amikor úgy tűnik, hogy gyakorló botrányhósszal kerülünk szembe, akkor a legtöbb ember behúzódik a maga csigaházába. És ez a meghunyászkodás elég, hogy a kötekedő felhőbe borítsa az amúgy se túlságosan kék eget.

Az ember békésen felszáll a buszra, s a hatvan-hetven utas közé felpréselődik három életbőc, akik a jász-szótárból kölcsönzött válogatott kifejezésekkel mesélik, hogy fejenként nyolc korsó sört ittak, fellöktek „egy vén nyanyát”, mert hogy épp előtük haladt el. És mert nincs egy püsszenet se az ablakrepesztő trágárság ellen, még inkább kivirágzik a bátorságuk: a melljük szorult kislányt molesztálják, válogatottan sértő kifejezésekkel illetik, s amikor zokogásba fúl a hangja, akkor sem mocsan senki. Úgy tűnik, fontos események történhetnek a világban, mert egyre többen bántolnak ki az ablakon.

Keresem a megfelelő minősítést erre a viselkedésre, ami nem egyedülvaló, hanem lassan már megszokott. Sajnos nem találom jobbat, minthogy terrorlegények, akik biztosan előadásuk sikerében, abban is, hogy egy ilyen hirtelen összeverődött közösségekben feltehetően senki nem akad, aki megregulazza őket.

Es abban is bizonyosak, hogy tudják róluk: zsebükben könnyen nyiladozik a bicska, épp oly természetesen, mint a mások szívében és csontvelőjében a felem-

Köteles Pál

SZAKONYI KÁROLY:

JELEK

— És arra, ott? — kérdezte a férfi. Intett a feleségének, hogy jöjjön, nézze meg ő is.

— Az ott a kamra — mondta a sovány, magas öregember, s máris kinyitotta az ajtót. — Tessék. Lépcső vezet a padlásra. A polcok egészségesek. Nincs pince.

— Pince nincs? — csodálkozott a nő.

— Hát az nincs — ismételte az öregember. — De ez a kamra éppen elég. Hídeg ez. Már úgy értem, nyáron is. Hűvös. Télen meg eláll itt minden. Terményt úgysem tartanak.

— Nem, azt nem — mondta elgondolkodva a férfi. Atlépte az útjába került küsszék, benézett a kamrába. — Nem, terményt nem, á! ugyan! — Üres üvegek sorakoztak a polcokon; egy elég nagy vaslábos meg mindenféle limlomtál, daráló hevert szerteszét.

— Na, mit szölsz hozzá? — fordult a feleségéhez.

A nő a kockás tweed kabátjának ujjába dugta a kezét, fázott. Össze is húzta magát a fűtetlen konyhában. A falak alaposan áthűltek, sugárzott belőlük a tél dermesztő hidege.

— Mióta áll üresen az a ház? — kérdezte az öregot.

— Hát... úgy november dereka óta.

— Fázik a lábam — kapaszkodott a férje karjába.

— Na, de mit szölsz hozzá? — Na, de mit szölsz hozzá? — Kicsi.

— Kicsi — bólogatott gépiesen a férfi. — De azért nézzük meg megégyeszer a szobákat.

Az öregember készségesen előre akarta engedni őket, a férfi azonban intett, hogy menjen csak, nyitogassa az ajtókat. Amint követték, egy pillantással még felmérték a konyhát. Az ablak alatti asztalon viaszovászónra állítgatva hervadt muskátlik meg apró kaktuszok árvalmokdtak régi, salétromos cserepekben. A kopott kredencián réz serpenyős mérleg, körülötve csak úgy odabonitva egy halom téli kórte. A falán ládán poros papírsomogok zsineggel átkötött dobozok; a tűzhely alatt két pár cipő. Meg valami rossz kabát lógott az ajtófába csavarozott fogason.

— Hát akkor, ugye... ez a veranda — mondta az ember, amikor belétek a következő helyiségre. — Ez a veranda, az meg a szoba. Cserépkályhával fűthető. Ide meg vaslábosmal lehet állítani. Ott a kéménylök. Tetszenek látni, mi van... csak ez az asztal, néhány szék... a varrópólya... a kanapé és a süllő... Nem is tudom... kacatok, ez az, a holmija... A süllőt tetején a porcelán figurákat

halomba rakott képeslapokat, leveleket és könyveket egy himzett terítő fedte. Az ember megemelte a terítő sarkát, várt türelmesen, fedetlenül hagyta az egészet, hadd nézegetsek. Körbejárt; ki-nyitotta a szoba ajtaját. — Ez is úgy van itt, ahogy lakta. Ágy, szekrény, divány, tükör... a falóra, virágállvány... Ezek családi képek, ezeket majd elviszik.

— És a bútorokat? — érdeklődött a férfi.

— Hogy azokkal mi legyen? — Nekem ezek nem kellenek... egyik sem kell — mondta gyorsan az asszony.

— Hát én nem tudom — vont vállat az öreg. — Megbíztak, hogy mindent eladhatók a házal együtt. Ha kell a bevétel. Ha nem, akkor másként rendelkeznek.

Megmarkolásza az ágy támláját. — Megjegyzem, erős holmik ezek.

A nő meg se hallgatta. Két kezét, mint valami ujjába bebújtatta a kabátja ujjába. Magas sarkú csizmájában lefelé járt az ura után. A se-lyemlál hátracsúszott fekete hajáról. Kinézett az ablakon a kertre — Elég kicsi ablak.

— Elég kicsi ablak. — Kicsi — mondta töprengve a férje. Egyre csak számolt, számolt, hogy megérvén-e a vásár? A telkek már nagyon drágák itt a Duna mentén, nem is igen lehet üres telket találni. És mindenki meg a fére. A ház nem valami elsőrendű, de nyaralónak megtenné. — Hát igen, kicsi, kicsi — mondta bólogatva.

— És nem vizes ez? — állt az öreg elé az asszony. Fel-

kellett rá néznie, olyan hóri-levéket és könyveket egy himzett terítő fedte. Az ember megemelte a terítő sarkát, várt türelmesen, fedetlenül hagyta az egészet, hadd nézegetsek. Körbejárt; ki-nyitotta a szoba ajtaját. — Ez is úgy van itt, ahogy lakta. Ágy, szekrény, divány, tükör... a falóra, virágállvány... Ezek családi képek, ezeket majd elviszik.

— És a bútorokat? — érdeklődött a férfi.

— Hogy azokkal mi legyen? — Nekem ezek nem kellenek... egyik sem kell — mondta gyorsan az asszony.

— Hát én nem tudom — vont vállat az öreg. — Megbíztak, hogy mindent eladhatók a házal együtt. Ha kell a bevétel. Ha nem, akkor másként rendelkeznek.

Megmarkolásza az ágy támláját. — Megjegyzem, erős holmik ezek.

A nő meg se hallgatta. Két kezét, mint valami ujjába bebújtatta a kabátja ujjába. Magas sarkú csizmájában lefelé járt az ura után. A se-lyemlál hátracsúszott fekete hajáról. Kinézett az ablakon a kertre — Elég kicsi ablak.

— Elég kicsi ablak. — Kicsi — mondta töprengve a férje. Egyre csak számolt, számolt, hogy megérvén-e a vásár? A telkek már nagyon drágák itt a Duna mentén, nem is igen lehet üres telket találni. És mindenki meg a fére. A ház nem valami elsőrendű, de nyaralónak megtenné. — Hát igen, kicsi, kicsi — mondta bólogatva.

— És nem vizes ez? — állt az öreg elé az asszony. Fel-

elintézem magának, edjenek az árból.

— Sokat kell ér az arkarják, hogy... pillantott rá a férfi. Tudta, mit az öreg vár tőle a talékok. — Érdeke komolyan érdeklődő szóval ennyi pénz? — A feleségére né Igaz?

— Nem adunk a laszt — mondta a mellőlük, átment a ra, unottan turkált a honverő holmi Vastag, kockás füze kezébe. Belelapozott kézirást látott, kus sorokat. Öreges betű ki teleírta az oldal akarta tenni, de egy datot találmra k... ot látam először cs nem értette, újra ot látam először cs ott látam először... jött rá végre az a aztán hirtelen en hogy illetlenséget nem csukta és letette a asztalra. Fényképtott a falon. Ovalis ben voltak — egy férfi kalappal, me fejkendő parasz fess, fiatal nő a hű divatja szerint s... bott, hosszú ruhában idegen arcokat, hallotta, hogy a fé magyaráz valamit a nek; a félgy nyitott látta a férje hátát; runk itt, gondolta, nézte az urát az ele szalkás télikabát akarunk itt ében a... negyvenet

Kiss Tamás:

Manysi áldozati ének a józansáért

Bizony sok pálinkát ittam Hatalmas Fejedelem, pálinkát áldozok neked, melléje, látod odateszem poharam is. Halld imám, Egi Fejedelem:

„Arany Napsugár, bánj velem, mint kimélni való bundával, úgy törődj velem kimélettel, mint a levetett csizmával, hogy ne forduljak forró fejjel többé a sör felé, ne forduljak bolond fejjel többé pálinka felé. Ha vigyázol rám, vigyázol; de ha nem, nem is te vagy az úr, az én istenem!”

„Hétnyelvű Őrnöm, pusztító égi zord Anyám! Ime a méhsörös kupám. Sötét vérem, fekete vérem keverem bele, tenéked áldozok vele. Hétszárnyú, hét lábú Őrnöm az égben, hatalmad félve félelem”.

Kérve kérem hatalmadat, tartsam meg fogadalmamat. Nehogy meggyulladjon bennem az átkos pálinka, nehogy beléessem az örökké égő lángokba, nehogy elégjem, elpusztuljak én magam is miatta.

Pákolitz István:

Újesztendőre

Adjon Isten minden jó tólyát ami sosem volt

A kétkezdő nagy hit óvja midőn győtri mettő óra

Keseregőnek kacagásra forduljon lepitted szája

A beteg erőre kapjon két bak-arasznyit ugorjon

Jobb munkához tisztességet nagyobb kedvet emberséget

Minden lánynak jó szeretőt ha nem elég egy hát kettőt

Pulyákat az asszonyoknak ameddig nem hervadoznak

Ordaserkölcs dölyfös ármány kezesedjen: kezeshárny

Katonának bodzapuskát telt kulacsot hátsóunkát

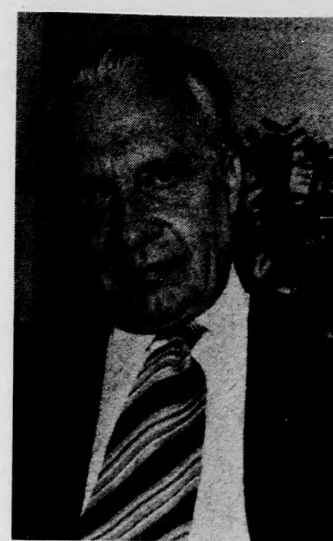
Jó parolát hű tenyérnek a világnak békességét

Nem egy évre se kettőre de örökös-mindörökké

Adjon isten minden jó amilyen még sosem volt

A magyar nyelv sorsa a társadalmon múlik

Látogatóban Király Istvánnál

Előző nap felhívtam telefonon, s felajánlottam, elmondom, mire lennék kíváncsi, milyen kérdésekről kívánok vele beszélgetni. Nagyon udvariasan, de elhárította. Elég lesz akkor, amikor találkozunk. Jó néhány vele készített interjú és riport a tanulmányok közé sorolva is megjelent, tehát Király Istvánnak kivételes képessége van az olyan rögtönzésre, amely nem megy a színvonal rovására.

Középiskoláit Patakon végezte, az egyetemet Budapesten, az Eötvös Kollégium tagjaként. Jelenleg a Szovjet Irodalom című lapot szerkeszti. Aránylag fiatalon neveztek ki tanszékvezető egyetemi tanárnak, s kapta meg a Kossuth-díjat, az Állami-díjat és lett akadémikus. Nem szabad tudni. Elettétek jelentős részét szenteli a köz szolgálatának; országyűlési képviselő. Először arról a könyvről kérdezem, amelyet tanártársainak ajánlott, s amelyről egyik szigorú kritikusa (a Kritika 1971. évf. 2. számában) azt írta: itt olyan teljesítményről van szó, amelyet a feldolgozás előtt ünnepegni kellene.

— Professzor úr Adyról írt tanulmánya könyvsiker volt. Irodalmi berkekben ma is sok szó esik arról a módszerrel, amelyet könyvében alkalmazott. Új ez a módszer?

— Az új mindig relativ. Lényegében minden dologban közösen gondolkodunk, az emberiség gondolkozik. Az egyén legfeljebb egy lépéssel viszi tovább azt, amit előtte gondoltak. Tehát új-e az a módszer, amit a könyvemben megpróbáltam alkalmazni? Semmi esetre sem új abban az értelemben, hogy ne lenne előzménye. Módszerem két forrásból táplálkozik, a marxista módszerből és az orosz formalizmusból. A marxista módszer megpróbálja az irodalmat úgy fel-fogni, mint a valóság tükrét, mint ami emberi-társadalmi élményeket tükröz és ad vissza elsősorban. A valóság kérdez és ember válaszol. Az irodalom e válasz sajátos vetülete és a választ az irodalom a maga nyelvén adja. E nyelv törvényszerűségeinek a feltárában a legtöbbet az úgynevezett poétikai kutató-

sok érték el. Az új kritika, az orosz formalizmus. Könyvemben a marxista módszert igyekeztem ötvözni, összehozni ezzel a módszerrel.

— A XX. század magyar avantgarde költőire, avantgarde költészetére gondolok, amikor kérdésem: meddig terjed a klasszicitás fogalma? Talán az idő érleli a klasszikusokat?

— A klasszicitás több értelmű fogalom. Egyrészt érték kategória, s mint ilyen jelenti az eszményit, a tökéleteset. Másrészt pedig irodalomtörténeti, történeti kategória, ami jelent egy bizonyos stíluseszeményt, stílusűröket. Ha a klasszicitás fogalmáról szólnak, az ember először válassza kette, hogy melyikről beszél. Maradjunk az érték kategóriánál. Mi a klasszicitás? Klasszicitásnak azt nevezhetnénk, ami az ember szempontjából a legjobb, a legelőkeltebb, a legjobbat adja egy adott korban — művészi szinten — a kor kérdéseire. Ha a klasszicitásnak az ellentétét nézem, azt a különböző romantikákban találom meg. Véleményem szerint korunkban azok az igazán klasszikus művészeti alkotások és törekvések, amelyek leginkább a válasz igényével élnek. Az avantgarde inkább a kérdés — a kérdéses művészet. A kor realista törekvései azok, amelyek a választ is hozzák. Ha példánál maradunk, József Attila a húszas években a maga avantgarde korszakában, a lázadóan kérdező időszakában élt. A harmincas években, klasszikus korszakában már művészetében a választ is ott voltak. Az avantgarde inkább a diszharmonia. Az embereket eloldani valamitől, ami megszokott, ami megkötött, s nyitottá tenni új dolgokra. A klasszicitás nem a harmonia önmagában, hanem a diszharmonia fölött kiküzdött harmonia. Nagy vonásokban ezzel jeleztem, hogyan is alkalmaznám a jelenre a romantikus és a klasszikus fogalmát.

— Professzor úr első írása a debreceni Magyarok című lapban jelent meg. Milyen kapcsolata volt Debrecenhez?

— A bátyám Debrecenben járt egyetemre, ott volt orvos tanhallgató. Debrecen-

mindig a kedves városaim közé tartozott. 1945 februárjában kerültem a városba és az év végéig maradtam ott. Az első munkahelyem is Debrecenben volt. Juhász Géza mellett dolgoztam, mint az ő személyi titkára. Hogy ez a város hozta a kapcsolatokat emberileg mit jelentett? Debrecen akkor számomra minden vonatkozásban a fiatalosság városa volt, mert én magam is fiatal voltam és az ország is akkor indult valami újnak, a pályám is akkor kezdtem. Engem Debrecenhez a legkedvesebb... — a fiatal-ság köt.

— Milyennek látja a professzor úr a magyar nyelv és a társadalom kapcsolatát?

— A nyelv ügye egyben társadalmi kérdés. Önmagában nem gyógyíthatjuk meg a nyelvet, ha nem keressük meg a nyelvi hibák társadalmi gyökereit. Konkrétan arra gondolok, hogy ha beszédünkben elszaporodnak a durva szavak, goromba kifejezések, ez nem csak nyelvi kérdés, összefügg azzal a társadalmi problémával, hogy a kultúra előbbrevitele akadozik. Az hogy a hivatalos nyelv egy külön „madárnyelv”, szintén elválaszthatatlan egy mélyebb hibától. Nevezetesen attól, hogy sok helyütt elfeledkeznek arról, hogy hivatalban lenni tisztesség, szolgálat. Nem elkülönülés, hanem együttlét. Az elkülönülést akarás sokszor nyelvi is kifejeződik. A „hivatalos nyelv” így születik. Tovább sorolhatnám a példákat. A lényeg az, hogy a magyar nyelv sorsa végső soron a magyar társadalmon múlik. Tehát a nyelvművelés egyben társadalomművelés, és fordítva, ha a társadalmat műveljük, nyelvünket is úgy műveljük a legteljesebben.

— Köszönöm a beszélgetést.

Szalay Pál Ferenc

Csergetés

Mifelénk ugyan kongatásnak mondják, amikor a pásztor olyanokat durant az ostarával, hogy még a süketek is össze-rezzennek, ám a lényeg ugyanaz mást: men-nél nagyobb a zaj, annál jobb!

Ósi néphagyomány él Hajdúszoboszlón: Szilveszter napján, sötétedés után, férfiak, legények, gyerekek indulnak el a város minden részéből a főterre. Kezükben kolomp, éles hangú vasdarab, rézből való pergő, karikás ostar. Vonulnak hosszú sorokban a református templom környékére, miközben fülsiketítő zajt csapnak. Sokan csillagszórókat gyújtanak, tüzes karikákat rajzolnak a téli este sötét drapériájára, mások az égi csillagszórókat nyilvesző gyanánt használják, felvívják a magasba, s mint parányi hulló csillagok zuhannak alá a kis szikrázó rudacskáik. Eközben a torony ablaka kivilágosodik: asszonyok, leányok szorgoskodnak ott fent, lámpásokat akasztanak ki a torony ablakára, mind a négy égtáj felé. És pontosan hét órakor, az általános kolompolás, zajongás, csergetés, lármaközébe lép a hajdúszoboszlói csergetés. A városi lakosok, a szoboszlóiak a hajdanvolt idők óta a szájhagyomány úgy tartja, hogy a dolog egészen 1559-ig megy vissza, amikor a török rárontott a városra. A férfinek, a férferek megütözték az ellenséggel az éjszakai sötétségben. Az asszonyok és a leányok lámpásokat akasztottak ki a torony ablakára, hogy segítsenek tájékozódni hozzátartozóiknak. A város népe győzött a csatában, s azóta erre való emlékeztüléstül világítják ki a toronyt minden szilveszter estéjén. Mások úgy tudják, hogy nemcsak a lámpák fénye volt a „hátorzság”, egyetlen fegyvere, amelylyel segítette a harcolókat. Az írás szerint „aki csak képesítve volt, bármennyű védő- vagy ütő-eszközt fölemelni”, az mind vasdarabot, dorongot, ostarot, vasvillát ragadott és így fölgyverkezve rontott rá az ellenségre. A zajkeltésnek pedig az volt a szerepe, hogy megtevéssze a törököt, elhitesse vele, hogy a városban még jelentős tartalék erők vannak, a harc tehát kilátástalan. A szájhagyomány szerint a török „bevette” a csit és megfotott.

A tudós emberek rég kiderítették, hogy a szoboszlói csergetés nem ritka és nem egyedülálló néphagyomány, gyökereit tekintve a mohácsi busójárással rokon, s beletartozik az európai néphagyományba. Egyik helyen karácsonykor, mástutt szilveszterkor, sok helyen pedig farsang idején rendeztek zajos felvonulást. Közös bennük az, hogy a zajkeltés célja — főként a pásztor népek körében volt eleven a szokás — a bajelhárítás, a rontó szellemek elriasztása, illetve: a termékenység elősegítése. A hajdúszoboszlói csergetésben két motívum kapcsolódik össze. Az egyik az előbb említett zajkeltés, a másik: valamilyen (jelen esetben a török) ellenség fölötti győzelem, valamilyen győztes csata, amelynek emlékéhez, mint erő adó forráshoz, szívesen jártak vissza. Az ellenség fortélyval.

A szoboszlói csergetés élő néphagyományaink egyike, amelynek őrzése: közösségi értékünk megbecsülése.

Taar Ferenc

elintézem magának, hogy engedjenek az árból.

— Sokat kell engedni, ha azt akarják, hogy tárgyaljak — pillantott rá rosszkedvűen a férfi. Tudta, mit jelent ez, az öreg vár tőle egy kis jutalékot. — Erdekel a dolog, komolyan érdeklődöm, de... szóval ennyi pénzünk nincs.

— A feleségére nézett. — Igaz?

— Nem adunk azonnal választ — mondta a nő. Elsétált mellőlük, átment a verandára, unottan turkált a szublón heverő holmik között. Vastag, kockás füzet akadt a kezébe. Belelapozott. Régies kézírást látott, kusza, görbe sorokat. Öreges betűvel valaki teleírta az oldalakat. Le akarta tenni, de egy fél mondatot találokra kislábbaított ott látam először csicsokát — nem értette, újra elolvasta ott látam először csicsokát — ott látam először csicsokát! — jött rá végre az értelmére; aztán hirtelen rádobott, hogy illetlenséget művel, becsmárta és letette a füzetet az asztalra. Fényképeket látott a falon. Ovalis fakeretben voltak — egy bajuszos férfi kalappal, mellényben; fejkendő parasztszasszony; fess, fiatal nő a húszas évek divatja szerint szűkre szabott, hosszú ruhában. Nézte az idegen arcokat, közben hallotta, hogy a férje odaát magyarul valamit az embernek; a félig nyitott ajtón át látta a férje hátát; mit akartunk itt, gondolta, amint elnézte az urát az elegáns, haltszálkás télikabátban, mit akarunk itt ebben a házban?

— ...negyvenet — hallottam, tárgyaljunk,

ta az öregember hangját. — Negyvenet biztosan elengednek, ezt megsúghatom, ha én azt mondom, hogy önök komolyan gondolják. Ha meglátják az előleget, garantálom, hogy engedni fognak...

— Mikor épült ez a ház? — kérdezte váratlanul az asszony.

— Úgy tudom, harmincben. Igen, akkoriban.

A férje kijött a szobából a verandára. Az öreg kétségesen kísérgette, már sejtette, hogy innen is lelesik egy ötös, ahogy a családtól is. Csak meg ne gondolják magukat.

— Felírnam a címüket — mondta, s körülnézett, hol találna papírt. Meglátta a füzetet az asztal sarkán. — Ez a maguké?

— Nem — mondta a férfi. — Itt hevert — mondta a nő.

— Nem fogják megbánni, és azt is meg kell mondanom, hogy van néhány jelentkező Egy-kettőre elkel, de én maguknak akarom... Ne sokat téperegjenek, itt leszek, mindent megcsinállok tavaszig. Meg lesznek elégedve. Akkor hát szabad a címét, uram?

— Kinyitotta a füzetet, s kitépett belőle egy lapot. Űres oldal volt, de az asszony észrevette a másik felén a kusza betűs írást.

— Van nálam névjegy — mondta a férfi. Kivett egyet a tárcájából. — Tessék. Ha netán telefonálna, akkor csak este...

— Csak a postáról tudnék. — Ja, igen. Hát írjon. De mi ügyis jelentkezünk.

Amíg egyezkedtek az asszony felvette a kitépett fü-

zetlapot. Ha már így semmi-néltek tekintik, gondolta, meg-nézheti alaposabban. A vilá-gosszág felé tartva böngezte a sorokat.

„még nem jártam iskolába és sok szép példabeszédeket mondtok a nyári estéken üldö-gézte sok szép mindenre megtanított, hiszen most is fülembe csengnek szavai, pedig régen volt, Edesanyim Estéknél ahogy magam előtt látom, elem tárulnak kint a holdfénynél a nagy óriás nagy diófa, alatta a kicsi gé-mesükt és az a szép nagy rózsabokor... amikor a pompás illatát a csendben... utána volt egy magas eperfa, amikor érett a szeder a lel- kemre kötötték, hogy seper-jem össze nyírfaesrével, ez nehezemre esett, mert így ke- veset tudtam játszani...”

— Hát akkor mehetünk is — fogta meg a könyveket a férje. — Mi ez?

— Semmi — mondta a nő. s az asztalra ejtette a papírt — Ha nem veszik rossz néven, még maradnék — mondta az ember. — Bezárók itt... Kitalálnak.

A kocsinál az asszony vis- szanéztet a házra, a kertre.

— Tetszik? — kérdezte a férje.

— Olyan érzésem volt, mintha valaki még lett volna ott, benn, rajtunk kívül.

A férfi felnevetett: — Ne beszélj butaságot!... Hidd el, megéri. Átalakítjuk, rá sem fogsz ismerni. — Indított; be- kapcsolta a világítást. Már szürküllött.

A házban az öregember be- csukta az ablakot, onnan néz- te, hogyan kanyarodnak ki az

útra. Átment a verandán, ka- nek bájja szárával lesodorta a füzetet az asztalról. A füzet a hátrára esett és szétnyílt. Az öreg észre sem vette. — Ha megveszik, tavaszra lesz egy kis pénzcsékm — gondolta, amint bezárta az ajtót. Aj- vágot a kerten, becsukta a vaskaput is.

Csend lett. Később egy kis esti szél támadt, befűt az ajtó alatti résen a házba, a léghuzat végigsöpört a ve- randára padlóján. Halk neszsel perregett a padlón heverő fü- zet lapjai; perregett; aztán az áramlat elnyugodott; az írás ott feküdt mozdulatlanul

„a gyerekek ették, azt mon- dták finom, jó, a belseje na- gyon szép fehér volt, én a há- rom krajcáros bicskával pu- colgattam és ettem, de hiszen jobbat is ettem ennél, amikor a pesti rokonok narancsot hoztak, de már mint pici gyermek bennem volt, hogy össze kell rakni amit kaptam s rendszerint az történt, hogy megégették előlem, persze si- rára állt a szám, no de edesanyám azt mondta, csend, miért nem etted meg, mit rakosgatod el...”

A légjártat később megint lapozgatta a füzetet

...és maga a természet a fenséges pompájával... a nagy örömtől a szívem ellá- gyult... a haragszó kondu- lása... ha későn szaladtunk, istenem, de jó futó voltam meg jára is másztam eleget, de a madarak fészket nem bántottam, mert tudtam, hogy bűn... a kötényem kilu- kadt... dolgoztak a létért, a mindennapi kenyérért, azt mondta, na lányok, gyerünk

Tudósítások a múltrol

BÉBER LÁSZLÓ: DEBRECENI ÉRDEKESSEGEK

Kettős szorongás bénít, amikor ahhoz készülődök, hogy Béber László posthumus kötetéről, a nemrég megjelent Debreceni érdekességek című cikkgyűjteményről írjak ismertető, méltató mondatokat. A szorongás egyik okozója a személyes ismeretség, amely akkor vált rendszeres találkozás sorozatává, amikor a kötetben összegyűjtött cikkek születtek, s a Naplóban egymás után megjelentek. Közülük nem egyet még kéziratos olvashattam, s ez a tény, ha meghatározóan nem is, de az emlékek jelenlétével valamiképp még befolyásolja az ember objektivitását. Szorongásom másik oka, hogy Béber Lászlót igen sokan ismerték nálam sokkal jobban és sokkal hosszabb ideig, ez pedig őket teheti elfogulttá, őket befolyásolhatja a kötetben és mondataimhoz közeli, kötelező objektivitással ellentétben. Csak fokozza a szorongás érzését, hogy a kötet elején Béber József irt meg a kötet anyagának összegyűjtésé, válogatásá, szerkesztésé is az ő érdeme — amihez aligha lehet bármit is hozzátenni.

Hogy mégis szívesen vállalkozom az írásra, s Béber László kötetét ürügyen egyik-gondolat megfogalmazására, azt a lelkiismeret miatt teszem, amely egyre inkább foglalkoztat: miért van az, hogy nap mint nap elmegyünk egymás mellett, s csak akkor döbbenünk rá, hogy ellenük elvetett mulasztásainkra, amikor már késő. Ha most megidézem Béber László alakját, mindenekelőtt az jut eszembe, hogy időnként megjelent a szerkesztőségben, hozta az ígért kéziratot, s ilyenkor szívesen töltött egy-egy felőrt közöttünk. Ráérősen telepedett le, szerette, ha a kéziratát a jelenlétében olvassuk, s szerettük ilyenkor beszélgetni színházról, irodalomról, közéletéről, mikor miről volt szó. A vitába mindig azon a ponton kapcsolódott be, ahol éppen tartott, s mindig volt néhány figyelemre méltó kiegészítése, észrevétele, mellyel továbblépett, irányultabbá tette. Mondom, szerette ezeket a félórákat — tovább sosem maradt, mert tisztelben tartotta a szerkesztőségi életművet —, mi pedig, ahelyett, hogy ilyenkor mindent félretéve csak neki szenteltük volna az időnkét — ha másért nem, az idős, sokat tapasztalt, nagyműveltségű kolléga iránti tisztelből — rohagáltunk körülötte, csak félig voltunk jelen, csak félig figyeltünk rá, néha talán félig sem. Ma pedig már késő ezen keseregni, amit elmulasztottunk, jóvátenni már nem lehet. De legalább lenne annyi eszünk, hogy ne tennék ugyanezt másokkal, egymással azóta is, ezután is.

Ha valaha érthetővé, világossá válhat, hogy miért nagyon fontos egy írónak a lapokban, folyóiratokban szanaszét megjelenő írásait kötetbe gyűjteni, akkor ezt a Béber László példája karnyújtásnyi közelségből teszi egyértelművé. Írásai, amelyek pedig viszonylag szabályos időközökben, sorozatszerűen követték egymást a Napló hasábjain, külön-külön is érdekes írások voltak, de kötetbe gyűjtve, egymásutánosságukkal egyfajta gondolatmenetet felépítve, közvetlenül érzékeltetve, ön-magukban is jelentősebbé válnak, s ugyanakkor egy újságírói magatartás portréjává válnak. A kötetbe gyűjtött írások által nemcsak arról bizonyosodhat meg az olvasó, hogy az író életének egy bizonyos szakaszában milyen témák, az életnek milyen kérdései, összefüggései foglalkoztatták, hanem arról is képet alkothat, hogy milyen kifejező, milyen megjelenítő eszközök birtokában gyakorolja szakmáját, hivatását. Ha nincs valaki, aki a Béber László cikkeket kiemeli a sárguló újságokból és kötetbe szerkeszti, akkor ezek az írá-

sok minden bizonnyal a feledés homályába merülnek. Így viszont a kötet — azon túl, hogy érdekes olvasmány — a helytörténeti kutatásokat végzők egyik igen hasznos kézikönyve is lehet.

Nem véletlenül említtem a helytörténeti kutatásokat, hiszen Béber Lászlónak a kötetben összegyűjtött valamennyi cikke Debrecenről szól vagy Debrecenhez kapcsolódó kérdésekkel foglalkozik. S a mai olvasó számára van ennek a könyvnek egy igen érdekes, lehet, hogy csak napjainkban érzékelhető tulajdonsága: a kötet múlt Számunkra, debreceni számára ugyanis Béber László a közelmúlt egyik alakja, s ő a távolabbi múltat, a saját múltját írja cikkeiben. S ezt a múltat építi körül a debreceni élet, a debreceni emberek életének jeleneteivel, szokásaival, történeteivel. Úgy, hogy a jelenések, a szokások fejlődésének és elmúlásának a folyamatát is érzékelteti.

Ennek vagy inkább ezeknek a folyamatoknak az érzékeltetése hordozza azt a tragikus mozzanatot, amely a kötetet valóságos olvasmányélménnyé avatja. Béber László ugyan egyszer sem mondja ki, de a cikkek sugallják, hogy elmúlt vagy elmúlóban van a város életének minden olyan jellegzetessége, amely Debrecen megkülönbözteti az országtól — és nyugodtan mondhatjuk, a világtól — minden városától. S napjainkban egyre inkább az a tendencia érvényesül, hogy a város elveszti sajátos hangulatát, uniformizálódik, s mindössze néhány rekvizitumában őrzi a múltat. Béber László írásainak eléggé talán nem is méltányolható értéke, hogy Debrecen múltjának azokat a pillanatait idézi meg, amikor a település életének évszázadok folyamán kialakult jellegzetességei még a mindennapok valóságát jelentették, de mellettük már egyre erőteljesebben formálódott a XX. század jegyei hordozó város. Ezt a tendenciát bizonyítják azok az írások, melyek a város képi, a szokások folyamatos átalakulásáról, vagy a szellemi élet meg-megújuló küzdelmeiről tudósítanak a század első évtizedeiből. Ahogy Béber László gondolatban elbolyong szülővárosa múltjának utcáin, terein, alakjai és emlékei között — úgy tűnik — nincsenek nosztalgiai írásait személyes, mégis szenedélytelen hangvétel jellemzi, a tudósítások tárgyilagosság, tényközlő stílusában számol be mindenről, ami körülötte történt. Jelenlévőként, mégis szinte kívülállóként. Ennek ellenére minden sorából érződik a ragaszkodás a szülőföldhöz, a szeretet a város iránt, melyben élt, s amelyben elmúlt az élete. Irói magatartásának talán ezzel a különös kettősséggel segíti hozzá az olvasót ahhoz, hogy a kötetet lapozva fogalmat alkothasson Béber László életének drámájáról.

Az írások alapján bizonyosra vehetjük, hogy Béber Lászlónak meghatározó eleménye volt a kollégiumi diákléte, amely Szabo Lőrinc, Gulyás Pál, Juhász Géza, Kardos Pál és más jeles személyiségek barátságával ajándékozta meg; az Ady Társaság munkájában való részvétel; később a Csokonai Színház körüli tevékenység és a Horváth Árpáddal való együttműködés lehetősége; valamint a fáradságtalan újságírói, szerkesztői munka, amely állandó kapcsolatot jelentett a város közéletével és a szellemi életben való részvétellel. Ha pedig választani kellett, hogy a közélet és a szellemi élet harcai közegették melyik így mellé álljon, Béber László mindig arra az oldalra állt, amely a fejlődést képviselte, s amelyet végül az idő is igazolt.

Béber László az újságírást nemcsak szakmának, hivatásnak, hanem életformának is tekintette. Mint ahogyan az

is. Ezt belátva, magánéletét alárendelte mindenkor újságírói tevékenységének egyéni érdekeit mintegy másodlagosnak tekintve munkájával szemben. Nem akármilyen áldozat vállalása ez a magatartás, ami akár példa is lehet azok számára, akik az újságírást választják élet-hivatásnak.

De a Béber László élete ezen túl is tartalmaz ma is érvényes, elgondolkodtató tanulságot. Alaptételről van szó: megérti-e, megértette-e valaha a szűkebb és tágabb környezetet az újságíró, lidérc-lelkületét, magányát, közéleti nyugtalanságait? És ha megérti, képes-e, hajlandó-e méltányolni azt az áldozatot, amit ez a tevékenység életformában is megkövetel? Különösen akkor, ha ezt a tevékenységet, ezt az életformát „vidéki” újságíróként vállalja, gyakran szinte minden energiát tragikus gyorsasággal felölő feladatoknak és „konfliktus-veszélyeknek” téve ki magát? És a végül elszámolás szolgálatá-vajon majd egy kötetnyi megnyugvással, mint a Béber László esetében? Vagy a sárguló újságlapokkal minden szándék és áldozat a feledés homályába merül?

Ezt tudni nem, csak vállalni lehet. Ahogy Béber László is vállalta, mert tudta, hogy a tragikum a katarzis lehetőségét is hordozza.

Magyari Vilmos

FILMSZEMLE

Az a legény, aki állja

A nálunk most bemutatott színes amerikai film, a Rocky forgatása egymillió dollárba a nemrégben látott Pokoli torony előállítására 14 millióba került. A Rocky „szerény” költségvetése ellenére 1976-ban Amerika legjobb filmjének bizonyult, rendezője John Avildsen a rendezésért és a filmvágásért is Oscar-díjat kapott. De Oscarral jelölték a főszereplő Silvester Stallone-t forgatókönyvírást és színesi teljesítményéért is. A tétel tehát egyszerűen megfogalmazható — bármennyire „nagyipari művészet” válik a filmszínés, szerényebb összgeből is született esztétikailag igényes produkció.

Ezt bizonyítják — több más ország filmjei mellett — az utóbbi évtizedekben született magyar filmek is. Nem egy közülük — bár filléres ráfordítással készült — rangos díjakkal megajánozva az egyetemes filmművészet maradványait alkotásai között tartanak számon. Mindezt azért emlegetem, mert a karcosnyeli televízió-programban látnunk egy magyar filmet, amely szintén öklívölgyről szól, s amelynek ára gondolom a Rockyéhoz viszonyítva is igen szerény lehetett. De ez nem mentesség. A K. O. ugyanis nagyon halvány filmek sikeredett igazság szerint — történt pedig, hogy régen nem vagyunk már öklívölgyemzet — a nézők nagy hányada még a címet sem értette. (Nem a gyengébbek kedvéért, hanem tájékoztatásul: a K. O. a knock-out kifejezés rövidítése, jelentése kiütés. (Nem tudom mire gondolnak majd a nézők, ha megértik mindkét filmet. Jóképeket nem lesz, az biztos.)

Mert a Rocky hamarabb készült, s pénzért, nem olcsón vették meg. Ugyanakkor a Rocky jobb film a K. O.-nál, s ennek tudatában forgalmazzuk a mi gyenge bunyós filmünket. Valószínűleg olcsón, de nem kevés pénzért. A mérges nézőnek ezután még az is eszébe jut, hogy a televízióban azért juttak a viszonylag friss magyar filmet bemutatni, mert várható volt, hogy a Rocky knock-outolja a K. O.-t. És így sorolhatnánk tovább a bosszús gondolatokat, de szenteljünk inkább egy kis figyelmet az amerikai filmeknek.

Mert a Rocky igazi, úgy szokták ezt mondani, tipikus amerikai film. Kifőző forgatókönyvből készült, pontosan követhető, felesleges kitérők nélküli a cselekmény, nagyszerű színészi játék segít az alkotók szándékát. Természetesen ebben a filmben is van egy kis amerikai show, parádés öklívölgyparádé, nem holmi utólag alájátszott puffölgy-zajjal, hanem a könyves ruhogásig valóságos tengerentől petárdák és frázisok puffogatásával. Az sem lebecsülendő, hogy jól szórakozunk az „olasz csodőr” melá jóhiszeműségén, az itáliai kolónia groteszk, hazait imitáló „maffias” játszadozásán. És különösen tetszik nekünk Apolló, ez a tenyész amerikai profi világbajnok, akinek hőbörgéseit az élő világbajnokok körül szóló hírekben szinte szó szerint ismerjük. Avildsen rendezése és Stallone nyomán a „lehetőségek” hazajáról” kedvesen gunyoros filmet láthatunk. Tudni kell persze, hogy az amerikaiak imádják magukat ilyenek látni. Ezzel függ össze valószínűleg, hogy a félholtra vert boldog vesztes Rocky, szerelmese utáni elhaló kurgonásait hallva csak rábred a néző az amerikai filmek úgy tűnik kinöheterlen gyermekbetegségére itt is: gondivan adagolt szentimentalizmusban oldják fel a feszítőséget. Ismerjük el azonban érényül, hogy ezáltal is sikerrel és szórakoztatóan.

Dankó István

FALUMÜZEUM. A Somogy megyei kisközségben, Szennán nyitotta meg kapuit hazánk legújabb falumüzema. Bemutatták a környék tájegységeinek jellegzetes építészetét, bútorait, használati tárgyait. A szabadtéri tárlat teljes formájában előreláthatólag jövő év végére készül el.

ORSZÁGOS AMATŐRFILMFESTIVÁL

A Népművelési Intézet, a Magyar Amatőrfilm Szövetség és az Amatőrfilmek Országos Tanácsa védnökségevel a Tolna megyei Tanács, Dombóvár város Tanácsa és a Dombóvár városi Művelődési Központ megrendeli a XXVI. országos amatőrfilm-fesztivált. A fesztivál helye a Dombóvár városi Művelődési Központ, ideje pedig 1979. április 12—13—14—15.

Pályázati feltételek: A versenyen részt vehet minden olyan egyéni vagy közösben készített amatőrfilm, mely eddig országos fesztiválon még nem szerepelt. Nevezhető 8 mm, S—8 mm és 16 mm-es fekete-fehér vagy színes, magnetofon hangosítású, fényhangos, illetve szelcsikus film: minden filmet külön orsón, vetítésre kész állapotban kell beküldeni. A film és a magnetofonszalag orsóján fel kell tüntetni a film címét és az alkotó nevét. Továbbá a magnetofonszalon jelölni kell a kijátszandó hangszóvot.

A 20 perc műsoridőnél hosszabb filmeket a zsűri fokozott szigorral bírálja el. A beküldött filmek közül előzsűri választja ki a fesztiválra bejutó alkotásokat. Az előzsűri döntéséről tájékoztatást adunk. Előzsűri nélkül csak a tájegységi szemlék zsűrije által kijelölt filmek kerülhetnek a versenyre. Az

előzsűri döntése alapján a fesztiválra bejutott filmek alkotói (egy film után egy személy) díjmentesen vehetnek részt a versenyen. Részükre szállást, ellátást biztosítunk, utazási költségeiket megtérítjük. A versenyre be nem jutott filmek készítői önköltségi alapon igényelhetik részvételüket.

A fesztivál legjobb alkotásait díjazásban részesülnek. Filmnevezési és -beküldési határidő: 1979. március 10. Személyes részvétel bejelentése: 1979. március 25. Előzsűri: 1979. március 16—18.

A XXVI. országos amatőrfilm-fesztivállal egy időben rendezzük meg a filmplakátkiállítását. A pályázaton részt vehet minden amatőrfilm, a fesztiválra benevezett filmjének 50x70 cm-es méretű, álló formátumú, saját készítésű plakátjával. Egy filmről több plakátvariációt is elfogadunk. A legjobb plakátok díjazásban részesülnek. Filmplakát-nevezési és -beküldési határidő: 1979. március 10.

Bemutatásra kerülnek a 78/79 évben készült legjobb diaporáma és videoprogramok is.

Nevezési lapok igénylése és levelezési cím: Dombóvár városi Művelődési Központ, 7200 Dombóvár, Hunyadi tér — telefon: 11-26.

Törvényerejű rendelet a főiskolai karok megszüntetéséről

A felsőoktatás korszerűsítési folyamatának fontos állomása az Elnöki Tanács pénteken hozott törvényerejű rendelete, amely a műszaki, a mezőgazdasági és a közgazdasági főiskolai karok megszüntetéséről intézkedik. A jogszabály alapján a főiskolák szervezetének és működésének ésszerűsítése érdekében 1982 szeptemberéig fokozatosan kilenc főiskolán összesen 17 főiskolai kar szűnik meg. A jövőben az eddignél nagyobb, integrált oktatási alapegységekben, intézetekben oktatják a hallgatókat a Kandó Kálmán Villamosipari Műszaki Főiskolán, a Pollack Mihály Műszaki Főiskolán, az Ybl Miklós Építőipari Műszaki Főiskolán, a Pénzügyi és Számviteli Főiskolán, a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Főiskolán, a Kaposvári és a Nyiregyházi Mezőgazdasági Főiskolán.

Ugyancsak új főiskolai szervezeti rend szerint működik tovább a bajai vizsgázkodási főiskolai kar és a szeptemberi élelmiszer-ipari főiskola hőmezővásárhelyi állattenyésztési kara, a korszerűsítés azonban a két intézményt más formában is érinti. A bajai vizsgázkodási főiskolai kar — amely eddig a budapesti műszaki egyetem része volt — a Pollack Mihály Műszaki Főiskolához tartozik majd, tekintve hogy több vonatkozásban hasonló a szakmai képzési profiljuk. A hőmezővásárhelyi állattenyésztési kar — hasonló megfontolásból — az Allat-

orvostudományi Egyetem főiskolai kara lesz és 1979. szeptember 1-től módosul a képzés tartalma is. A nagyüzemi mezőgazdasági igényeit figyelembe véve az alföldi városban a jövőben állategészségügyi üzemtermelőket fogunk képezni.

A Minisztertanács 1974-ben foglalkozott a felsőfokú oktatási intézmények belső szervezetével. Korszerűsítésükre hozott határozatában kimondta, hogy az oktatónévelő és a tudományos-kutatási munka hatékonyságának növelésére a képzést és az oktatási szervezeti egységek felépítését jobban társadalmunk fejlődéséhez, igényeihez kell igazítani.

A határozatot követően számos tartalmi és szervezeti jellegű intézkedés történt. A műszaki, a mezőgazdasági és a közgazdasági főiskolán például jól érzékelhetően emelkedett az oktató-nevelő munka színvonala, korszerűsödött az oktatás tartalma, és korszerűbbek lettek a módszerek is. Több szakon új tantervetket vezettek be, amelyek a korábbinál jobban megfelelnek a készségfejlesztés és a gyakorlati követelményeknek. Intézkedések születtek a többi között az üzemtermelő- és az üzemgazdász-továbbképzés megszervezéséről, az esti és a levelező oktatás hatékonyságának növelésére is. Egyidejűleg megkezdődött a főiskolák szervezetének és működésének ésszerűsítése.

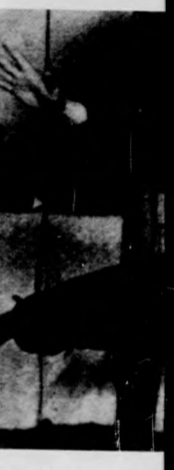
Elsőként a győri Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskolán hozták létre a széttagolt tanszéki rendszer helyett a képzési szakirányoknak megfelelő új belső tagozódást, az intézeteket. Ezek több éves tapasztalatai egyértelműen kedvezőek. Cél-szerűbbek és a feladatokhoz jobban igazodnak az intézeti hatáskörök, a főiskolán belül ésszerűbb az alapegységek, az oktatók munkamegosztása, hatékonyabb a pedagógiai munka és közvetlenebbé vált a hallgatók és az oktatók kapcsolata is. A közvetlen és tevékeny együttműködést nagymértékben segíti, hogy a hallgatók képzésük teljes idején egy intézethez tartoznak.

A törvényerejű rendelet végrehajtásától joggal várható a főiskolai oktató-nevelő és kutatómunka színvonalának további növekedése.

A tü nyil az ürha

Előző szá első emberj jétűrhaj számoltu

Az első n — Többs ürhajó kozm — A legihet reko

ANDRIJAN JÓŠ az edzések

Minden eddigi ezredek az űrbemutató csapat Tyereskova tetejébe 5, illetve Ez a csoportot tudománytámra és a berstimeny volt. S kerülő, s a tovább fontos űrből. Bebizonyos a szokatlan, űr 1964. október kétával bocsátó romszemélyes t típusa, a Voszho mányos kollekt mérnökkari ezr tantyin Feoktyi zans műszaki k adata volt tapa végzésről és az

Öt hónap múl március 18-án Beljajev ezredre űrbemutató repülés az űrhajóból ki ben való tartózkodolodott el az kilométeres utat Beljajev nagysz kormányzással. Következő szá számolunk be.

A kaolin vagy porcelánföld, könnyen porladó, a kaolinit, alumíniumszilikát utóvilkanikus hatások kőzetek, a főiskolán belül ésszerűbb az alapegységek, az oktatók munkamegosztása, hatékonyabb a pedagógiai munka és közvetlenebbé vált a hallgatók és az oktatók kapcsolata is. A közvetlen és tevékeny együttműködést nagymértékben segíti, hogy a hallgatók képzésük teljes idején egy intézethez tartoznak.

OTTHON - CSALÁD - OTTHON

Halból készül

HALLES

2 db hagymát megtisztítunk és egész apróra vágjuk. 3 evőkanál olajat felmelegítünk és a hagymát világos sárgára pároljuk a zsiradékban. 20 dkg halfilét 1 cm-es kockákra darabolunk, egy csipet fokhagymát adunk hozzá és jól elkeverjük. 2,5 dl fehérbort, só, borsot és fél babérlevelet teszünk a leveshez és 5 percig együtt főzzük. Majd a halat szűrővel kiemeljük a levesből, másik edénybe tesszük és fél doboz paradicsomlevet, 5 dl húsleves hozzá, majd 5 percig főzzük. 1 csapott kanál ételízesítőt (Vegetát) kevés fehérborral elkeverünk és hozzáöntjük, felforraljuk. Ráöntjük a levest és 3 dkg reszelt sajttal és snidlinggel megszórjuk.

Tehetünk a levesbe pirított kenyérszemeket.

TONHAL RIZZSEL

Hozzávalók (2 személynek): fél kg rizs, 2 fej hagyma, 1 evőkanál vaj, 15-20 dkg tonhal, 2 evőkanál apróra vágott petrezselyem, negyed kávéskanál rozmaring, fokhagyma.

A rizst megfőzzük. A hagymát csíkokra vágjuk és serpenyőbe megolvastott vajban állandó keverés mellett világosbarnára pirítjuk. A tonhaldarabokat beletesszük. Petrezselyemmel, rozmaringgal és fokhagymával fűszerezünk. Rövid ideig pároljuk, majd a rizst hozzákeverjük, felmelegítjük és tetszés szerint fűszerezünk.

Körítésként dobozos zöldbabot fogyasztunk hozzá, melyet levéllel együtt megmelegítünk, majd a levét leöntjük, kevés vajjal és frissen őrölt borssal fűszerezünk.

HALSALÁTA

Hozzávalók: 40 dkg főtt hal, 20 dkg zeller, 15 dkg eidami sajt, 2 db alma, 1 nagy fej hagyma, 3 evőkanál ecet, 2 evőkanál olaj, só, bors, mustár, 1 csipet cukor, 3 evőkanál apróra vágott snidling.

A halat kifilézük és darabokra vágjuk. A zellert, sajtot, almát apró csíkokra vágjuk. A vörshagymát szintén feldaraboljuk. Majd ezeket az alkotóelemeket összekeverjük. Ecetből, olajból, fűszerekből, snidlingből marinádót készítünk és a keverékre öntjük. Körülbelül

fél órát hűvös helyen állni hagyjuk. Igen izletes halsalátát kapunk.

HALRAGU

75 dkg főtt vagy párolt halfilét kicsontozunk és nagy darabokra törjük. 1 kg frissen héjában főzött burgonyát lehámozzunk, és felszeleltünk. 4 finomra vágott hagymát 2 evőkanál vajban vagy margarinnal szép sárgára pároljuk, a halat hozzátezzük és jól elkeverjük.

2 gerezd apróra vágott fokhagymát 1 doboz paradicsomhoz keverünk. Majd a halhoz adjuk. A halat, a burgonyát és paradicsomot kivajazott tűzálló tábla tesszük. 2 evőkanál finomra vágott petrezselyemmel, sóval, borssal ízesítjük. Tetejét reszelt sajttal megszórjuk, és 1 evőkanál olvasztott vajjal leöntjük. Körülbelül 200 fokon 25 percig sütjük.

HAL GOURMANDOKNAK

Hozzávalók: (2 személy részére) 1 közepes nagyságú hal és 1 hal, amelyből halkeveréket készítünk. 3 szem mogyoróhagyma, 6 evőkanál vaj, fél pohár száraz fehérbor, 2 evőkanál tejszínhab (felvert), negyed kg paraj (friss), 1 poréhagyma, 1 sárgarépa, 1 kis darab zeller, 12 dkg tejföl.

A halat filézzük. Először halkeveréket készítünk: A halhulladékokat szálkakkal együtt vízben és 1 pohár fehérborban felfőzzük 1 sárgarépa, 3 mogyoróhagyma, fél csomag kapor, kis csomag petrezselyem hozzáadásával. Körülbelül 20 percig főzzük, utána leszűrjük.

A parajt megtisztítjuk és forrásban levő vízben fél percig pároljuk. Majd leöntjük hideg vízzel, leszűrjük és enyhén kinyomjuk. Vajban rövid ideig átmelegítjük, szózzuk.

Sozs készítése: A mogyoróhagymát apróra vágjuk, vajban megpároljuk, fehérborral felöntjük és hozzákeverjük a halkeveréket és a tejfölt. Majd habverővel 4 evőkanálnyi puha vajot keverünk bele. Végezetül a tejszínhabot is hozzákeverjük.

A halszeleteket a felforrósított halkeverékhez adjuk és együtt körülbelül 2 percig pároljuk. Majd a parajt előmelegített tárra tesszük, erre tálaljuk a halat és leöntjük szósszal.

Hogy estére szépek legyünk...

A téli szórakozások idején általában női gond az arc sminkelése, hogy minél előnyösebb megjelenést biztosítsanak. A szépségápolás művészete: eltakarni az arcon levő zavaró szépséghibákat; kihangsúlyozni azt, ami szép; kiemelni a szem és a száj szépségét; érvényre juttatni az egyéni bájait; a kikészítéshez használt színeket helyesen kiválasztani, hogy a színhatás érdekesen egyéni legyen.

A smink szép bőrön érvényesül a legjobban, tehát már napokkal előbb, a szokásnál többet törődünk bőrünk ápolásával. Az előkezelés legfontosabb teendői: vitaminos arcpakolásokkal elérni, hogy bőrkünk sima, üde, rugalmas legyen (banán-, alma-, csipkebogyó- vagy májpakolás).

Bőrünk szépségére kedvező hatással van, ha az ünnepi alkalmat megelőző héten egy gyümölcs- vagy tejnapot tartunk vagy két napon keresztül zöldfélékből, gyümölcsből és tejtermékekből álló, hústalan szépségdiétát iktatunk meg megszokott étrendünk helyett.

Az előkezeléssel kezdődik az is, hogy a pattanásoktól megkíméljük a bőrt, a szemöldök formálását és az egyéb hasonló kozmetikai teendőket már napokkal előbb végezzük, vagy végeztessük el a kozmetikusnál, mert a kezelési nyomaik egy ideig meglátnak a bőrön (csak teljesen ép arcra szabad kifesteni, mert a pattanások, gyulladt, sérült bőrön a fészkelt fertőzés okozhat!). Jó módszer, ha az ünnepi alkalmat megelőző este "próbasminkelést" végzünk és kipróbáljuk, melyik kendőzői forma mutat legelőnyösebben arcunkon. A sminkelést jól megvilágított tükör előtt végezzük.

Az ünnepi szépségápolás első teendője: furdózzunk meg kellemes hőfokú vízben. A fürdő 15-20 perces hatású, ha a fürdővizet habfürdővel, gyógyfürdővel vagy citromlével (kamilla- vagy hársfavirág), 3-4 db citrom levét, vagy néhány csepp kölnit öntünk. Fürdés alatt tegyünk fel pakolást (egy tojássárgája, egy evőkanál tejszín, egy mokkáskanal citromlé), amely széppé teszi a bőrt. Készen is kapható kitűnő hatású arcpakoló, pl. Fabulon arcfrisítő zselé, Opera vitaminos arcpakoló, Florena Bio tojáskrém-maszk. Fürdés után néhány percet pihenünk le.

Pihenés után félzsíros krémmel lehetőleg könnyen kenjük be az arcot és a nyakat, majd következnek az alapozók. Ha az arc alaki hibáit akarjuk korrigálni, egy sötétebb és egy világosabb árnyalatú alapozókrémmel van szükség. A világos szín kiemeli, a sötétebb szín tompítja az arcérzekeket. Ha például túl hosszúkás az arcunk, a homlokot és az állat söté-

tebb, az arc többi részét pedig világosabb alapozóval kenjük be. Ugyanígy lehet az arc többi hibáit is optikusan javítani.

Utána az arcpírítást dolgozzuk el finoman az arcsontokon, majd hamvasítsuk púderral az arcot, nyakat, dekoltázst. A szemöldök színe egy árnyalattal világosabb legyen a hajunk színénél, lágyítja az arcvonásokat. Nem divat a túlságosan vékony szemöldök, csak annyit szedjünk ki, amennyi a természetes vonalív megtartásához szükséges.

A szem kikészítésénél legfontosabb szempont: a szemhéjfesték ne a szemünk, hanem a ruhánk színével harmonizáljon. Az idén minden szín divat. A szemhéjat először alappozzuk le a ruha színéhez illő festékkel, erre az alapszínre festünk azután szemhéjceruzával előnyös hatást keltő színárnyalatokat. A "macskaszem" kikészítési forma a divat, amely egészen a szemöldökig hosszabbodik meg. Alkalmi kikészítésre használhatunk csillogós szemhéjfestéket is, ezt azonban egy "bizonyos kor" után nem ajánljuk.

A rüzs színének is a ruha színével kell összhangban lennie. Rüzsozás előtt a száj- és szemöldök kontúrjait ki kell húzni. A kontúr vonal lehet egy árnyalattal sötétebb a rüzs színénél. A körömlakk színének is harmonizálni kell a ruha, a szemhéjfesték és a rüzs színével. A kikészítési utolsó mozzanata a szempillák festése.

Végül ne feledkezzünk meg a dezodorról és az illatszerről sem. Aztán jöhetnek a mosolygva indulunk el a szórakozásra, mert a mosoly a leghatasosabb szépségápoló.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12			13		14				15	
16		17		18					19	
20			21		22			23		
24			25		26				27	
28		29		30		31			32	
33		34		35					36	
37			38		39				40	
41			42		43				44	
		45		46		47			48	
49	50		51					52		53
55		56		57		58		59		60
61			62		63		64		65	
66			67		68		69			

KIVÁNSÁG ÚJ ÉVRE

Tóth Árpád költeményének utolsó két sorát kell beírni a (függőleges 14., 1. és vízszintes 2.) sorba.

VIZSZINTES: 2. (Beküldendő.) 12. UUUUU. 13. Festmény központi figurája, névelővel. 15. Román pénz (+). 16. Ismertető jegye. 18. Portlanit. 19. Sakkban: támadó a vezért. 20. Híres egyezmény színhelye a Krim-félszigeten. 22. Folyó a Szovjetunióban. 23. Melléfog. 24. Löttents! 26. Sportöltözéke. 27. Nagy Sándor. 29. A modern. 32. A. V. 33. Ideszállit. 35. A szomszédos. 36. Ellenérteke. 37. Porció. 39. Lyukat készítő, névelővel. 40. Gabonát kaszál. 41. Távol-keleti állam. 43. ÖGG. 44. Kéz, láb végén van. 45. Becézett férfinév. 47. Egy betű. 48. Jökedv. 49. Tantal vegyjele. 51. Hajó része. 52. Taszit. 53. Feltételes kötésű. 55. Becézett Ádám. 57. Mestermunkák. 60. Egyiptomi Arab Köztársaság. 61. Női név. 63. Kikukkant. 65. Becézett Antal. 66. Gyermekbetegség. 68. Nyakraváló. 69. Ajándékozni.

FÜGGŐLEGES: 1. (Beküldendő.) 2. Névelős üdítő ital. 3. Lumpoló. 4. Német helyesírás. 5. Fék betűi. 6. Vejeid. 7. Lendület. 8. Gyom. 9. Saját kezével. 10. Kezdetől fogva. 11. Háborítatlan nyugalom. 14. (Beküldendő.) 17. Sziicai tűzhányó. 19. Vissza: hajszalag. 21. Élősködő. 23. Becézett női név. 25. A A A A. 26. Munka argónyelven. 28. Édes mártás. 30. Disznó teszi. 31. Hegyi kecskafajta. 32. Méhcsapat, névelővel. 34. Tengerparti város Jugoszláviában. 36. Eladó holmim. 38. Svájci nagyváros. 40. Névelős takarmányneve. 42. Kopasz, névelővel. 44. Soha el nem múló. 46. Európai szigetország lakói. 48. Nagy terméte. 50. Adóhivatali okmány. 53. Feltucatnyian. 54. Többes számú vonatkozó névmás. 56. Női név. 58. Iszentisztelet. 59. Szükséges. 60. Táplálkozási. 62. Enekszólam. 64. Betegség jele. 65. Nagy költőnek. 67. ÓJ. 69. Ezüst vegyjele.

Beküldési határidő: 1979. január 8.

JERSEYRUHÁK

Dobostorta, indiáner

Néhány magyar cukrászsütemény történetéből

A magyar cukrászok készítményeit itthon is, külföldön is megbecsülik, nagyra tartják. Egyik-másik süteményt nevérről ismernek és a hozzájuk kerülő turisták keresik ezeket. Ezek keletkezéséről, történetéről érdemes megemlékezni.

A dobostortát Dobos József kiváló szakácsmester készítette, tőle is kapta nevét. A pesti Kecskeméti utcában volt csemegeüzlete, ahol 1884-ben hozta először forgalomba a „dobostortát”, mely újszerűségével, szép külsejével, jó ízével gyorsan népszerűvé vált. Csak az ő üzlete árusította, másutt nem lehetett kapni. A többi cukrászt nagyon izgatta ez a készítmény, amelynek összetételét, készítményét módját Dobos titokban tartotta. A titkot úgy fejtették meg a többi cukrászok, hogy tortákat vásároltak ismerőseikkel (hogy őket fel ne ismerje Dobos) és hetekig kísérleteztek lemásolásával. A tortalapot, sőt a „dobostortát” készítésének titkát megfejtették, de nem boldogultak a tőltekkel. Ezt meg egy Riedl József nevű ismert pesti cukrászmester ismertte fel. Ekkor a cukrászok a Wikus-féle híres, 1830-ban alapított pesti cuk-

rászdában elkészítették az első „dobostortát”, amely annyira jól sikerült, hogy talán még Dobos sem ismertte volna fel, hogy másutt készült, nem az ő műhelyében. Ettől kezdve terjedt el és vált országos népszerűvé a „dobostorta”. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy 1885-ben, az első magyar országos kiállításán Dobosnak ismert vendégülje volt, ahol megjelent Wekerle Sándor akkori pénzügyminiszter is, aki felháborodott azon, hogy egy „dobostortát” — aminek az ára a Kecskeméti utcai Dobos-féle csemege üzletben 25 kr volt — itt 80 kr-t számoáltak fel. Mérgesen mondta: „Na ezek az árak nem egy pénzügyminiszternek valók!” Igaza volt a miniszternek, mert igen „vastagon fogott” a ceruza. (Ebben az időben, mint korabeli feljegyzések tanúsítják, egy mezőgazdasági munkás

egynapi munkáért — mely 12-14 órai béréért járt —, 60-70 krajcár volt.) Ma is kapható, kedvelt cikk a dobostorta, melynek eredeti receptjét Dobos sohasem írta le, még híressé vált szakács- és cukrászkönyvekben is hiányzik a torta receptje. Az indiánernek is érdekes története van. Egy osztrák főnemes, Pálffy Ferdinánd gróf, aki a Theater an der Wiennek volt az intendánsa (szakmai felügyelője), meghívott Bécsbe egy kiváló indián származású artistát, aki nagy sikerrel szerepelt a világ színpadjain. Magyar cukrászának azt az utasítást adta, hogy készítsen olyan süteményt, melynek színe hasonlít az indián bőréhez. Ekkor állította össze a cukrász az újszerű süteményt, mely fánkhoz volt hasonló, tetejét csokoládéval vonta be és betöltötte cukrozott tejszínhab-

bal. A grófnak nagyon megtetszett a sütemény, amit 1835 óta ismernek a világon: az előadásra meghívott vendégeket ugyanis ezzel kínálta meg és másnap már egész Bécsben ezt keresték az osztrákok. Természetesen Pestre is elterjedt. Ismert magyar sütemény még — többek között — a Bambi-torta és a Bohém szelet. Ezeket Tóth Illés, híres magyar cukrász készítette először. Bejárta az egész világot, mindenütt dolgozott, tanult és egyéni készítményeivel nemzetközi elismerést szerzett. Finom, változatos, gondos és jellegzetes ízű csemegéit, tortáit, díszmunkáit mindenhol megbámulták. Igen sok olyan cukrászművész volt tanítványai között, akik nemzetközi vagy hazai szakmai versenyeken elővonalba kerültek. Híres „Bohém-szelet”, melyen „bohém”-feliratot helyeznek és „Bambi-tortája”, mely csokoládéval bevont különlegesség. Cukrászat című könyve fétve örözt szak-könyv, ma már antikvárium irakkas, Tóth Illés nevéhez társul a „L' amour” elnevezésű bonbonkülönlegesség is.

Hosszú évek óta a nők kedvence a jerseyből készült ruha. Kellemes viselhetősége, könnyű karbantartása, korszerűsége változatlanul a legjobb anyagtulajdonságokat hordozza. Természetesen a divat mind a fonalfajtákat, mind a forma változását időnként szinte ugrásszerűen változtatja. Most a jerseyfajták közül az a legdivatosabb, amely a természetes anyagok látszatát kelti. Így a gyapjú és selyem hatásúak. A formamegoldások pedig azt a célt tükrözik, hogy mindennapi viseletre legyenek alkalmasak, de elegánsabb kiegészítőkkel egyszerűbb társadalmi összefüggésekre, színházba is jól hordhatók legyenek. Rajzainkon ábrázolt modellek különböző korú és testalkatú nők részére ajánlhatók.

1. Egyenes vonalú jerseyruha, amely a derékban rejtett gumiházzal, ún. „blúzós” formát mutat. A masniya elől közepben a gumizás befejezése, idegen anyagból is lehet. Igen szép a kámszás nyak és praktikus is, mert a ruhát fel lehet venni cipzár beépítése nélkül is.

2. Kétrészes ruha, könnyű selyem hatású jerseyből. A nyakvívágás körül az övön és kézelőn sűrű géptűzést alkalmazhatunk. A szoknya erősen húzott, glocknis, a japán szabású ujjak kézelőben végződnek.

3. Mintás jerseyből készült denevérűjű ruha. A felsőrészen és a derék alatt sűrű, apró szegőzéssel készült, ez biztosítja a kellő bőséget. A denevérűjűjűk vége gumiházzal, így szabályozni lehet a hosszúságát is.

4. Egyszerű ingruha, legszebb az ún. „melírozott” jerseyből. A bőséget zsinórív tartja össze a derékon. Az oldalvarásokban zsebek helyezkednek el; az most nagyon divatos.

N. V.

FEHÉR HETEK

JANUÁR 3-20-IG

A CENTRUM ÁRUHÁZBAN

ágynemű garnitúrák most
20% árengedménnyel kaphatók.

NÁLUNK SZÍNESEK
A FEHÉR HETEK

A SZÜV
DEBRECENI
SZÁMÍTÓKÖZPONTJA
felvételekre keres
takarítónókat
kétműszakos beosztásba.
Jelentkezni lehet:
Debrecen,
Komlóssy út 45-47. sz.
(Kossuth Egyetem
mellett)

A CSŐSZERELŐ-IPARI VÁLLALAT

DEBRECENI KIRENDELTSÉGE FELVESZ

fűtésszerelőket, csőszereelőket, lakatosokat,
hegesztőket, segéd munkásokat szerelők mellé,
valamint komplett szerelőbrigádokat.

Munkásszállást biztosítunk.
Heti szabad szombat.

Jelentkezés: Csőszere-kirendeltség, Mikepércsi u. 5.

VEZETŐI TITKÁRNÖT

(gyors- és gépirási, titkársági teendők ellátására)

alkalmaz

a Debreceni Tervező Vállalat

Jelentkezés a személyzeti vezetőnél.

Debrecen, Wesselényi utca 6.

A MEDICOR MŰVEK

debreceni orvosműszer-gyára

hosszúpályi új üzemébe
felvesz

ORVOSI MŰSZEREK KÉSZÍTÉSÉHEZ
SZAK- ÉS BETANÍTOTT MUNKÁSOKAT.

Érdeklődni a telep vezetőjénél
naponta 8-12 óráig.

A MAGYAR GÖRDÜLŐCSAPÁGY MŰVEK

felvételekre keres:

esztélygályos, közszerű szakmunkásokat
és betanított munkásokat,
felül vezérelt darukezelőket, férfi öröket,
öltözőöröket, segéd munkásokat, emelőkocsi-vezetőket.

JELENTKEZNI LEHET:

az MGM munkaerő-gazdálkodási csoportjánál.
Debrecen, Szabadság útja 113. szám alatt.

Eredményekben
gazdag
boldog új évet
kiván az

ÁLLAMI BIZTOSÍTÓ

Boldog új évet kíván

Kedves ügyfeleinek és vásárlóinak a

BIZOMÁNYI ÁRUHÁZ VÁLLALAT

Debrecen, Simonffy utca 1/C.

1979

APRÓHIRDETÉSEK

HÁZ

Eladó két szoba, konyha, fürdőszoba, hátsó szobával bekozzozással. Pacsirta u. 49.

ÁLLÁS

Autoszerelő és karoszerelő munkásokat felvesz. Szabadság útja 14. (Gombácsi)

BŰTOR

Mindenféle szep bútor vetele és eladása. Arany János u. 13. Telefon: 20-019

LAKÁS

100 000 Ft-ig OTP-átvallalással lakásmegoldást keresünk „Ujker” jellegre a Kiadóba.

Budapesti hasonló (de kisebbre is) cserélném debreceni 2 és fél szobás, fürdőszobával lakóházat. Ajánlatokat „Garazst és adok” jellegre a kiadóba kérek

EGYÉB

Tenyestojás nagy tételeiben is eladó. Hőgyeszi utca. Katalin u. 41.

Konyhaszekrény, 3 lyukú fehér gázüzemű, új. Minkalor olajkályha, centrifuga, mosógép együtt, 2x3,3 m szőnyeg új állapotban, menyasszonyi ruha, fotónagyító eladó. Lorántffy u. 38. II. ajtó

GÉP ÉS SZERSZÁM

Egy 150 literes Lehel hűtőszekrény és egy kétszemélyes lengyel heverő eladó. Érdeklődni 17 óra után lehet. Dóczy J. u. 18 sz. I. em. 1. ajtó

Dolgozókat alkalmaznak

Jó kereseti lehetőséggel felvesszünk 4 órás hírlapkezelőket, expedítőket, illetve 8 órás hírlapkezelőket. A hírlapkezelői munkakörben nyugdíjas vagy melékfoglalkozású dolgozókat is alkalmazunk. Jelentkezés a Debrecen, 1. sz. Megyei Postahivatal, Hatvan u. 7., munkaadói előadó-jánál.

A Magyar Tudományos Akadémia Balatonvilágosi Tudósudülője női munkaerőt — nyugdíjasokat is — keres (szakácsnő, rak-táros, felszolgáló, konyhai kiscigó, takarítónő) az 1979-es év májustól kezdődő üdülési idejére. Szállást biztosítunk. Jelentkezés fizetési igény megjelölésével Magyar Tudományos Akadémia Jóléti Intézmények vezetőjénél. Cím: Bp. V., Münnich F. u. 7. I. em. 109. ajtó. 1051. Telefon: 173-447 vagy írásban az üdülővezetőnél, Balatonvilágos 8171 MTA Tudósudülő.

Fonodánkba, szövődénkbe lányokat 15 év felett betanítunk. Szállodaszerező elhelyezés, szabad szombat, hazautazási térítés. Írásbeli jelentkezésre részletes tájékoztatást küldünk. Újpesti Gyapjuszövőgyár, 1045 Budapest, Ber-ni u. 1. (Újpest).

Hajdú-Bihar megyei Mozizemű Vállalat nyugdíjas könyvelőt alkalmaz azonnali belépéssel. Jelentkezni a főkönyvelőnél (Petőfi tér 10.).

A Hajdúböszörményi Faipari Vállalat művezetői, árutorgalmi vezetői, időlemezői, üzem-, munkaszervezői munkakör betöltésére faipari ismerettel rendelkező dolgozókat, valamint asztalos, károk ellátására dolgozókat alkalmaz. Jelentkezés: Hajdúböszörmény, Külső Hadházi út 14.

Belkereskedelmi Szállítási Vállalat felvesz: érettségizett tmk-előadót (Landlerben végzetek előnyben), gyakorlatiattal rendelkező anyagkönyvelőket és üzemanyagköl-kezelőt. Jelentkezés: Debrecen, Dózsegi út 32-34.

Az Apati malom üzeme egy műszakos rakodómunkára munkást, valamint 3 műszakos üzemi munkára üzemi munkást vesz fel. Jelentkezés a malomüzem vezetőjénél, Apati u. 13. sz.

A TTTÁSZ V. debreceni üzem-igazgatósága felvesz villamos anyagismerettel és közigazgatási technikai végzettséggel anyagbeszerzőt. Jelentkezni lehet: Mikepércsi út 1. sz., személyzeti vezetőnél.

A hajdúhadházi Új Barázdá Mgtisz felvétele keres gépész-technikusi képzettségű szakembert polisztíriai üzemébe. Jelentkezni lehet az üzem vezetőjénél személyesen vagy írásban.

Tsz-ek Építőipari Vállalkozása, Hajdúnánás felvesz kivitelezési gyakorlatiattal rendelkező, magas építő-ipari képzéssel rendelkező mérnököt, illetve üzemmérnököt (főmérnöki munkakörbe) és 1 fő építőipari üzemmérnököt vagy technikus (előkészítési munkakörbe). Jelentkezés személyesen a vállalkozás igazgató-jánál.

Felvesszünk SZTK-ügyintézőt, könyvelőt, gépkönyvelőt, gyakorlatiattal rendelkező lakatosokat tmk-műhelyünkbe, férfi öltöző-öröket. Lehet nyugdíjas is, továbbá műszaki anyagraktárost. JAR-NEVÁL, Debrecen, Dózsegi út 1.

Lakatosokat, hegesztőket, villanyszerelőket, kovácsokat, marókat és segéd munkásokat alkalmaz a MÁV Járműjavító Üzem.

A SZOT-gyógyüdülő üzem-egységének főkönyvelősége felvétele keres vezető könyvelőt, költségvetési végzettséggel és gyakorlatiattal. Jelentkezés: főkönyvelőnél, Lenin u. 10.

A Tiszántúli Gázszolgáltató és Szerelő Vállalat Hajdúszoboszló, Rákóczi u. 184. azonnali belépéssel felvesz építészechnikus. Jelentkezni lehet személyesen vagy írásban.

Targoncaszerelő szakmunkást azonnali felvesszünk. Jelentkezés: Belkereskedelmi Szállítási Vállalat, Debrecen, Dózsegi út 32-34.

A

Debreceni Konzervgyár

FELVÉTELRE KERES

gyors- és gépirókat, adminisztrátorokat,
műszaki rajzolókat, lakatosokat,
villanyszerelőket,
akkumulátortöltőket, takarítónókat,
férfi és női segéd munkásokat.

*

JELENTKEZÉS
A GYÁR MUNKAÜGYI OSZTÁLYÁN.

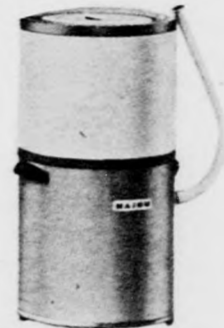
*

Ne jelentkezzenek azok, akik
egy éven belül kétszer, vagy annál
többször változtattak munkahelyet.

MINTA UTÁN

GOND NÉLKÜL VÁSÁROLHAT

HŰTŐSZEKRENYT MOSÓGÉPET

MERT MI AZT LAKÁSÁRA SZÁLLITJUK
ÉS ÜZEMBE HELYEZVE ADJUK ÁT.
OTP-ÜGYINTÉZÉS A HELYSZÍNEEN.

21. sz.
VAS-MŰSZAKI BOLT
Debrecen, Hatvan u. 43.

Fiatalok!

A NAGYALFÖLDI KUTATÓ ÉS FELTÁRÓ ÜZEM

az 1979-80. tanévre tanulófelvételt hirdet

MÉLYFŰRÓ

szakmába.

A KÉPZÉS HELYE:
305. SZ. IPARI SZAKMUNKÁS-
KÉPZŐ INTÉZET

(Várpalota, Felszabadulás u. 1.)

KÉPZÉSI IDŐ: 3 év

JUTTATÁSOK:

- 500,— Ft hó társadalmi tanulmányi ösztöndíj,
- tanulmányi ösztöndíj (tanulmányi eredménytől függően, első évf. I. félévében 260,— Ft),
- 200,— Ft ösztöndíj-kiegészítés,
- a tanulók jól felszerelt kollégiumban nyernek elhelyezést.

A szakmunkás-bizonyítvány megszerzése után Szeged, Orosháza, Komádi, valamint Szolnok térségében dolgozhatnak.

A JELENTKEZÉSI LAPON KÉRJÜK FELTÜNTETNI:

A Nagyalföldi Kutató és Feltáró Üzem tanulója.
Bővebb felvilágosítást az üzem személyzeti és oktatási önálló osztálya ad:
Szolnok, Munkászor u. 43. sz. Telefon: 12-089.

Az

a D

A Hajdú-bihari Napló sportbarátok segítségével — állapította meg, hogy har megye legeredményesebb sportolója. A sportrovathoz tekerzett és végül — érdemzónság véleménye színteláikozott az újságírók ér

A megye legjobb női vben az évben Lázár Mag szörös magyar bajnok nyerte el. A legjobb István, a D. Dózsa kézilabzatók alapján. A leg csapatnak a Debreceni L fi kézilabdacsapata bí együttesek közül a DVS dacsapata kapta a legtöbb

A szavazás végeredm hajdú-bihari női sportol dóna, atléta (DMTE), 2.

Lázár Magdolna négy gyar bajnoki arany nyert 1978-ban! Az atlé fedettpályás bajnokságon m-es sifutásban gy majd a mezei futóba jn gon bizonyult a legjobb. Ezután 1500 m-es és 3000 es sifutásban győzött a gyar bajnokságon. Nag ruen szerepelt a válog találkozókon is, 3000 sifutásban új magyar csot ért el. Azok köz sportolók közé tartozik,

A Debreceni Dózsa labdacapata kedvezőtlen jelekkel vágott neki az as bajnoki idénynek. dalmas és váratlan vere szenvedett az együttes C ben és alulmaradt arányban régi riválisava Elektromossal szemben Budapestben a bajnokság felében. Aztán fordulóról dulóra jobb játékot láttu belgyiektől, az őszi idén

Az év sportolói Hajdú-Biharban

Lázár Magdolna, Varga István,
a D. Dózsa férfi és a DVSC női kézilabdacsapata

A Hajdú-bihari Napló ebben az évben a sportbarátok segítségével — szavazás útján — állította meg, kik voltak Hajdú-Bihar megye legeredményesebb sportolói 1978-ban. A sportrovathoz több száz szavazat érkezett és végül — érdekes módon — a közönség véleménye szinte minden ponton találkozott az újságírók értékelésével.

A megye legjobb női versenyzője címet ebben az évben Lázár Magdolna, a DMTE többszörös magyar bajnok, válogatott atléta nyerte el. A legjobb férfi sportoló Varga István, a D. Dózsa kézilabdázója lett a szavazatok alapján. A legeredményesebb férfi csapatnak a Debreceni Dózsa ezüstérmes férfi kézilabdacsapata bizonyult, míg a női együttesek közül a DVSC NB I B-s kézilabdacsapata kapta a legtöbb szavazatot.

A szavazás végeredménye. 1978 legjobb hajdú-bihari női sportolói: 1. Lázár Magdolna, atléta (DMTE), 2. Lipcsei Irén, atléta

(DMTE), 3. Botka Lászlóné, kézilabdázó (DVSC).

1978 legjobb hajdú-bihari férfi sportolói: 1. Varga István, kézilabdázó (D. Dózsa), 2. Babály László, atléta (DMTE), 3. Bodó Béla, atléta (DMTE).

1978 legjobb megyei női együttesei: 1. DVSC NB I B-s női kézilabdacsapata, 2. DEAC női tornászcsapata, 3. DMTE, női röplabdacsapata.

1978 legjobb megyei férfi együttesei: 1. Debreceni Dózsa férfi kézilabdacsapata, 2. Debreceni Dózsa cselgáncscsapata, 3. DVSC NB II-es labdarúgócsapata.

A felsoroltakon kívül szavazatot kapott még Huszár (DVSC) kézilabdázó, Szücs (DEAC) tornász, dr. Süvöltős (D. Dózsa) kézilabdázó, Oreskó (D. Volán) motoros, Finta (Hortobágyi MEDOSZ) fogathajtó, Györi (D. Kinizsi) súlyemelő, valamint Potyók, Timár és Jankovics labdarúgók, valamint a DEAC sakk- és teniszcsapata.

Varga István számára minden bizonnyal emlékezetes maradt az 1978-as esztendő.

Holtversenyben ugyan, de ismét gólkirály lett, és nagy része van abban, hogy csapata, a Debreceni Dózsa a tavaszi gyenge rajt után dobogóra tudott kerülni és az utolsó pillanatig versenyben volt az aranyéremért folytatott küzdelemben. Minden bizonnyal ezért esett rá a sportbarátok választása a szavazás alkalmával. A Debreceni Kupa '78 pedig a magyar válogatottól történő emlékeztetés és talán kissé fájdalmas búcsúztatást jelentette számára. Két mérkőzésen játszott, de az ő góljai, szabaddobásai, bejársásai tették a debreceni nézők számára igazán izgalmassá és széppé ezt a tornát. Izig-vérig sportember, jelenleg a város legnépszerűbb sportolója. Bizunk abban, hogy búcsúzása a magyar válogatottól nem jelenti sportpályafutása befejezését és ott szeretnénk látni még jövőre is a Debreceni Dózsa NB I-es kézilabdacsapatában.

Lázár Magdolna négy magyar bajnoki aranyérmet nyert 1978-ban! Az atlétikai fedett pályás bajnokságon 800 m-es síkfutásban győzött, majd a mezei futóbajnokságon bizonyult a legjobbnak. Ezután 1500 m-es és 3000 m-es síkfutásban győzött a magyar bajnokságon. Nagyszerűen szerepelt a válogatott találkozókon is, 3000 m-es síkfutásban új magyar csúcst ért el. Azok közé a sportolók közé tartozik, akik

céltudatos, kitaró munkával igyekeznek javítani eredményeiken. Az elmúlt évben aránylag gyöngébb eredményeket ért el, 1978-ban azonban bebizonyította, hogy még mindig vannak rejtett tartalékok. Lázár Magdolna idei nagyszerű eredményeiben nagy szerepet játszott klubtársával, Lipcsei Irénnel való rivalizálása 800 és 1500 m-en. Bizunk abban, hogy 1979-ben kettőjük párharca újabb szép eredményeket, egyéni és magyar rekordokat hoz majd.

A Debreceni Dózsa kézilabdacsapata kedvezőtlen előjelekkel vágott neki az 1978-as bajnoki idénynek. Fájdalmas és váratlan vereséget szenvedett az együttes Győrben és alulmaradt nagy arányban régi riválisával, az Elektromossal szemben is Budapesten a bajnokság első felében. Aztán fordulóról fordulóra jobb játékokat láttunk a belügyiektől, az őszi idényben

pedig már-már azt a csapatot láttuk, amely korábban magyar bajnokságot nyert. A döntő mérkőzésekre újra megteltek a Dózsa kistadionjának lelátói, zúgott a biztatás és emlékeztetésen nagy esztendő lelettünk tanúi a D. Dózsa—Tatabánya mérkőzésén. Egy gólon múlt a Debreceni Dózsa bajnoki címe. Ha Süvöltős ejtése nem a kapufára, hanem a hálóba hull... ha Varga nem Sza-

bó ölőbe dobja a hétméterest... ha a búcsúzó Gottdiener nem a kapufát találja el százszerű góllal... akkor most magyar bajnokként köszönhetnénk a Debreceni Dózsa. De a második hely is nagyszerű fejezet, hiszen az együttes a mélypontról kapaszkodott fel a dobogó második fokára, és ez az ezüstérem a debreceni sportélet egyik legjelentősebb ez évi sikere.

Mit tenne Ön a MAGYAR LABDARÚGÁSÉRT?

Összeállította: Katona Bálint

Totóeredmények

1. Everton—Tottenham	1:1 x
2. Bristol City—Manchester City	1:1 x
3. Ipswich—Chelsea	5:1 1
4. Manchester United—West Bromwich	3:5 2
5. Middlesbrough—Derby	törölve
6. Queens Park—Leeds	1:4 2
7. Southampton—Liverpool	törölve
8. Wolverhampton—Coventry	1:1 x
9. Parma—Como	3:0 1
10. Alessandria—Modena	1:0 1
11. Lecco—Reggiana	0:1 2
12. Mantova—Treviso	1:1 x
13. Padova—Juniorcasale	2:1 1
Pótmeérkőzések:	
14. Oldham—Charlton	0:3 2
15. Preston—Bristol Rovers	1:1 x
16. Millwall—Leicester	törölve

Kevesebb takarmányból több húst

Takarmányozási mintamegkötések az országban

Az állattenyésztés és hizlalás költségeinek mintegy 70-80 százalékát a takarmányozás költségei teszik ki.

hajtóhadházi Bocskai Termelőszövetkezetben. Ezekben a nagyüzemekben az elmúlt évben 1 kiló broilercsirkét 3 kiló feletti abrak-takarmányból állítottak elő.

Ez év tavaszán takarmány-gazdálkodási mintamegkötések jöttek létre az országban.

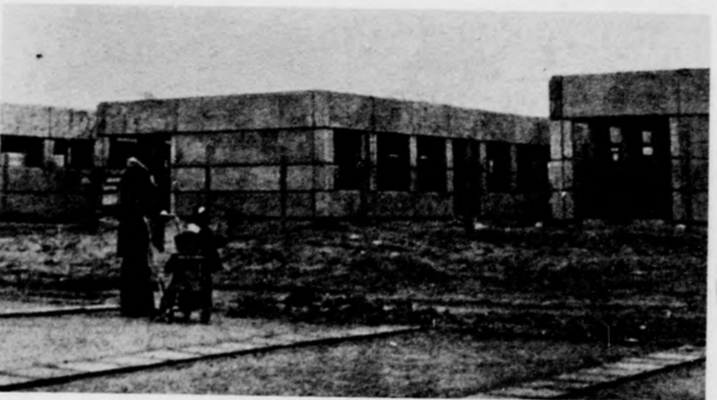
Az állattenyésztés és hizlalás költségeinek mintegy 70-80 százalékát a takarmányozás költségei teszik ki.

Hajdú-Bihar megye is az igen jelentős állattenyésztő, húskibocsátó megyék közé tartozik, s nem mindegy, hogy a takarmánygazdálkodásban, felhasználásban milyen eredményeket érnek el a termelőszövetkezetek és az állami gazdaságok.

Mit épít a Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat 1979-ben?

A Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat 1979-ben másfél milliárd forint összegű építésszerelési munkát és 900 millió forint összegű ipari termelést kell hogy elvégezzen.

(Fotó: Kúszeghy)

HÍREK

1978. december 31., vasárnap

ÉVFORDULÓNAPTÁR

Szilveszter napja. A Nap két 7.32 - nyugszik 16.02 órakor.

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS: Szokatlanul enyhe volt az év utolsó előtti napja, szombaton a déli órákban Budapesten 8-9 fokra melegedett fel a levegő.

MŰVÉSZ-MUNKÁS TÁLLÁKOZÓ. A Volán 6. számú Vállalat könyvtárában január 5-én, pénteken délután 3 órakor Szilágyi Elek festőművésszel találkozhatnak az üzemi tárlat látogatói.

KILENC NAGYBERUHÁZÁS KÉSZÜL EL JÖVŐRE. Közülük kettő megyénkben található: teljes kapacitással dolgozik az MGM, csaknem 500 berendezést állítottak üzembe, 1979-ben 23,4 millió darab csapágy készült itt a tervek szerint.

ÚJ KÖNYVEK. Cisneros versei - Rousselot: Kecses viperák (Napjaink költészet) - Maszudzi: Fekete eső (dokumentumregény) - Krleza: Bankett Blitvában (regény) - Harci dal három ütemben (kubai elbeszélések) - Oates: Norman és a gyilkos (válogatott elbeszélések) - Traven: Makrancos hölgy Mexikóban (válogatott elbeszélések).

ELŐADÁS. Fekete János, a Magyar Nemzeti Bank elnökhelyettese január 2-án, kedden délután 3 órától előadást tart Debrecenben külkereskedelmi mérlegünkről a megyei művelődési központban.

MŰZEMI NYITVA TARTÁS. A Hajdú-Bihar megyei Múzeumi Szervezet valamennyi múzeuma és kiállítóhelye december 31-én 15 óráig nyitva tart. 1979. január 1-én, hétfőn zárva lesznek, majd január 2-án újra várják látogatóikat a múzeumok.

Száz évvel ezelőtt, 1878. december 31-én született és 1937-ben halt meg Horacio Quiroga uruguayi elbeszélő, regényíró és költő, Latin-Amerika egyik legnagyobb novellistája.

„Edzett Ifjúsáért” pályázat

A X. forduló kérdései

- 1. Mottó meddig tart az „Edzett Ifjúsáért” tömegsportmozgalom egy mozgalmi éve?
2. Régebbi turisztikai mozgalom, de célkitűzése ma is időszerű. Mi a neve?
3. Hol vannak az Express saját szállodái?
4. Debrecenben is van „Sóhajok hídja”. Melyik nevezetes épületben?
5. Melyek az Express lengyel ifjúsági partnerének irodái?

FILMANKÉT. Ember Judit Fagyöngyök című filmjét január 18-án 9 órakor mutatják be a debreceni Híradó moziban. A vetítést anket követi a rendezőnő részvételével.

JUTALOMSORSOLÁS. A lottó decemberi jutalom-sorsolását szerdán rendezi a Sportfogadási és Lottó Igazgatóság. A húzason az 52. játékhetlen szelvény minden eddigimel több, összesen 1330 tárgyereményt sorsolnak ki.

LOTTÓTÁJÉKOZTATÓ. A Sportfogadási és Lottó Igazgatóság közlése szerint az 52. játékhetlen óttalalatos szelvény nem volt. Negyitalalot ért el 130 fogadó, nyereményük egyenként 57 423 forint. A 8513 háromtalalatos szelvény 438, a 229 876 darab két-talalatos szelvény pedig 20 forintot ér.

KÖRUSMUZSIKA. A nyírbátori ÁFESZ vegyes kara lép fel január 7-én, vasárnap délután 11 órakor a Déri Múzeumban. Vezetényel: Szabolcsi Miklós.

KÖZLEMÉNYEK

A HAJDÚ-BIHAR MEGYEI TANÁCS GYÓGYSZERTÁRI KÖZPONTJA értesíti a lakosságot, hogy 1979. január 1-től a Debrecen, Új Élet parki gyógyszer-tárjékának ügyeletét megszűntetik és helyette a vénkeri lakótelepi gyógyszer-tárba helyezik át (Debrecen, Ibolva u. 21. sz.).

ÁRAMSZÜNET LESZ január 5-én, pénteken 8-12-ig a Doboz utca páros oldalán a 4. számú utcától végig: 8-15-ig a Domb, Mont ezredes utca, Ót maiom, Lócinz pap; január 8-án, hétfőn 8-9-én, kedden 8-16-ig a Lörincz pap; január 11-én, csütörtökön és 12-én, pénteken 8-16-ig a Csokonai utcán. (x)

Házgyári sablonok exportra

Az Építőgépgyártó Vállalat debreceni alkatrészyára és a balmazújvárosi üzemegysége évek óta gyárt házgyári sablonokat csehszlovák megrendelőknek és a hazai építőipari vállalatoknak.

mondták, hogy a már kiszállított és felhasznált sablonok kiválóan alkalmasak beton-elemek gyártására, hiszen szakszerűen készítették el azokat, méretpontosságuk jobb, mint a tervben előírtak.

A hazai építőipari vállalatoknak 25 és fél millió forint értékű sablont gyártott a két hajdúsági üzem. A termékeket a Hajdú, a Veszprém, a Borsod, a Bács megyei Állami Építőipari Vállalatok vették át, valamint a Mélyépítő Vállalat. Ők is elégedettek az ÉPGÉP termékeinek minőségével és a szállítások pontosságával, amit az is bizonyít, hogy több építőipari vállalat írásban mondott köszönetet a jó munkáért.

BOLDOG ÚJ ÉVET. Ilyenkor a kéményseprők a legnépszerűbbek a pesti utcán

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ - A Magyar Szocialista Munkáspárt Hajdú-Bihar megyei Bizottságának lapja - Főszerkesztő: dr. Onosi László - Főszerkesztő-helyettes: Boda István, Szerkesztőség: Debrecen, Tóthfalusi tér 10. 4024 - Telefon: 12-144, nyomdai ügyelet: 16-895 - Kiadja a Hajdú megyei Lapkiadó Vállalat, Debrecen, Tóthfalusi tér 10. Postacím: Debrecen, Postafiók 72. 4001 - Telefon: 12-144 - Felcíloz kiadó: dr. Szabó Imréné - Terjeszti a Magyar Posta - Előfizethető a hírlapkezesítő postahivataloknál és kézbesítőknél - Előfizetési díj egy hónapra 20 forint - Index 25 027 - ISSN #133-057 -

SZÍNHÁZ • TV

HUNGÁRIA KAMARASZÍNHÁZ. Ma 7-kor Ma este megmósulók, bérletszűnet. Hétfőn 7-kor Ma este megmósulók, Rátkay-b.

VASARNAP

BUDAPEST, 1. MŰSOR. 8.59 Műsorismertetés, 9.00 Idősebbek is elkezdhetik... Tévé-torna (ism.). 9.05 Játszunk együtt! 10. Dámapjáték (ism.). 9.15 HANG-orkodó. Zenei játékosorozat gyerekeknek. V. rész. 9.45 Együtt a garda. III. Tűzoltó uttoróárdisták. 9.55 Hírek. 10.00 A nagy állatszelidítő. Szovjet ifjúsági film. 11.10-12.45 A hívős erdő. Mesejáték két részben. 14.03 Műsorismertetés. 14.05 Mogador lakói. Francia filmsorozat. XIII. rész. 15.00 Savaria '78. Közvetítés Szombathelyről, a nemzetközi táncverseny és magyar bajnokság gálaműsorából. 15.55 Pergő képek. Amatőr filmek műsora. 16.25 DAC - az az Dél-alföldi (Frónia). 16.40 Reklám. 16.50 Műsorainkat ajánljuk. 17.15 Szuperbola... A Parabola szilveszteri különkiadása. 17.55 Most mutat meg! Rendhagyó vetélkedő. 18.25 Reklámújság. Szilveszteri különkiadás. 18.35 A Közönségszolgálat tájékoztatója. 18.40 Esti mese. 18.50 Idősebbek is elkezdhetik... Tévé-torna. 19.00 A hét. 20.00 Hírek. 20.05 Kojak. Amerikai filmsorozat. Teljes kártalanítás. Kb. 20.55 BUÉK - 1979! 0.00 Himnusz. 0.05-kb. 2.00 Éjféli után... Válogatás az óév legsikeresebb könnyűzenei műsoraiból.

BUDAPEST, 2. MŰSOR. 19.59 Műsorismertetés. 20.00 Hírek. 20.05 Csodálatos élet. Angol zenes film (1964). 21.25 Zenés TV-színház. Huszka Jenő: Bob herceg. Operett (ism.). 22.50 Bűvészcirkusz. 23.40 Könyvnyüzenei összeállítás. 0.00 Himnusz. POZSONY, 1. MŰSOR. 8.15 Gyerekeknek. 9.00 Zenés gyermekműsor. 10.00 Kórház a város szélén (ism.). 11.00 Műsorajánlat. 11.30 Szilveszteri műsor.

Kisgyerekeknek és nagyoknak. 12.30 Haglín. 14.00 Katonák műsora. 14.40 Rajzfilmek. 15.20 Zenés műsor. 16.10 Film-műsor. Cseh filmvígjáték. 17.45 Esti mese. 18.00 Szórakoztató műsor. 19.00 Népi dalok. 19.40 Tévévígjáték. 20.25 Zenés szórakoztató műsor. 21.00 Szilveszter, 1978. Szórakoztató műsor. 24.00 Üdvözljük az új évet! 0.10 Bataink üdvözlétel.

A NYÍREGYHÁZI RÁDIÓ MŰSORA

17.00-18.30 Mindenki fújja... Szilveszteri helyszíni közvetítés. Riporterek, tudósítók, de leginkább rádióhallgatók közreműködésével, akik az ünnepi készülődés közben a telefont is felvehetik, hogy ötletet adjanak és tanácsot kérjenek esti programjukhoz. Telefonszám: 11-141. A jelszó: Mindenki fújja!

HÉTFŐ

BUDAPEST, 1. MŰSOR. 9.53 Műsorismertetés. 9.55 Idősebbek is elkezdhetik... Tévé-torna (ism.). 10.00 Cézár. Svéd rövidjátékfilm. 12.25 Zsebtévé (ism.). 10.55 A három rabló. Tévéjáték gyerekeknek. 12.15-12.25 Újévi koncert Hécsből. Közvetítés a Musikkerecsnából. 14.27 Műsorismertetés. 14.30 Magyar rövidfilmek a képernyőn. 15.15 Peggy Fleming és a Holiday on Ice. 16.05 Estély habfürdővel. Amerikai film (1968). 17.40 Lehet egy kérdéssel több? Rendkívüli különkiadás. 18.20 Szilveszter éjszakája. Eplázódok Petőfi Sándor Az apostol című kötetényéből. 18.40 A Kubai Köztársaság nemzeti ünnepe. 19.20 Reklám. 19.25 Esti mese. 19.35 Idősebbek is elkezdhetik... Tévé-torna. 19.45 Újévi köszöntő. Elmondja Losonczy Pál, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke. 20.00 Hírek. 20.05 Derrick. NSZK bűnügyi tévéfilmsorozat. Az óriási ötle. 21.00 Hullámzó völgyény. Tévéjáték. 22.30 Hírek.

BUDAPEST, 2. MŰSOR. 19.59 Műsorismertetés. 20.00 Hírek. 20.05 Dvorzsák: IX. (Üj-

világ) szimfónia. 21.00-22.55 Arany idők, finom emberek. NDK tévéfilm.

A NYÍREGYHÁZI RÁDIÓ MŰSORA

17.00 Újévi jegyzet - Ertelemmel, érzelmmel. Riportműsor - A nyíregyházi stúdió népzenei felvételeiből. 18.00-18.30 Sportról sportra, zenél.

KEDD

BUDAPEST, 1. MŰSOR. 16.33 Műsorismertetés. 16.35 Hírek. 16.40 Légpárnás hajóval keresztül Nyugat-Afrikán. Angol filmsorozat III. rész: Szereglátó a Nigéria (ism.). 17.15 Melyiket az ötezerből? Pályaválasztási műsor gyerekeknek. A bútorasztalos. 17.30-18.35 Mindeni iskolája. 18.35 Egészségünkért. Az Országos Egészségnevelési Intézet műsora. 18.40 Örkösök. A Horizont szerkesztőség műsora. 19.05 Reklám. 19.10 Esti mese. 19.20 Idősebbek is elkezdhetik... Tévé-torna. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Az Onedin család. Angol tévéfilmsorozat. XVI. rész: Szabados fúj a szél. 20.50 Művészeti magazin. 21.45 Sport '78. Visszapillantás az év nagy sporteseményeire. 22.45 Tv-híradó 3.

BUDAPEST, 2. MŰSOR. 20.00 Műsorismertetés. 20.01 A Budai Parkszínpad vendégei voltak. A Kubai Nemzeti Folkloregyüttes műsorából. 20.30 Szuperbola. A Parabola szilveszteri különkiadása (ism.). 21.10 Reklám. 21.35-22.25 En. Prens Ferenc. Tévéfilm, I. rész (ism.). (16 éven felülileknek!)

A NYÍREGYHÁZI RÁDIÓ MŰSORA

17.00 Hírek - Lapszemle - A nyíregyházi Zenit együttes játszik - Tizenöt perc gyermekhangra. Etelem döntő éve. Riport: Gőnczi Mária - Lemszpote. Zenés műsor újdonságokról - Egészségünk. Dr. Medgyessy Erzsébet a gyermekkori vesebetegségekről - Olasz siágerek. 18.00-18.30 Észak-tiszántúli krónika - Enrico Morricone műsora - Hírösszefoglaló - Műsorlevezetés.